

Biuletyn Prawa Karnego nr 8/15

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Zmiany w prawie

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

dr Michał Hudzik
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego;
Izba Karne Sąd Najwyższy
astkmh@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	7
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	7
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	7
1.2.1. Termin złożenia wniosku, o jakim mowa w art. 335 § 1 k.p.k. (art. 335 § 2 znowelizowanego k.p.k.).....	7
1.2.2. Moment, na który uwzględniane powinno być minimalne wynagrodzenie za pracę dla określenia granicznej wartości przy przepołowionym czynie zabronionym kradzieży.	10
1.2.3. Dopuszczalność wykorzystania dowodu z zeznań świadka anonimowego.	13
1.2.4. Możliwość dodatkowego dochodzenia roszczeń na podstawie ustawy lutowej.	23
1.2.5. Dopuszczalność stosowania przepisu uznanego przez TK za niezgodny z Konstytucją w okresie odroczenia utraty mocy obowiązującej.	26
1.2.6. Dopuszczalność wznowienia postępowania zakończonych orzeczeniem Sądu Najwyższego.	28
1.2.7. Niedopuszczalność stosowania ustawy lutowej do decyzji administracyjnych.	30
1.4. Zagadnienia prawne	33
1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przekazane do rozstrzygnięcia pełnemu składowi Izby Karnej Sądu Najwyższego, I KZP 21/14.....	33
1.4.2. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, I KZP 6/15.....	33
1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy, I KZP 7/15	33
1.4.4. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, I KZP 8/15	33
1.4.5. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, I KZP 9/15.....	33
1.4.6. Zagadnienie prawne przedstawione przez Prokuratora Generalnego, I KZP 10/15.....	34
1.4.7. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, I KZP 11/15	34
1.4.8. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, I KZP 12/15	34
2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego	34
2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.....	34
2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego	35
2.2.1. Zasady pobierania od oskarżonego materiału biologicznego do badań genetycznych (SK 28/15).....	35
2.2.2. Skarga na przewlekłość postępowania (SK 27/15)	35
2.2.3. Gry hazardowe; odpowiedzialność karna za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (SK 22/15)	35
2.2.4. Gry hazardowe; odpowiedzialność karna za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (SK 21/15)	35
2.2.5. Gry hazardowe; odpowiedzialność karna za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (SK 20/15)	35
2.2.6. Zasady sporządzenia kasacji od orzeczenia sądu drugiej instancji (SK 2/15)	36

2.2.7.	<i>Podstawy do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu (SK 1/15)</i>	36
2.2.8.	<i>Zasady rozpatrywania wniosku sędziego o przeniesienie na inne stanowisko służbowe (SK 30/14)</i>	36
2.2.9.	<i>Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; wysokość stawki za sporządzenie opinii (SK 25/14)</i>	36
2.2.10.	<i>Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego - osoby uprawnione (SK 20/14)</i>	36
2.2.11.	<i>Opłaty w sprawach karnych; koszty postępowania (SK 14/14)</i>	36
2.2.12.	<i>Prawo do sądu; pozbawienie skarżącego prawa do udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zapobiegawczego - umieszczenie w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (SK 13/14)</i>	36
2.2.13.	<i>Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 12/14)</i>	37
2.2.14.	<i>Zasady opodatkowania gier hazardowych (SK 3/14)</i>	37
2.2.15.	<i>Oskarżyciel posiłkowy - uprawnienia (K 12/15)</i>	37
2.2.16.	<i>Bezpieczeństwo imprez masowych; zakaz klubowy (K 47/14)</i>	37
2.2.17.	<i>Stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie (K 45/14)</i>	37
2.2.18.	<i>Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym (K 30/14)</i>	37
2.2.19.	<i>Przepisy regulujące przeszukanie osób, dokonywanie kontroli osobistej oraz przeszukanie pojazdów przez funkcjonariuszy publicznych (K 17/14)</i>	37
2.2.20.	<i>Odpowiedzialność za wykroczenie; znikoma społecznie szkodliwość czynu (K 13/14)</i>	39
2.2.21.	<i>Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (K 11/14)</i>	40
2.2.22.	<i>Utrata członkostwa w Polskim Związku Łowieckim; postępowanie dyscyplinarne (K 10/14)</i>	40
2.2.23.	<i>Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (K 6/14)</i>	40
2.2.24.	<i>Postępowanie karne; zasady udziału podejrzanego (oskarżonego) lub jego obrońcy w posiedzeniu sądu (K 5/14)</i>	40
2.2.25.	<i>Zakres immunitetu parlamentarnego (K 2/14)</i>	40
2.2.26.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 105/15)</i>	40
2.2.27.	<i>Warunkowe zawieszenie kary łącznej (P 102/15)</i>	41
2.2.28.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 81/15)</i>	41
2.2.29.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 79/15)</i>	41
2.2.30.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 76/15)</i>	41
2.2.31.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 75/15)</i>	41
2.2.32.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 74/15)</i>	42
2.2.33.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 73/15)</i>	42
2.2.34.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 72/15)</i>	42

2.2.35.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 69/15)</i>	42
2.2.36.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 68/15)</i>	42
2.2.37.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 63/15)</i>	42
2.2.38.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 62/15)</i>	43
2.2.39.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 57/15)</i>	43
2.2.40.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 51/15)</i>	43
2.2.41.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 50/15)</i>	43
2.2.42.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 42/15)</i>	43
2.2.43.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 36/15)</i>	43
2.2.44.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 33/15)</i>	44
2.2.45.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 31/15)</i>	44
2.2.46.	<i>Zasady odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia (P 22/15)</i>	44
2.2.47.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 17/15)</i>	44
2.2.48.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 16/15)</i>	44
2.2.49.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 15/15)</i>	44
2.2.50.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 14/15)</i>	45
2.2.51.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 13/15)</i>	45
2.2.52.	<i>Obowiązek powiadamiania Komisji Europejskiej i państw członkowskich o projektach przepisów technicznych (P 12/15)</i>	45
2.2.53.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 11/15)</i>	45
2.2.54.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 8/15)</i>	45
2.2.55.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 5/15)</i>	46
2.2.56.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 4/15)</i>	46
2.2.57.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 3/15)</i>	46
2.2.58.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 2/15)</i>	46
2.2.59.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 1/15)</i>	46

2.2.60.	<i>Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 73/14)</i>	47
2.2.61.	<i>Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 72/14)</i>	47
2.2.62.	<i>Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 67/14)</i>	47
2.2.63.	<i>Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 61/14)</i>	47
2.2.64.	<i>Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 58/14)</i>	48
2.2.65.	<i>Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 53/14)</i>	48
2.2.66.	<i>Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (P 51/14)</i>	48
2.2.67.	<i>Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 48/14)</i>	48
2.2.68.	<i>Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 44/14)</i>	48
2.2.69.	<i>Kodeks karny; wyrok łączny; zasada sprawiedliwości i rzetelności proceduralnej (P 37/14)</i>	48
2.2.70.	<i>Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 34/14)</i>	48
2.2.71.	<i>Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 22/14)</i>	49
2.2.72.	<i>Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 21/14)</i>	49
2.2.73.	<i>Wyroki łączne; zasady orzekania (P 19/14)</i>	49
2.2.74.	<i>Gry hazardowe (P 7/14)</i>	49
2.2.75.	<i>Opłata za czynności adwokackie; stawka minimalna w sprawach z wyboru i z urzędu (U 7/14)</i>	49
2.2.76.	<i>Zasady ustalania wysokości stawki minimalnej za czynności adwokackie (U 1/14)</i>	50
2.2.77.	<i>Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; wysokość stawki za sporządzenie opinii (SK 25/14)</i>	50
2.2.78.	<i>Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego - osoby uprawnione (SK 20/14)</i>	50
2.2.70.	<i>Opłaty w sprawach karnych; koszty postępowania (SK 14/14)</i>	50
2.2.80.	<i>Prawo do sądu; pozbawienie skarżącego prawa do udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zabezpieczającego - umieszczenie w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (SK 13/14)</i>	51
2.2.81.	<i>Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)</i>	51
2.2.82.	<i>Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)</i>	51
2.2.83.	<i>Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)</i>	51
2.2.84.	<i>Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszanej (P 43/13)</i>	51
2.2.85.	<i>Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13)</i>	52
2.2.86.	<i>Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)</i>	52
2.2.87.	<i>Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)</i>	52
2.2.88.	<i>Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)</i>	52

2.2.89.	<i>Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)</i>	52
2.2.90.	<i>Przeciwdziałanie narkomanii; przypadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem (SK 59/13)</i>	52
2.2.91.	<i>Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)</i>	53
2.2.92.	<i>Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)</i>	53
2.2.93.	<i>Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)</i>	54
2.2.94.	<i>Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)</i>	54
2.2.95.	<i>Zasady orzekania kary (P 22/11)</i>	54
3.	Zmiany w prawie	55
5.	Informacja międzynarodowa	57
5.1.	Rada Europy	57
5.1.1.	Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	57
5.2.	Unia Europejska	57
5.2.1.	Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	57
5.2.1.1.	<i>Gry hazardowe – brak notyfikacji projektu przepisów technicznych - odszkodowanie</i>	57
5.3.	Inne	78
5.3.1.	<i>Gry hazardowe – brak notyfikacji projektu przepisów technicznych – pytanie prejudycjalne</i>	78
6.1.	Przegląd książek	82
6.2.	Przegląd czasopism	82

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1 Termin złożenia wniosku, o jakim mowa w art. 335 § 1 k.p.k. (art. 335 § 2 znowelizowanego k.p.k.)

przepisy: art. 335 § 1 k.p.k., art. 335 § 2 znowelizowanego k.p.k.

hasła: Dobrowolne poddanie się karze

Wyrok z dnia 6 sierpnia 2015 r., II KK 142/15

Teza:

Wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. prokurator mógł złożyć jedynie wraz z aktem oskarżenia, a nie w toku postępowania sądowego. Wniosek złożony później uznać należy za nieuprawniony, niedopuszczalny, nie powinien być zatem rozpoznany.

Z uzasadnienia:

„Do Sądu Okręgowego w S. skierowany został przez Prokuratora Okręgowego w O. akt oskarżenia z dnia 28 października 2013 r., sygn. (...) przeciwko Maciejowi C., w którym sformułowano w odniesieniu do niego 16 zarzutów, między innymi kierowania zorganizowaną grupą przestępczą – czyn z art. 258 § 3 k.k., w ramach której dokonano szeregu czynów z art. 282 k.k., z art. 190 § 1 k.k., art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. i in. Skierowany do sądu akt oskarżenia obejmował także innych współoskarżonych i zawierał jeden wniosek o skazanie w trybie z art. 335 § 1 k.p.k. (dotyczący oskarżonego Mariusza F).

W dniu 19 września 2014 r., a więc w około 11 miesięcy od sporządzenia i wniesienia aktu oskarżenia, prokurator dokonał z udziałem Macieja C. i jego obrońców uzgodnień co do warunków skazania w trybie z art. 335 § 1 k.p.k., dokumentując te uzgodnienia w formie protokołu, a w dniu 24 września 2014 r. skierował do Sądu Okręgowego w S. wniosek o skazanie Macieja C. bez rozprawy na podstawie art. 335 § 1 k.p.k.

Postanowieniem z dnia 25 września 2014 r. Sąd Okręgowy w S. wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę oskarżonego Macieja C., a w dniu 13 stycznia 2015 r., po uzyskaniu od prokuratora, oskarżonego i jego obrońców zgody na modyfikację wniosku, wydał wyrok skazujący Macieja C. na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności i 770 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 1.000 złotych, przy czym wykonanie

kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 8 lat próby, oddając w tym okresie oskarżonego pod dozór kuratora sądowego (sygn. akt (...)). Strony nie zaskarżyły tego wyroku i stał się on prawomocny z dniem 21 stycznia 2015 r.

Kasację od tego wyroku na niekorzyść skazanego Macieja C. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 343 § 2 pkt 2 i 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu prawnie bezskutecznego wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy, poprzedzonego nieuprawnionymi uzgodnieniami warunków skazania dokonanymi po zakończeniu postępowania przygotowawczego i skierowaniu aktu oskarżenia do sądu oraz w efekcie skazaniu Macieja C., oskarżonego o popełnienie czynów z art. 258 § 3 k.k. i innych, wyrokiem na posiedzeniu w trybie art. 343 k.p.k. bez przeprowadzenia rozprawy wraz z orzeczeniem na zasadzie art. 343 § 2 pkt 2 k.p.k. kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 8 lat, pomimo wynikającego z prawnej bezskuteczności wniosku prokuratora i braku możliwości procedowania w trybie art. 343 k.p.k. oraz płynącej stąd niemożności orzekania o zawieszeniu kary pozbawienia wolności na zasadach tamże określonych”.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna i konieczne stało się uwzględnienie zawartego w niej wniosku, to jest uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania. Z akt sprawy wynika, że do uzgodnień pomiędzy oskarżycielem publicznym, a oskarżonym i jego obrońcami doszło po bez mała roku od chwili wniesienia aktu oskarżenia do Sądu Okręgowego w S. Sąd ten nie zdołał w tym czasie wprowadzić rozpocząć przewodu sądowego, ale postępowanie przygotowawcze zostało już zakończone, a sprawa pozostawała w stadium postępowania sądowego. Nie ulega wątpliwości, że w chwili składania do sądu wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. prokurator nie prowadził już (ani nie nadzorował) postępowania przygotowawczego, był jedynie stroną postępowania sądowego. Do uzgodnień z oskarżonym i skierowania wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. doszło zatem po ponad 10 miesiącach od wpłynięcia aktu oskarżenia do sądu, choć przed rozpoczęciem przewodu sądowego (wyznaczone w dniach 9 maja 2014 r., 16 maja 2014 r., 18 lipca 2014 r. i 6 sierpnia 2014 r. terminy rozprawy odwoływano bądź rozprawa ulegała odroczeniu z powodu nieobecności oskarżonych).

Przepis art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym w chwili wydawania zaskarżonego kasacją wyroku (obecnie art. 335 § 2 k.p.k.) stanowił, że prokurator może dołączyć do aktu oskarżenia wnioski o wydanie wyroku i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków za przypisany mu występki, bez przeprowadzania rozprawy pod warunkiem spełnienia określonych w przepisie przesłanek. Wniesienie i rozpoznanie wniosku zakończone wyrokiem jest jedną z konsensualnych form zakończenia postępowania karnego wprowadzoną do procesu karnego w 1997 r., mającą na celu przyspieszenie i usprawnienie postępowań karnych, przez eliminację konieczności prowadzenia rozprawy, a w jej trakcie postępowania dowodowego. Po nowelizacji art. 335 § 1 k.p.k. dokonanej ustawą z 27 września 2013 r., wniosek o skazanie bez rozprawy nie stanowi już części aktu oskarżenia lecz jest dołączanym do niego odrębnym dokumentem. Nowelizacja ta związana była z sytuacjami, w których akt oskarżenia na podstawie art. 331 § 1 k.p.k. sporządzany był przez Policję, a prokurator jedynie go zatwierdzał. Po nowelizacji, prokurator po dokonaniu koniecznych uzgodnień mógł dołączyć do sporządzonego już aktu oskarżenia odrębny wniosek o skazanie bez rozprawy.

Przepis art. 335 k.p.k. nie określa terminu dołączenia takiego wniosku. Akt oskarżenia jest jednak jedną z form zakończenia dochodzenia lub śledztwa, a tym samym zakończenia stadium postępowania przygotowawczego. Z chwilą wniesienia aktu oskarżenia do sądu, którą uznać należy za zakończenie postępowania przygotowawczego i rozpoczęcie stadium postępowania sądowego zmienia się rola procesowa prokuratora z organu prowadzącego lub nadzorującego prowadzenie postępowania przygotowawczego w rolę strony postępowania sądowego – oskarżyciela. Skoro wniesienie aktu oskarżenia do sądu oznacza rozpoczęcie stadium postępowania sądowego, to kończą się jednocześnie uprawnienia organu prokuratora przysługujące mu w stadium postępowania przygotowawczego. Jednym z tych uprawnień jest składanie wniosku z art. 335 k.p.k. Uznać zatem trzeba, że dołączanie wniosku do aktu oskarżenia, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k. z w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r., a obecnie w art. 335 § 2 k.p.k. oznacza, że wniosek ten powinien być złożony jednocześnie z aktem oskarżenia, a samo sformułowanie „może dołączyć” dotyczy jedynie odrębności wniosku jako dokumentu procesowego, który jednak pozostaje w ścisłym związku z aktem oskarżenia i nie może być przesyłany do sądu w toku trwającego już postępowania jurysdykcyjnego.

Konkluzja ta wynika także z kompleksowej analizy całości przepisów pozwalających na konsensualne zakończenie postępowania karnego obowiązujących przed dniem 30 czerwca 2015 r. Założeniem ustawodawcy było bowiem osiągnięcie korzyści w postaci szybszych i sprawniejszych procesów poprzez stworzenie możliwości korzystnych z punktu widzenia stron, w tym przede wszystkim oskarżonego. Oskarżony, wyrażając zgodę na zakończenie postępowania w postaci wyroku wydanego na podstawie wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. mógł nie tylko uniknąć stygmatyzacji związanej z prowadzeniem publicznej z reguły rozprawy, narażenia na stosowanie środków zapobiegawczych oraz osiągnąć szybsze wyjaśnienie własnej sytuacji prawnej, ale także mógł liczyć na orzeczenie kary i innych środków mniej dla niego dolegliwych, aniżeli orzeczone wyrokiem po przeprowadzeniu rozprawy. Zgodnie bowiem z treścią art. 343 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. sąd uwzględniając wniosek mógł zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary mimo braku podstaw wynikających z art. 60 § 1 – 4 k.k., warunkowo zawiesić jej wykonanie i to w przypadku kary pozbawienia wolności w zwiększonym wymiarze do 5 lat i na okres próby do lat 10 albo poprzestać na orzeczeniu tylko środka karnego. Tak korzystnych dla oskarżonego możliwości nie było przed 30 czerwca 2015 r. po ewentualnym uwzględnieniu wniosku składanego przez oskarżonego w trybie z art. 387 k.p.k. Ustawodawca wprowadził zatem do przepisów procesowych sui generis zachęty dla oskarżonego, aby osiągnąć założone cele. Korzyści te jednak były większe dla tych oskarżonych, którzy potrafili dokonać stosownych uzgodnień jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego. Zauważyć nadto należy, że o ile w przypadku rozpoznawania wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. sąd miał jedynie obowiązek zawiadomienia pokrzywdzonego o terminie posiedzenia (art. 343 § 5 k.p.k.) i mógł uzależnić uwzględnienie wniosku od naprawienia szkody w całości albo w części lub od zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 343 § 3 k.p.k.), to w przypadku rozpoznawania wniosku złożonego na podstawie art. 387 k.p.k., w § 2 tego przepisu wprost uzależniono uwzględnienie wniosku od braku sprzeciwu pokrzywdzonego. Przed 1 lipca 2015 r. uprawnienia pokrzywdzonego w przypadku rozpoznawania wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. i wniosku z art. 387 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. były zatem istotnie zróżnicowane.

Przedstawione okoliczności przemawiają za uznaniem, że wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. prokurator mógł złożyć jedynie wraz z aktem oskarżenia, a nie w toku postępowania sądowego. Wniosek złożony później, tak jak w przedmiotowej sprawie, uznać należy za nieuprawniony, niedopuszczalny, nie powinien być zatem rozpoznany. Oskarżony mógł w tej konkretnej sytuacji procesowej składać jedynie wniosek na podstawie art. 387 § 1 k.p.k. Dokonanie uzgodnień z

prokuratorem w szereg miesięcy po rozpoczęciu postępowania sądowego, złożenie przez tego prokuratora wniosku na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. i uwzględnienie wniosku przez sąd umożliwiło oskarżonemu wykorzystanie korzystnych dla niego rozwiązań przewidzianych w art. 343 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. i ominięcie ryzyka wyrażenia sprzeciwu przez pokrzywdzonych. Takie postępowanie prokuratora i sądu uznać należy za naruszenie prawa i to o rażącym charakterze. Miało ono oczywisty wpływ na treść wyroku. Bez względu zatem na ocenę merytorycznej zasadności wydanego wyroku nie mógł się on ostać ze względu na naruszenie przepisów o charakterze procesowym. Sąd Najwyższy uznał za niemożliwe zaakceptowanie praktyki polegającej na rozpoznaniu wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. w brzmieniu sprzed 30 czerwca 2015 r. złożonego w toku postępowania sądowego. Sprzeciwia się temu podział postępowania karnego na poszczególne stadia, zmieniająca się w tych stadiach rola procesowa prokuratora i przewidziana przez ustawodawcę utrata pewnych możliwości oskarżonego co do konsensualnego zakończenia postępowania, następująca w miarę upływu czasu trwania procesu i przekraczania określonych w przepisach terminów (przykładem takiego rozwiązania jest obecnie art. 387 § 4 k.p.k.).

Z powyższych względów konieczne stało się uwzględnienie kasacji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.”

1.2.2. Moment, na który uwzględniane powinno być minimalne wynagrodzenie za pracę dla określenia granicznej wartości przy przepołowionym czynie zabronionym kradzieżą.

przepisy: art. 278 § 1 k.k., art. 119 k.w.,
hasła: Kradzież; prawo intertemporalne

Wyrok z dnia 6 sierpnia 2015 r., II KK 209/14

Teza:

Przy orzekaniu w sprawach o czyny przeciwko mieniu, wobec których od dnia 9 listopada 2013 r. kryterium uznania takiego zachowania za przestępstwo albo za wykroczenie stanowi określony w Kodeksie wykroczeń wskaźnik minimalnego wynagrodzenia za pracę, należy mieć na uwadze minimalne wynagrodzenie z daty orzekania w przedmiocie odpowiedzialności za taki czyn, a nie z daty jego popełnienia.

Z uzasadnienia:

„W sprawie niniejszej, w grudniu 2012 r., prokurator skierował do Sądu Rejonowego w W., przeciwko Mariuszowi K. akt oskarżenia, którym oskarżył go o dokonanie w dniu 10 września 2012 r., w W. w centrum handlowym (...), w sklepie (...) zaboru mienia w celu przywłaszczenia w postaci różnych, opisanych w tym zarzucie, przedmiotów o łącznej wartości 418,70 zł, na szkodę tegoż sklepu, tj. o przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. Przed rozprawą w tej sprawie oskarżony wystąpił na piśmie w dniach 18 i 30 września 2014 r. z wnioskiem o dobrowolne poddanie się karze bez przeprowadzania postępowania dowodowego, z wymierzeniem mu za nie kary 3 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd Rejonowy skierował tę sprawę na posiedzenie w trybie art. 474a § 1 k.p.k. i wydanym na tym forum, w dniu 20 listopada 2014 r., wyrokiem uznał oskarżonego winnym zarzucanego mu czynu, który zakwalifikował z art. 278 § 3 w zw. z § 1 k.k. i wymierzył karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z zaliczeniem na jej poczet 1 dnia zatrzymania, zwalniając go od kosztów procesu. Wyrok ten nie był skarżony i uprawomocnił się w dniu 2 grudnia 2014 r.

W lipcu 2015 r. z kasacją na korzyść skazanego wystąpił Prokurator Generalny zarzucając rażące naruszenie art. 387 § 2 i 3 k.p.k., przez uwzględnienie przez Sąd sprzecznego z wymogami prawa wniosku oskarżonego o skazanie go bez przeprowadzenia postępowania dowodowego za dokonaną w dniu 10 września 2012 r. kradzież mienia o wartości 418,70 zł i skazania go za ten czyn z art. 278 § 1 k.k., z pominięciem reguł intertemporalnych określonych w art. 4 § 1 k.k., mimo że w dacie orzekania obowiązywała już ustawa nowa, względniejsza dla sprawcy, na mocy której zmieniony został art. 119 § 1 k.w. w zakresie statuującym znamię wartości mienia i odpowiedzialność oskarżonego mogła być rozważana jedynie w aspekcie tego ostatniego przepisu, co powinno już wówczas skutkować umorzeniem postępowania wobec przedawnienia karalności popełnionego wykroczenia. W uzasadnieniu tej kasacji skarżący podniósł, że o ile w momencie popełniania przez oskarżonego czynu, jak i występowania z aktem oskarżenia zachowanie to stanowiło przestępstwo z art. 278 k.k., to po wejściu w życie, w dniu 9 listopada 2013 r. części przepisów ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247) istotnej zmianie uległy przepisy Kodeksu wykroczeń, gdyż od tej daty wartość mienia uzasadniającej przyjęcie kwalifikacji prawnej czynu z Kodeksu karnego niektórych tzw. czynów przepoławionych, w tym kradzieży spenalizowanej w art. 119 k.w. została ustalona na wielkość przekraczającą ¼ minimalnego wynagrodzenia, a do tej wielkości czyny takie zaczęły stanowić jedynie wykroczenia. Ponieważ Sąd orzekł w przedmiocie odpowiedzialności oskarżonego za zarzucaną mu kradzież mienia w 2014 r., to winien – zdaniem skarżącego – uwzględnić fakt, że stosownie do rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów do ustawy z 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, wydanym w dniu 11 września 2013 r., minimalne wynagrodzenie w roku 2014 ustalono na 1680 zł, zatem ¼ tego wynagrodzenia wynosiła 420 zł. Powyższe nakładało – jak wskazano w tej kasacji – na Sąd obowiązek dokonania oceny ustawy obowiązującej w dacie jego popełniania oraz w dacie orzekania zgodnie z art. 4 § 1 k.k. i zastosowania tej ostatniej, jako korzystniejszej dla sprawcy, ponieważ wyłączała możliwość zakwalifikowania jego czynu z przepisów k.k., gdyż wartość mienia objętego dokonaną przez niego kradzieżą (418,70 zł) oznaczała, iż jego czyn winien być oceniony jedynie jako wykroczenie, którego karalność przy tym uległa już przedawnieniu. Fakt zaś złożenia przez oskarżonego wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k. – jak wskazano - nie zwalniał Sądu od dokonania kontroli tegoż wniosku i zastosowania ustawy nowej. Wywodząc w ten sposób skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na zaistniałe w sprawie przedawnienie.

Rozpoznając tę kasację, Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja ta jest zasadna w oczywisty sposób, stąd też, jako wniesioną na korzyść oskarżonego, rozpoznano ją na posiedzeniu wskazanym w art. 535 § 5 k.p.k.

W sprawie niniejszej wprowadzie – jak wskazano już w kasacji - nie sporządzano uzasadnienia wydanego w listopadzie 2014 r. wyroku. Jednakże, gdy wystąpiono do Sądu Rejonowego o rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykonania wydanego orzeczenia w związku z przepisami o kontrawencjonalizacji (art. 50 wskazanej wcześniej noweli z 2013 r. i nowy art. 2a k.w.), Sąd ten w postanowieniu z dnia 16 kwietnia 2015 r. (...) - uchylonym następnie w wyniku zażalenia postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 maja 2015 r. ((...) – k. 240) - stwierdził, że w odniesieniu do czynów, które w wyniku zmiany dokonanej przez przywołaną już nowelę z 2013 r., będąc dotąd przestępstwami, stały się wykroczeniami z uwagi na wartość przedmiotu czynu, należy zawsze przyjmować, że graniczną wysokość tzw. przepoławienia czynu stanowi ¼ minimalnego wynagrodzenia obowiązująca na dzień wejścia w życie tej ustawy, czyli w dniu 9 listopada 2013 r., a więc kwota 400 zł, jako że wynagrodzenie to wynosiło wówczas 1.600 zł, a tym samym czyn oskarżonego, który dotyczył mienia o wartości 418,70 zł pozostawał jeszcze w sferze objętej przepisami kodeksu karnego, nie stanowił zatem wykroczenia. Bez wątplenia sta-

nowisko to było błędne, stąd zresztą zasadnie nie podzielił go Sąd odwoławczy rozpoznający zażalenie na nie.

Rozpatrując zaś kwestię momentu, jaki winien być brany pod uwagę przy ustalaniu wartości granicznej mienia, decydującej o potraktowaniu danego czynu, należącego do tzw. zachowań przepoławionych, za przestępstwo bądź za wykroczenie, należy generalnie stwierdzić, że nie chodzi tu bynajmniej o datę popełnienia tego czynu, ale o datę orzekania w przedmiocie odpowiedzialności za dane zabronione prawem zachowanie, stosownie do wymogu art. 4 § 1 k.k. i art. 2 § 1 k.w.

Jak wskazuje się w orzecznictwie na gruncie znowelizowanego z dniem 9 listopada 2013 r. Kodeksu wykroczeń, w zakresie niektórych z tzw. czynów przepoławionych, w przepisach je statuujących nie pojawia się dopełnienie wskazujące, iżby chodziło o wartość przedmiotu czynu z daty jego popełnienia, podczas gdy ustawodawca, jeżeli chce ów aspekt podkreślić, to wyraźnie to zastrzega, powołując jako przykład takiego rozwiązania definicje ustawowe z art. 115 § 5 i 6 k.k. odnośnie do pojęcia mienia znacznej i wielkiej wartości (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2014 r., III KK 211/14, LEX nr 1488906). Rzecz jednak w tym, że sam fakt takiego wskazania uznać należy za stabilny tylko wówczas, gdy dotyczy on znamienia czynu określonego kwotowo, ale już niekoniecznie, gdy znamię to wyrażane jest poprzez przywołanie odpowiednich wskaźników, a więc np. - jak w niniejszej sprawie - odpowiedniej części minimalnego wynagrodzenia za pracę. Ponieważ tego typu wskaźnik funkcjonuje już od dawna w prawie karnym skarbowym (art. 53 § 4 k.k.s.), będąc tam wyznacznikiem dla zaliczania określonych zachowań do grona wykroczeń skarbowych (art. 53 § 3 k.k.s.), bądź to z racji nieprzekroczenia tzw. ustawowego progu (art. 53 § 6 k.k.s.) bądź ze względu na wypadek mniejszej wagi (art. 53 § 8 k.k.s.), to należy w tym miejscu wskazać jak traktuje się go na gruncie tej dziedziny prawa. Stwierdzić w związku z tym należy, że przyjmuje się tam, iż mimo, że w definicji ustawowej wykroczenia skarbowego wskazuje się, iż chodzi tu o zachowanie, gdy kwota uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publiczno-prawnej albo wartość przedmiotu czynu „nie przekracza pięciokrotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia w czasie jego popełnienia” (art. 53 § 3 zd. 1 k.k.s.), to należy jednak uznać, że wzrost tego wynagrodzenia w dacie orzekania powoduje także obowiązek uwzględnienia tego czynnika, a zatem, że może to prowadzić do konieczności przekwalifikowania czynu z przestępstwa na wykroczenie skarbowe z uwagi na zasadę wyrażoną w art. 2 § 2 k.k.s., który to przepis jest odpowiednikiem art. 4 § 1 k.k. i art. 2 § 1 k.w.

Stanowisko takie wyraźnie zaprezentowano już w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lutego 2001 r., P 2/00 (OTK 2001, nr 2, poz. 32, Dz.U. 2001, Nr 14, poz. 145, LEX nr 46370). Uznano w nim przepisy art. 53 § 3, 4 i 6 k.k.s. za zgodne z art. 2 i 42 ust. 1 Konstytucji RP podnosząc, że odwoływania się w tym Kodeksie do pojęcia minimalnego wynagrodzenia za pracę, które to wynagrodzenie określane jest na każdy rok w drodze odpowiedniego aktu wykonawczego do ustawy z 2002 r. o takim wynagrodzeniu, nie powoduje bynajmniej, aby poprzez akt podustawowy doszło do określenia podmiotu przestępstwa lub jego znamion, a strona przedmiotowa czynu, jak i znamiona czynności wykonawczej, są sprecyzowane w samej ustawie, zaś zmiana wskaźnika rozgraniczającego wykroczenie od przestępstwa skarbowego gwarantuje przy tym „stały, niezmienny sposób oceny szkodliwości czynu zabronionego”. Podkreślono też wówczas, że funkcja gwarancyjna prawa karnego – a do tej sfery sensu largo należy też prawo wykroczeń (uwaga SN) – nie jest w żadnym stopniu zagrożona na skutek odesłania przez przepisy Kodeksu do aktu wykonawczego, wskazując, że gwarantuje to, iż „przy ocenie społecznej szkodliwości czynów (...) sądy będą uwzględniały zachodzące zjawiska ekonomiczne” oraz że „w konsekwencji zostaną zachowane stałe relacje między realną wartością uszczerbku (...) a kwalifikacją prawną czynu zabronionego, który ten uszczerbek wywołał”. Trybunał stwierdził także, że zmiany wynikające z modyfikacji dokonanej przez akt

Dopuszczalne jest oparcie skazania na dowodzie z zeznań świadka incognito także wtedy, gdy dowód ten jest jedynym bezpośrednim dowodem wskazującym na sprawstwo określonej osoby, mimo niemożności przeprowadzenia tego dowodu w postępowaniu sądowym z uwagi na brak możliwości dotarcia obecnie do tego świadka, jeżeli tylko podjęto starania dla ustalenia jego aktualnego miejsca pobytu i doręczenia mu wezwania, które jednak okazały się nieskuteczne, gdy inne, pośrednie dowody potwierdzają depozycje tego świadka, choćby we fragmentach i czynią je przez to wiarygodnymi, a oskarżony miał możliwość podważenia tej wiarygodności..

Z uzasadnienia:

„Jurij B. (vel F. vel K.), obywatel (...), wydalony uprzednio z terytorium RP w 1996 r., kiedy to używał jeszcze nazwisk F. – K., został, w marcu 2000 r., oskarżony o to, że: a) w nocy z 21 na 22 sierpnia 1999 r. w O., działając w zamiarze pozbawienia życia Andrzeja R., oddał w jego kierunku 5 strzałów z pistoletu maszynowego (...), powodując obrażenia postrzałowe klatki piersiowej i jamy brzusznej z uszkodzeniem narządów wewnętrznych (...) i następową ostrą niewydolnością krążeniowo-wydechową (...) skutkującą zgonem pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. oraz że b) w tym samym miejscu i czasie, w zamiarze pozbawienia życia A. R., podłożył w koszu na śmieci, pod wskazanym w zarzucie budynkiem, urządzenie wybuchowe złożone z 1,5 kg trotylu oraz 75 sztuk metalowych nakrętek, a następnie je uzbroił, jednakże zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niedziałanie tego urządzenia, sprowadzając w ten sposób bezpośrednie niebezpieczeństwo eksplozji materiałów wybuchowych, która zagrażała życiu i zdrowiu wielu osób, tj. o przestępstwo z art. 13 § 1 w zw. z art. 148 § 2 pkt 4 i art. 164 § 1 k.k.

Pierwszym wydanym w tej sprawie wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2001 r. (...), Sąd Okręgowy w O. uniewinnił go od popełnienia obu zarzucanych mu czynów. Po wydaniu tego wyroku oskarżony, używający wówczas jeszcze nadal nazwisk F. – K., opuścił terytorium Polski i udał się do (...). Natomiast apelację od wskazanego wyżej orzeczenia wywiódł wówczas na jego niekorzyść prokurator i w wyniku jej rozpoznania, wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2002 r. (...), Sąd Apelacyjny w B. uchylił to orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, podnosząc wadliwości w zakresie negatywnej oceny zeznań świadka anonimowego, jak i potrzebę ponownego podjęcia próby przesłuchania tego świadka przez sąd z udziałem stron (k. 2206v-2208).

Po przekazaniu tej sprawy ponownie Sądowi Okręgowemu w O., doszło w listopadzie 2003 r. do zawieszenia postępowania, a następnie, po uzyskaniu informacji o nowym nazwisku oskarżonego „B.”, podjęcia działań w celu ustalenia miejsca jego pobytu poprzez wystawienie stosownego listu gończego, a następnie ENA. Dopiero w lipcu 2013 r. doszło do ujęcia oskarżonego przez władze litewskie i przekazania go Polsce, a ponowne postępowanie rozpoczęło się w sierpniu 2013 r. i po jego przeprowadzeniu, wydanym wówczas wyrokiem z dnia 15 marca 2014 r. (...), Sąd Okręgowy w O. uznał Jurija B. winnym obu zarzucanych mu przestępstw, skazując za pierwsze z nich na podstawie art. 148 § 1 k.k. karę 25 lat pozbawienia wolności oraz na taką samą karę za drugi z czynów zakwalifikowany z art. 13 § 1 w zw. z art. 148 § 2 pkt 4 i art. 164 § 1 k.k., z orzeczeniem kary łącznej kary 25 lat pozbawienia wolności i ograniczeniem korzystania z warunkowego zwolnienia nie wcześniej niż po odbyciu 20 lat tej kary. Od wyroku tego apelowali obrońcy skazanego. Uznając te apelacje za niezasadne i szczegółowo argumentując, dlaczego za takie je uznano, Sąd Apelacyjny w B., wyrokiem z dnia 26 września 2014 r. (...) przyjął jednocześnie, że zarówno przypisane oskarżonemu podłożenie ładunku wybuchowego, jak i oddanie przez niego strzałów, zmierzało do tego samego celu i stanowiło uzewnętrznienie jego woli pozbawienia pokrzywdzonego życia, zatem nie można tych zachowań odrywać od siebie i przypisywać oskarżonemu popełnienia dwóch odręb-

nych przestępstw, a zachowanie oskarżonego polegające na podłożeniu ładunku wybuchowego pod budynkiem, w którym przebywał A. R., a następnie oddanie do niego 5 strzałów należy potraktować jako jeden czyn zabroniony, stanowiący zbrodnię z art. 148 § 1 k.k. (k. 3184v).

W związku z powyższym Sąd ten zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w ramach czynów przypisanych oskarżonemu, uznał go za winnego jednego przestępstwa polegającego na tym, że w nocy z dnia 21 na 22 sierpnia 1999 r. w O., działając w zamiarze pozbawienia życia Andrzeja R., podłożył w koszu na śmieci przed określonym budynkiem urządzenie wybuchowe złożone z 1,5 kg trotylu oraz 75 sztuk metalowych nakrętek, sprowadzając w ten sposób bezpośrednio niebezpieczeństwo eksplozji materiałów wybuchowych, która zagrażała życiu i zdrowiu wielu osób, a następnie oddał w kierunku Andrzeja R. pięć strzałów z pistoletu maszynowego (...), powodując obrażenia postrzałowe klatki piersiowej i jamy brzusznej z uszkodzeniem narządów wewnętrznych i następową ostrą niewydolnością krążeniowo - oddechową, skutkującego jego zgonem, to jest przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 164 § 1 k.k. i skazał go za nie na karę 25 lat pozbawienia wolności, uchylając przy tym orzeczone przez Sąd pierwszej instancji ograniczenie skorzystania przez oskarżonego z warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego z kasacją wystąpili obrońcy oskarżonego.

Pierwszy z nich (adw. (...)) podniósł zarzuty obrazy: a) art. 4, 7, 457 § 3 w zw. z art. 458 k.p.k. przez niedokonanie wszechstronnej analizy materiału dowodowego, zbagatelizowanie bądź pominięcie dowodów przemawiających na korzyść oskarżonego oraz b) art. 7 i 457 § 3 w zw. z art. 458 k.p.k. przez inkorporowanie przez Sąd odwoławczy dowolnych i błędnych ustaleń Sądu pierwszej instancji oraz akceptację naruszeń proceduralnych tego Sądu, w tym art. 6 ust. 1 w zw. z art. 3 lit. d EKPC przez naruszenie kanonów rzetelnego procesu i oparcie wyroku na zeznaniach świadka incognito bez wyczerpania możliwości sprowadzenia go na rozprawę i art. 184 § 3 oraz 391 § 1 k.p.k. przez odczytanie zeznań tego świadka bez sprowadzenia go na to forum, a także art. 7 k.p.k. przez uznanie tych zeznań za w pełni wiarygodne, jak również art. 173 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania przez przeprowadzenie go w sposób nieprawidłowy i wreszcie c) art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. przez nienależyte i wadliwe rozpoznanie środka odwoławczego.

Natomiast drugi z obrońców (adw. (...)) podniosła zarzut obrazy art. 433 § 2 i art. 457 § 3 w zw. z art. 7 i 410 k.p.k. poprzez: a) nieprawidłowe rozpoznanie zarzutów obu apelacji odnośnie do zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie dowodu z zeznań świadka incognito na skutek ograniczenia się do odczytania jego zeznań z postępowania przygotowawczego, mimo że nie istniały przesłanki uzasadniające zaniechanie poszukiwania tej osoby przez co doszło też do naruszenia art. 6 ust. 1 i 3 EKPC oraz art. 184 § 3 i art. 391 § 1 w zw. z art. 393 § 4 k.p.k. oraz b) nieprawidłowe rozpoznanie tychże apelacji w zakresie zarzutów wskazujących na nieobiektywną i fragmentaryczną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającą się w przyjęciu przez ten Sąd, że warunki przeprowadzenia okazania z punktu widzenia prawa nie budziły wątpliwości, a zeznania świadka anonimowego, mimo że złożone jedynie w postępowaniu przygotowawczym, są wiarygodne i uznaniu za takowe także zeznań świadka A. K., mimo faktu, że złożone na rozprawie różniły się od złożonych wcześniej, wysuwając także nadto c) zarzut naruszenia art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. przez nierozważenie zawartego w obu apelacjach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie, że to oskarżony był osobą, która oddała strzały do pokrzywdzonego oraz która uprzednio podłożyła w koszu na śmieci urządzenie wybuchowe, co nastąpiło na skutek bezkrytycznego zaakceptowa-

nia niewątpliwie nieprawidłowych ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, poczynionych z naruszeniem art. 5 § 2 k.p.k.

Podnosząc te zarzuty oboje obrońcy wnosili o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego lub o uchylenie obu wydanych wyroków z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji, a drugi z nich ewentualnie także o uchylenie jedynie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W odpowiedzi na te kasacje prokurator Prokuratury Apelacyjnej w B. wniósł o oddalenie obu tych kasacji jako oczywiście bezzasadnych. Natomiast na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej wystąpił o ich oddalenie jako jedynie niezasadnych.

Rozpoznając te kasacje, Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Obie te kasacje są rzeczywiście niezasadne, a przy tym w istocie stanowią polemikę z argumentacją przedstawioną przez Sąd odwoławczy, kontrolujący orzeczenie Sądu meriti.

Należy już na wstępie zauważyć, że niezrozumiałe jest stawianie w tych kasacjach zarzutów obraży przez Sąd odwoławczy przepisu art. 7 k.p.k., który towarzyszy wielu stawianym przez obrońców zarzutom, jako że Sąd ten nie dokonywał własnej oceny dowodów, a jedynie w związku z zarzutami apelacji kontrolował tę ocenę, przedstawiając przy tym własne argumenty, które prowadziły go do ustalenia, czy Sąd pierwszej instancji dopełnił wymogów art. 7 k.p.k. przy dokonywaniu oceny poszczególnych dowodów. To samo dotyczy wysuwania przez obrońców zarzutów naruszenia jakoby przez Sąd drugiej instancji art. 410 k.p.k., jako że i tu Sąd odwoławczy kontrolował jedynie, czy ocena uwzględnia całokształt materiału dowodowego. I tak też uczyniono w niniejszej sprawie, a należy mieć na względzie, że ów całokształt materiału dowodowego, przy czynieniu ustaleń faktycznych, obejmuje jedynie te dowody, które uprzednio, przy dokonywaniu ich oceny, uznano za wiarygodne.

Nieporozumieniem jest także podnoszenie, zwłaszcza w kasacji adw. (...) (zarzuty 1-3), jak i wpadkowo w kasacji adw. (...), jednoczesnej obraży art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nieprawidłowe jakoby rozpoznanie zarzutów apelacyjnych, skoro pierwszy z tych przepisów dotyczy sytuacji, gdy sąd w ogóle nie wypowiedział się w przedmiocie któregoś z zarzutów, a jeżeli uczynił to, lecz zdaniem skarżącego w sposób nieodpowiadający rygorom prawa, to przepisem naruszonym jest jedynie art. 457 § 3 k.p.k. W istocie formalnie prawidłowo w kasacji adw. (...) przywołano art. 433 § 2 k.p.k. jedynie przy podnoszeniu zarzutu nierozważenia przez Sąd Apelacyjny zarzutu obu apelujących co do błędu w ustaleniach faktycznych (pkt 3 tej skargi), choć tu zbędnie z kolei przywołano dodatkowo art. 457 § 3 k.p.k. Merytorycznie zarzut ten jest jednak bezzasadny, jako że – jak wskazano już wcześniej – ustalenia faktyczne czynione są na podstawie dowodów uznanych uprzednio za wiarygodne. Tymczasem obie te kasacje podważają wiarygodność dowodów, które za takowe uznano, eksponując te z nich, które wiarygodnością taką nie zostały obdarzone. Tym samym dopiero, gdyby uznano, że wadliwie nadano walor wiarygodności określonym dowodom, a niesłusznie nie przyznano go innym, można byłoby mówić o zaistnieniu błędu w ustaleniach faktycznych. Tak jednak w tej sprawie nie było, a Sąd odwoławczy wyjaśniał, z jakich to powodów uznaje, że oceny dokonane przez Sąd meriti są prawidłowe. Można zatem generalnie stwierdzić, że autorzy kasacji mnożą niejako w tych skargach byty i czynią je jednocześnie przedmiotem różnych zarzutów. Na ten aspekt sprawy zwrócił już uwagę Sąd odwoławczy, który podkreślił, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych podnoszony w apelacji jest w większości sytuacji bezprzedmiotowy, gdyż wiąże się właśnie z uprzednim kwestionowaniem dokonywania oceny dowodów stosownie do wymogów art. 7 k.p.k., zatem przy przyjęciu, że przepis ten z określonych przyczyn nie został bynajmniej naruszony, oznacza tym samym prawidłowość do-

konanych ustaleń faktycznych. W konsekwencji nie można uznać za zasadny podnoszony w tych skargach zarzut nierozpoznania przez Sąd Apelacyjny stawianego temu Sądowi podnoszonego błędu ustaleń faktycznych, gdyż poprzez wskazanie powodów, z których uznaje się oceny Sądu za trafne, przestaje być aktualna kwestia błędu w ustaleniach faktycznych opartych na tych dowodach.

Autorzy obu kasacji zdają się także nie dostrzegać, że Sąd odwoławczy dokonał zmiany opisu czynów przypisanych skazanemu, gdyż – jak wcześniej wskazano – uznał, iż oba zachowania zarzucane i przypisane przez Sąd pierwszej instancji jako odrębne przestępstwa, były przejawem urzeczywistnienia tej samej woli, czyli zabicia pokrzywdzonego. Wysuwają bowiem w swych kasacjach odrębne zarzuty odnośnie do każdego z zachowań stanowiących jedno przestępstwo.

Przyjęcie zaś przez Sąd odwoławczy, że chodzi o jeden czyn złożony z dwóch zachowań służących temu samemu celowi, oparte zostało na ustaleniach, iż na obuwii oskarżonego, po ujęciu go w niecałe dwie godziny od popełnienia przestępstwa zabójstwa, znaleziono w wyniku stosownych badań mikroślady substancji wybuchowej TNT trotylu, a jednocześnie, że znaleziony przy budynku przed którym oddano strzały do ofiary, ładunek wybuchowy był zbudowany na bazie heksogenu oraz właśnie trotylu. Miano też na uwadze, że w momencie zatrzymania oskarżony dysponował też pozwoleniem czasowym na samochód marki Ford Escort o określonym numerze rejestracyjnym, który to pojazd odnaleziono po jego zatrzymaniu na ul. (...), równoległej do ul. (...), na której został on zatrzymany. Jak zaś ustalono był to pojazd wynajęty w dniu 20 sierpnia 1999 r. w wypożyczalni, przez nieustaloną, posługującą się podrobionym dowodem osobistym, osobę, a badania fizykochemiczne zabezpieczonych w tym pojeździe śladów wykazały z kolei obecność materiału wybuchowego tetrylu. Pojazdem tym zaś dysponował w momencie zatrzymania właśnie oskarżony, mający przy sobie wspomniany wcześniej dokument od tego pojazdu. Występowali też w tej sprawie odnośnie do owego fragmentu przypisanego przestępstwa świadkowie zeznający na temat osoby, którą widziały wieczorem 20 i 21 sierpnia 1999 r., jako przedstawiającą kosze na śmieci, a jedna z nich poinformowała o tym fakcie Policję po zabójstwie, która odnalazła w owym koszu urządzenie wybuchowe. W odniesieniu zaś do drugiej fazy zdarzenia, czyli oddania strzału do pokrzywdzonego, dowodem były tu zeznania świadka incognito, obserwatora tego zdarzenia, który przekazał Policji ogólny rysopis sprawcy, a funkcjonariusze Policji w oparciu o niego zatrzymali Jurija B., który następnie został oskarżony w tej sprawie. Zeznania te, choć tylko w pewnym zakresie potwierdzone są także przez jednego ze świadków przesłuchanych w tym procesie przez Sąd.

Jeżeli chodzi o zachowanie oskarżonego stanowiące pierwszą fazę przypisanego mu przestępstwa, to obrona podnosiła zarzuty związane z faktem nierozpoznania przez świadków oskarżonego, jako osoby przenoszącej kosze w okolicy miejsca zamieszkania pokrzywdzonego i niesłuszne obdarzenie wiarygodnością jednego z nich, który dopiero w obecnie toczącym się procesie zmienił zdanie i stwierdził, że rozpoznaje w nim taką osobę, a także istniejącą jakoby możliwość „zainfekowania” trotylem butów zabezpieczonych od oskarżonego, jakie miał on na sobie w momencie zatrzymania.

Zarzuty takie pojawiły się zarówno w apelacjach obrońców, jak i obecnie w ich kasacjach, w ramach zarzutu nienależytego jakoby rozpoznania apelacji w powyższym zakresie. Prawdą jest, że trzech świadków zeznawało w tym postępowaniu jako osoby, które w przeddzień oddania strzałów do pokrzywdzonego, jak i w dniu, w którym je oddano wczesnym wieczorem, zauważyły osobę, która przedstawiała kosze w okolicy budynku, w jakim mieszkał pokrzywdzony, a jedna z nich po zabójstwie poinformowała Policję, o tym fakcie, ta zaś znalazła wówczas w owym koszu, pod znajdującymi się tam odpadami urządzenie wybuchowe. Prawdą jest też, że dwie z tych osób, kiedy po zatrzymaniu Jurija B. okazano go im, nie rozpoznały, aby wśród okazywanych im osób była ta, jaką zaob-

serwowały, jako przesuwającą wskazane wyżej kosze i wrzucającą coś do nich. Jedna z nich (Danuta K.) zeznała, że trudno jej określić, czy oskarżony mógł być tym mężczyzną, a profil oskarżonego też jej nic nie mówi (k. 2694v), a druga (Leokadia O.), że trudno jej powiedzieć, czy oskarżony był mężczyzną, którego wówczas zaobserwowała, ale „wzrostem mógłby się zgadzać”, stwierdzając przy tym, że wyjmował on coś z kosza i przełożył do innego (k. 2725). Sądy obu instancji odpowiednio poddały te dowody określonej ocenie oraz kontroli jej prawidłowości, przyjmując, że brak owego rozpoznania oskarżonego z uwagi na miejsce, z jakiego obserwowały one ową osobę, jest zrozumiały. Rzecz bowiem w tym, że pierwszy z tych świadków czynił to z balkonu swego mieszkania, a więc nie widząc twarzy osoby obserwowanej, tym bardziej, że osoba ta – jak wskazywano – miała na głowie czapkę typu bejsbolówka, a druga widziała ją z odległości około 50 m.

Trzeci ze świadków (Andrzej K.), który wskazał Policji od razu po zabójstwie pokrzywdzonego kosz, którym interesowała się osoba, o której wyżej była mowa, zarówno w pierwszym postępowaniu prowadzonym w tej sprawie (k. 1992), jak i w obecnym (k. 2692-2692v), oświadczał, że dwukrotnie widział tę osobę jako przedstawiającą kosz pod budynkiem, z tym jednak, że Jurij B. nie był mu w toku śledztwa okazywany. Dopiero przy tym w obecnym postępowaniu na rozprawie stwierdził on, że widział tę osobę w odległości kilku metrów i że oskarżony jest podobny do mężczyzny, którego wówczas zauważył, choć nie jest pewny, czy jest to ten sam człowiek, ale ma podobny owal twarzy i wzrost, a także profil (k. 2692v). W pierwszym procesie świadek ten stwierdził jedynie, że wzrostem oskarżony może przypominać tamtego mężczyznę, ale nic więcej nie może powiedzieć (k. 1992-1992v). Ponieważ Sądy dały wiarę depozycjom świadka złożonym w obecnym postępowaniu, zarówno w apelacjach, jak i kasacjach obrońców kwestionuje się prawidłowość takiej oceny dowodów, pomijając jednak całkowicie argumentację podane przez Sądy. Rzecz zaś w tym, że sam świadek wskazał, iż wcześniej wypowiadał się bardziej oględnie w kwestii rozpoznania w oskarżonym osoby, która interesowała się koszami pod budynkiem, w którym mieszkał zarówno on, jak i ofiara zabójstwa, gdyż wynikało to z obawy (k. 2693). Jak wskazał Sąd odwoławczy, w czasie pierwszego z procesów, świadek mógł mieć uzasadnione obawy o swoje życie i zdrowie, skoro pokrzywdzony został zabity przez osobę niemającą żadnych skrupułów, a wiadome też było, jaką działalnością przestępczą zajmowała się ofiara, a próbując też stanowisko Sądu meriti, że upływ czasu od zdarzenia zagrożenie to zminimalizował, stąd depozycje tego świadka uznano za zasadne (k. 3175). W kasacjach podnosi się wadliwość tej oceny, wskazując, że przecież żona świadka Danuta K. nie zmieniła swoich zeznań odnośnie nierozpoznania w oskarżonym mężczyzny, który przenosił kosze, a jak podnosi się w jednej z nich ((...)) niemożliwym jest, aby „Andrzej K. miałby zataić przed żoną fakt ujrzenia z bliska mężczyzny, który przyniósł kosz do ich bramy w sytuacji, gdy sprawa budziła takie zainteresowanie małżonków K.”. Kasacje te pomijają całkowicie argumentację Sądu odwoławczego, wskazującą na to, że depozycje poszczególnych świadków nie są bynajmniej sprzeczne, a należy też mieć na uwadze - jak już wcześniej wspomniano - że dwaj pozostali świadkowie obserwowali tego mężczyznę z zupełnie innej perspektywy (z balkonu lub z odległości około 50 m), niż świadek Andrzej K., który zszedł na dół, aby ponownie przesunąć ów kosz. I to wówczas zobaczył z bliższej odległości owego mężczyznę. Kasacje są zatem w tej materii zwykłą polemiką z ustaleniami dokonanyymi przez Sądy w oparciu o dowody uznane za wiarygodne, po uprzedniej ich ocenie stosownie do wymogów z art. 7 k.p.k.

Gdy chodzi z kolei o podnoszenie jakoby możliwości „zainfekowania” trotylem obuwia zabezpieczonego przy podejrzanym wówczas Juriju B., to i tu zarzuty kasacyjne powtarzają zarzut apelacyjny, podnosząc jakoby nieprawidłowe jego rozpoznanie. Odnosząc się do zarzutu apelacyjnego w tej materii, Sąd odwoławczy wskazał, że brak jest w tej sprawie jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, jakoby zabrane podejrzanemu jego obuwie, przed przekazaniem go do badań, było poddawane jakimkolwiek czynnościom pro-

cesowym, czy pozaprocessowym lub przypadkowo mogło zostać „zainfekowane” częściami trotylu, którego obecność następnie w wyniku owych badań na nich stwierdzono. W kasacji podnosi się w związku z tym, że nie wyklucza to jednak możliwości dostępu do zabezpieczonego obuwia osób innych choćby dla porównania podeszw butów do śladów znalezionych nad rzeką, a z zeznań świadków Ireneusza B. i Roberta L. wynika, że obuwie oskarżonego stało na korytarzu budynku komendy, zaś jak podkreśla obrońca badania substancji pobranej z rąk oskarżonego nie wykazały obecności materiałów wybuchowych. Tego typu argumenty nie były wskazywane w apelacjach, ale należy zauważyć, że – jak podali wskazani wyżej świadkowie – buty oskarżonego zostały postawione „przed kratą” pomieszczenia, w którym został on osadzony i po jakimś czasie zabrane zostały przez specjalistyczną ekipę wraz z kurtką do badań. Należy mieć na uwadze, że funkcjonariusze ci w ogóle nie byli na miejscu zdarzenia, gdyż byli to policjanci którzy zatrzymali podejrzanego w ramach zarządzanej penetracji ulic. Miejsce zdarzenia poddawane zaś było przez innych funkcjonariuszy oględzinom, które z kolei przerwano w momencie, kiedy to ujawniono urządzenie wybuchowe i wezwano inną ekipę pirotechniczną do zabezpieczenia tego ładunku, zarządzając przy tym ewakuację mieszkańców (k. 5-6). Kosz i umieszczony w nim ładunek przejęła owa ekipa pirotechniczna (k. 132-133 i 401-405). Natomiast penetrację terenu ucieczki osoby podejrzanego z miejsca zabójstwa zarządzono dopiero w dniu 23 sierpnia 1999 r., a więc wtedy, kiedy buty i kurtka podejrzanego, a także pobrana od niego odzież i bielizna, przekazane zostały do badań specjalistycznych (k. 129-130).

Zatem w realiach tej sprawy trudno uznać, aby mogło mieć rzeczywiście miejsce jakiegokolwiek naniesienie na obuwie oskarżonego śladów trotylu przez inną osobę. Fakt zaś, że na jego dłoniach nie wykryto obecności materiałów wybuchowych nie może mieć charakteru decydującego, jeżeli zważy się, że podłożenie urządzenia wybuchowego miało miejsce na wiele godzin przed pobraniem od oskarżonego stosownych próbek, a biegli wyraźnie wskazali, że brak pozostałości materiałów wybuchowych może wynikać z okresu, jaki upłynął od zdarzenia do momentu zabezpieczenia mikrośladów, a także w wyniku ścierania lub mycia rąk (k. 1605). Skarżąca podnosi wprawdzie, że twierdzenie to ma charakter hipotetyczny, a istotne jest, że przedmiotowe części nie znajdowały się na rękach oskarżonego, jednakże takiego rozumienia opinii nie można zaakceptować. Skoro bowiem biegli wskazują możliwy powód braku stwierdzenia mikrośladów, a czas, jaki upłynął od podłożenia ładunku do dokonania zabezpieczeń na dłoniach podejrzanego jest na tyle długi, że trudno wyobrazić sobie, aby przez ten czas w ogóle nie stykał się on z wodą, to trudno uznać że ów brak mikrośladów po ładunku wybuchowym na dłoniach eliminuje tym samym dowód w postaci odnalezienia jednak cząstek trotylu na butach oskarżonego. Zatem dowód dotyczący znalezienia ich na jego obuwiu pozostaje jednak dowodem poszlakowym w tej sprawie, a sama kasacja jest w tym zakresie kolejną polemiką z wyrokiem Sądu odwoławczego, próbującą znaleźć dodatkowe argumenty nie podnoszone uprzednio w zwykłych środkach odwoławczych.

Przechodząc obecnie do kwestii zarzutów związanych z drugą fazą zdarzenia objętego przestępstwem przypisanym skazanemu, czyli zabójstwem Andrzeja R., to zarzuty obrony koncentrują się tu na jedynym w tym zakresie bezpośrednim dowodzie pozyskanym od świadka anonimowego.

W obu kasacjach podnoszony jest w tej materii zarzut rzekomego naruszenia kanonów rzetelnego procesu przez brak bezpośredniego przesłuchania w tej sprawie świadka incognito w postępowaniu sądowym. Autorzy obu tych skarg przywołują szereg orzeczeń ETPC, w których podnoszono, że dowód taki nie może być jedynym, czy też dominującym dowodem w zakresie przypisywania oskarżonemu popełnienia zarzucanego mu przestępstwa. Fakt zajmowania takiego stanowiska przez ETPC nie budzi wątpliwości. Jednakże, jak wskazano w przywołanej przez Sąd odwoławczy decyzji tego Trybunału z

dnia 10 kwietnia 2012 r., skarga nr 46099/06 (LEX nr 1148097) - czego obrońcy już nie dostrzegają – zdaniem ETPC to sąd odwoławczy w danym państwie jest właściwy do rozważenia czy dowody, których oskarżony nie mógł zakwestionować przesłuchując świadka, mogą być uznane za jedyne bądź rozstrzygające, a także czy postępowanie jako całość było rzetelne, z podkreśleniem, że należy mieć też na uwadze, czy w postępowaniu zachodziła wystarczająca liczba czynników równoważących utajnienie świadka istnieniem silnych gwarancji proceduralnych, które pozwalały na rzetelną i właściwą ocenę jego wiarygodności, a nadto że jeżeli sądy orzekające w danej sprawie wskazały na istnienie innych dowodów (in concreto w sprawie, której dotyczyła decyzja ETPC chodziło o zapis rozmowy telefonicznej), to nie można mówić, aby zeznania świadka anonimowego stanowiły jedyne dowód w takiej sprawie. W konsekwencji, jak wynika z tej decyzji, dopuszczalna jest sytuacja oparcia skazania na dowodzie, w którego przeprowadzeniu oskarżony ani jego obrońca nie mogli uczestniczyć, jeżeli tylko mieli możliwość kwestionowania wiarygodności takiego dowodu.

Autorzy kasacji przywołują także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1999 r., II KKN 295/98 (OSNKW 2000, z. 1 - 2, poz. 12), w którym przyjęto, że dowód z zeznań takiego świadka nie może być nie tylko wyłącznym, ale także dominującym dowodem świadczącym o sprawstwie określonej osoby oraz że tym samym wśród pozostałych dowodów musi być również taki, który bezpośrednio wskazuje na sprawstwo tej osoby. Obrona nie dostrzega jednak ani wywodów zawartych w dwóch zdaniach odrębnych do tego judykatu, ani krytycznych do niego glos, ani wreszcie, wskazanego przez Sąd odwoławczy, późniejszego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2001 r., IV KKN 617/00, OSNKW 2001, z. 7 - 8, poz. 60, w którym wskazano, że dowód z zeznań takiego świadka, jak każdy inny dowód ujawniony w postępowaniu podlega swobodnej ocenie sądu i nie sprzeciwia się ustaleniu sprawstwa oskarżonego, także wówczas, gdy jest to jedyne dowód bezpośredni.

Powyższe wskazuje zatem, że jest dopuszczalne przypisanie oskarżonemu sprawstwa określonego czynu, także w sytuacji, gdy jedynym bezpośrednim dowodem, który na to wskazuje jest dowód z zeznań świadka incognito, pod warunkiem jednak, iż dowód ten zostanie należycie, z zachowaniem wymogów art. 7 k.p.k., oceniony w aspekcie innych pośrednich jedynie dowodów. Co więcej, nawet fakt nieprzeprowadzenia bezpośrednio tego dowodu przed sądem, co umożliwiłoby oskarżonemu i jego obrońcy zadawanie pytań świadkowi, nie stoi na przeszkodzie przypisaniu sprawstwa oskarżonemu, jeżeli tylko podjęto działania mające na celu sprawdzenie jego wiarygodności lub inne pośrednie dowody wspierają zeznania tego świadka. Zwrócić w związku z tym należy uwagę, że już w decyzji ETPC z dnia 9 listopada 2004 r. (skarga nr 52479/99, LEX nr 145736) wskazano, iż oparcie skazania na zeznaniach złożonych przez anonimowego świadka jest możliwe, ale niedogodności, których doświadcza obrona powinny być zrównoważone przez procedury stosowane przez organy sądowe, nie powinno się bowiem odmawiać możliwości weryfikowania przez obronę wiarygodności zeznań takiego świadka.

W sprawie niniejszej zaistniała jednak sytuacja, w której dotarcie do świadka anonimowego, któremu anonimowość nadano jeszcze w postępowaniu przygotowawczym, okazało się niewykonalne z uwagi na brak możliwości ustalenia aktualnego jego miejsca pobytu. Autorka drugiej z omawianych kasacji przywołuje w związku z tym m.in. orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 stycznia 2014 r., II AKa 441/13, LEX nr 142583 oraz Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2014 r., III KK 38/14, LEX nr 1477445. W pierwszym z nich wskazano, że pobyt świadka za granicą, jak i niemożność doręczenia mu wezwania, upoważniają sąd do odczytania zeznań tego świadka, nie mogą być postrzegane w ten sposób, że zezwalają na odejście od bezpośredniości, bez podjęcia konstruktywnych prób sprowadzenia świadka na rozprawę, w drugim zaś, że w przypadku świadków przebywających za granicą nie powinno się automatycznie stosować od-

stępstwa od zasady bezpośredniości, lecz należy dążyć do sprowadzenia ich na rozprawę przy wykorzystaniu wszelkich prowadzących ku temu możliwości, zaś stwierdzenie niemożności doręczenia wezwania jest dopuszczalne, gdy uprzednio podjęte zostały wszelkie próby jego doręczenia.

Odwołując się do tych orzeczeń skarżąca polemizuje z argumentacją Sądu odwoławczego, który odnosząc się do stosownych zarzutów apelacyjnych wskazał, że w sprawie niniejszej próby doręczenia wezwania były realizowane przez Sąd meriti, ale nie okazały się skuteczne, podnosząc, że Sąd meriti w sprawie tej jedynie dwukrotnie podejmował próby doręczenia wezwania, choć postępowanie to trwało około pół roku. W polemice tej autorka kasacji nie dostrzega jednak, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, iż jeżeli niemożność doręczenia świadkowi wezwania, o ile jest rzeczywista i trwała, stanowi samoistną przesłankę zezwalającą na odczytanie złożonych przez niego zeznań, a do skorzystania z tej możliwości jest wystarczające, aby niemożność ta nie dała się usunąć do końca przewodu sądowego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., II KK 1/14, LEX nr 1427458).

Nie dostrzega też, że podnosi się tu również – z przywołaniem wręcz wspomnianej wcześniej decyzji ETPC z dnia 9 listopada 2004 r. – iż także długotrwałe przebywanie świadka za granicą uprawnia do odczytania jego zeznań bez względu na ich wagę dla prowadzonego postępowania, a gwarancja zachowania prawa do obrony, tak jak na gruncie świadka anonimowego, sprowadza się wówczas do możliwości sprawdzenia wiarygodności zeznań takiej osoby oraz wysłuchania oskarżonego i dopuszczenia dowodów, które wiarygodność tę by weryfikowały (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r., IV KK 7/06, OSNKW 2006, z. 6, poz. 60).

Należy w związku z powyższym stwierdzić, że *in concreto* rzeczywiście Sąd meriti dwukrotnie wzywał w specjalnym trybie świadka do stawienia się na rozprawę, odracząc ją z tego powodu, i dwukrotnie właściwe organy wskazywały, iż mimo podjęcia odpowiednich działań, nie są w stanie określić miejsca obecnego pobytu świadka anonimowego i doręczyć mu tego wezwania. Należy przy tym mieć na uwadze, że poszukiwania takie zajmują jednak Policji określony czas. W związku z powyższym, ponieważ proces zbliżał się już do końca, a doręczenie wezwania nie było możliwe, zdecydowano się na odczytanie wszystkich depozycji świadka incognito, tzn. protokołu jego przesłuchania z postępowania przygotowawczego oraz z czynności okazania mu wówczas zatrzymanego podejrzanego. Należy przy tym zauważyć, że i jeden i drugi protokół były obronie znane, jako że odczytano je już w pierwszym z prowadzonych w tej sprawie postępowań (k. 2118). Oba zaś oświadczenia dowodowe były obecnie przez Sąd weryfikowane zarówno poprzez dowody z poprzedniego postępowania, odczytywane na wniosek obrony (tak w odniesieniu do zeznań Doroty Ś., obecnie K. – k. 2908 i 2963), jak i przeprowadzane z urzędu (tak w odniesieniu do świadka G. M. – k. 2798v i 2907v-2908).

Obrona zarzuca wprawdzie Sądom, że niezasadnie nie dały wiary tym dwóm ostatnim świadkom, którzy zeznawali na korzyść oskarżonego, jednakże analiza materiałów tej sprawy wskazuje, że Sądy wyraźnie wypowiedziały się, dlaczego nie mogą uznać ich za wiarygodne, w tym w kontekście innych dowodów. Pierwszy z tych świadków, była konkubina oskarżonego, swoimi depozycjami stwarzał alibi dla oskarżonego, ale nie bynajmniej na dzień 21 i 22 sierpnia 1999 r. Drugi ze świadków, który pojawił się dopiero w obecnym procesie, zeznawał z kolei na temat okoliczności w jakich, w jakiś czas po zabójstwie, zjawił się na miejscu tego zdarzenia, gdzie spotkał brata ofiary i jeszcze inną osobę, która miała go wręcz oskarżać o zabicie Andrzeja R. i zachowywała się bardzo głośno, krzyczała, a nadto twierdził też, że samego oskarżonego widzi po raz pierwszy, zaś wcześniej widywał w okolicy mieszkania ofiary i swojego miejsca pobytu inną osobą, która szukała czegoś przy śmietnikach i to ta osoba wedle niego mogła być zabójcą A. R. W tym wypadku jednak wskazano, że depozycje te pozostają w sprzeczności z zezna-

niami jeszcze innego świadka Eugeniusza S., taksówkarza, który znalazłszy się na miejscu przestępstwa, spotkał tam jedynie kobietę, która poinformowała go o zabójstwie, a widząc leżącego mężczyznę skontaktował się z centralą swojej korporacji, aby powiadomić Policję i pogotowie i w sposób całkowicie odmienny opisywał zachowanie tej osoby, wskazując tylko że była ona w szoku, odjechał zaś, gdy z budynku wyszedł również mężczyzna będący – jak się okazało – bratem ofiary. Trudno zatem uznać zarzuty kasacji w kwestii oceny tych dowodów za zasadne, jako że ocena ta musi uwzględniać także to, co wynika z innych, pozyskanych już środków dowodowych.

Zarówno w apelacjach, jak i kasacjach, obrona podnosiła i podnosi różnorodne zastrzeżenia co do świadka anonimowego, w szczególności co do rozbieżności między jego zeznaniami oraz rozpoznaniem w ramach okazania Jurija B. jako sprawcy zabójstwa A. R. Świadek anonimowy był w tej sprawie bezsprzecznie jedynym obserwatorem tego czynu, widział zabójcę z kilku metrów. Opisał on go ogólnie Policji, co spowodowało podjęcie przez nią poszukiwań i ujęcie Jurija B. Świadek ten podał, że sprawca był ubrany w ciemną czapkę z daszkiem, miał ciemne spodnie z materiału albo dżinsowe, ciemną koszulkę, ciemny sweter, buty typu adidas firmowe chyba Nike, miał około 180 cm wzrostu, był dość szczupły, włosów nie było widać, charakteryzował go ciemniejszy typ urody, nie miał wyraźnego zarostu, ale wydawało się jej, że miał złamany nos, choć nie była tego pewna, chód miał energiczny i widać było, że był wysportowany, wskazując też, że oddalił się z miejsca zdarzenia na rowerze (k. 77-81v). Podczas okazania dokonanego jeszcze w dniu zabójstwa, po ujęciu podejrzanego, świadek ten rozpoznał wśród czterech okazywanych mu mężczyzn Jurija B., jako tego, który strzelał do ofiary.

W kasacjach podnosi się zastrzeżenia do samego okazania wskazując, że przez dobór osób nie wykluczono sugestii, jako że dwie z nich były wyższe niż sam podejrzany, a nadto że zdaniem skarżących podany wcześniej przez świadka opis nie w pełni odpowiadał opisowi oskarżonego. I tym razem mamy jednak do czynienia z polemiką z ocenami Sądów w kwestii wiarygodności tego świadka. W okazaniu rzeczywiście brały udział osoby różnego wzrostu, choć z niewielkimi różnicami między nimi, ale należy mieć na uwadze, że zarówno świadek incognito, opisujący sprawcę zabójstwa, jak i wcześniej świadkowie zeznający w kwestii osoby dostrzeżonej przy przenoszeniu kosza, w którym umieszczono ładunek wybuchowy, określały tę osobę, jako mającą około 180 cm wzrostu, podczas gdy sam podejrzany miał 184 cm wzrostu (k. 8). Stąd też w okazaniu uczestniczyły osoby o wzroście wskazywanym przez świadków, jak i nieco wyższe od podejrzanego. Wszyscy oni jednak – co nie budzi wątpliwości, mieli zwłaszcza charakterystyczne podobne nosy i wysportowane sylwetki, a świadek incognito bez zastrzeżeń od razu wskazał na podejrzanego, podkreślając przy tym, że jest on obecnie w innych butach niż miał podczas oddania strzału do ofiary, co jak odnotowano w protokole związane już było z oddaniem jego obuwia do badań. Zmieniano przy tym w trakcie okazania usytuowanie okazywanych, okazując ich zarówno na wprost, jak i z profilu, a także z tyłu, a na prośbę świadka wskazana przez nią osoba została również okazana mu w ruchu. Za każdym razem świadek ten nie miał wątpliwości, że jest to ta sama osoba, która oddała w jego obecności strzały do ofiary. Za niezasadne zatem uznać należy stanowisko, że rozpoznanie to nastąpiło z naruszeniem przepisów o tej czynności, tj. żądaniu, aby dobór osób okazywanych wykluczał sugestię.

Dowodem pośrednim związanym z depozycjami świadka anonimowego są tu zeznania wspomnianego już Eugeniusza S., który oświadczył, że dojeżdżając do miejsca, w którym oddano strzał, w chwilę po usłyszeniu strzałów, spoglądając we wsteczne lusterko, zobaczył przejeżdżającego z ul. (...) rowerzystę, a był to mężczyzna ubrany na ciemno, choć bliżej jego ubioru nie potrafił określić, na głowie miał on zaś czapkę tzw. bejsbolówkę. Nie dostrzegł przy tym w pobliżu tego miejsca żadnych innych osób. Również buty oskarżonego zabezpieczone po jego zatrzymaniu odpowiadały opisowi butów wskazy-

Teza:

1. Art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, zgodnie z którym ust. 1 tego przepisu nie ma zastosowania, jeżeli w wyniku rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania prawomocnie zasądzono odszkodowanie, chyba że za jego zastosowaniem przemawiają względy słuszności. Treść wymienionego przepisu ustawy lutowej stanowi wyłom w zasadzie *res iudicata*, albowiem ustawodawca wprowadza tu możliwość ponownego rozpoznania sprawy, mimo że wcześniej zapadło już rozstrzygnięcie w warunkach identyczności stron i tożsamość przedmiotu procesu. W takiej sytuacji nie jest dopuszczalne wydanie orzeczenia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

2. Treść art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz.1851) należy rozumieć jako nakaz merytorycznego rozpoznania wniosku o dodatkowe odszkodowanie i zadośćuczynienie; jeśli względy słuszności nie przemawiają za uwzględnieniem uzupełniającego roszczenia, wniosek podlega oddaleniu.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy, wyrokiem z 10 stycznia 1992 r., po rozpoznaniu rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, zmienił utrzymany w mocy przez Sąd Najwyższy w dniu 13 września 1982 r. wyrok Sądu (...) Okręgu Wojskowego w B. z dnia 28 czerwca 1982 r., którym Jan R. skazany został na rok pozbawienia wolności za czyn określony w art. 46 ust. 1 dekretu z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym w zw. z art. 270 § 1 k.k. z 1969 r., w ten sposób, że uniewinnił go od zarzutu popełnienia tego czynu.

Postanowieniem z 27 maja 1993 r. Sąd (...) Okręgu Wojskowego w B., na podstawie art. 487 § 1 k.p.k. z 1969 r., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Jana R. łącznie kwotę 53.884.160 starych zł tytułem odszkodowania za szkody i zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe z niesłusznego skazania i pobytu w zakładzie penitencjarnym od 13 marca do 16 grudnia 1982 r. Postanowienie to nie zostało zaskarżone.

W dniu 12 września 2008 r. Jan R. złożył wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa dodatkowo kwoty 19.000 zł za krzywdy spowodowane pozbawieniem go wolności w okresie stanu wojennego. Sąd Okręgowy w B., wyrokiem z 24 sierpnia 2009 r., umorzył postępowanie, stwierdzając istnienie negatywnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Orzeczenie to uprawomocniło się bez postępowania odwoławczego w dniu 23 września 2009 r.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B. z 24 sierpnia 2003 r. złożył w trybie art. 521 § 1 k.p.k. na korzyść Jana R. Prokurator Generalny. Podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia art. 8 ust. 4 w zw. z ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – Dz. U. 1991.34.149 ze zm. (dalej: ustawa lutowa lub rehabilitacyjna), polegającego na niezasadnym uznaniu, że uprzednie zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia wytworzyło stan rzeczy osądzonej (*res iudicata*), wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi właściwemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co – zważywszy na jej kierunek – skutkowało jej uwzględnienie w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k.

Rację należało przyznać skarżącemu, że uwagi Sądu właściwego uszedł art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, zgodnie z którym ust. 1 tego przepisu nie ma zastosowania, jeżeli w wyniku rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania prawomocnie zasądzono odszkodowanie, chyba że za jego zastosowaniem przemawiają względy słuszności. Treść wymienionego przepisu ustawy lutowej stanowi wyłom w zasadzie res iudicata, albowiem ustawodawca wprowadza tu możliwość ponownego rozpoznania sprawy, mimo że wcześniej zapadło już rozstrzygnięcie w warunkach identyczności stron i tożsamość przedmiotu procesu. W takiej sytuacji nie jest dopuszczalne wydanie orzeczenia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Przedstawiony punkt widzenia wolno określić jako utrwaloną już linię orzecznictwa (zob. wyrok SN z 25 lutego 2010 r., IV KK 403/09, i post. SN z 26 lutego 2015 r., III KK 13/15).

Podzielić należało stanowisko Prokuratora Generalnego, że za dopuszczalnością ponownego wystąpienia o rekompensatę szkód i krzywd silnie przemawia również i to, iż ustawa lutowa dotyczy wyłącznie represjonowania za działalność niepodległościową, podczas gdy przewidziane w art. 487 k.p.k. z 1969 r. i art. 552 k.p.k. podstawy prawne dochodzenia roszczeń z tytułu niesłusznego skazania aspektu tego nie uwzględniają. Odpowiednie uwzględnienie tej okoliczności przy rozstrzyganiu o wysokości przysługującej rekompensaty niewątpliwie uzasadnia potrzebę powtórnego merytorycznego rozpoznania sprawy o odszkodowanie i zadośćuczynienie, zwłaszcza że osoby represjonowane po 31 grudnia 1956 r. nabyły uprawnienia do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych za działalność niepodległościową dopiero od 18 listopada 2007 r., to jest z dniem wejścia w życie noweli z 19 września 2007 r. (Dz. U. 2007. 191.1372).

Na kanwie przedstawionych uwag nasuwa się pytanie: czy w każdej sytuacji, a więc również i wtedy, gdy wcześniej zasądzona na rzecz osoby represjonowanej tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia suma pieniężna jawi się prima facie jako odpowiednio rekompensująca szkody i krzywdy, nie jest dopuszczalne umorzenie postępowania wszczętego wskutek złożenia wniosku uzupełniającego z uwagi na powagę rzeczy osądzonej? Wychodząc z założenia, że w analizowanej sytuacji chodzi o dwa niezależne od siebie roszczenia, mające swe źródła w dwóch różnych przepisach ustawy rehabilitacyjnej (w ust. 1 i 4 art. 8), i że tym samym art. 8 ust. 4 ustawy lutowej stanowi samoistną przesłankę do ubiegania się przez osobę uprawnioną o przyznanie dodatkowego odszkodowania i zadośćuczynienia za represje określone tą ustawą, Sąd Najwyższy wyraża przekonanie, że każde roszczenie uzupełniające, o którym mowa w art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, powinno zostać rozpoznane merytorycznie.

W komentowanym przepisie ustawodawca posłużył się obecnym w prawie cywilnym (np. art. 417² k. c.) zwrotem „względny słuszności”. Owa słusznościowa klauzula generalna powołana została jako przesłanka normatywna, co oznacza, że normy etyczne powinny stanowić kryterium oceny roszczenia uzupełniającego, zarówno w przypadku odszkodowania, jak i zadośćuczynienia pieniężnego. Przy stosowaniu przesłanki „względny słuszności” uprawnione będzie odwołanie się do poglądów, jakie w doktrynie i judykaturze ukształtowały się przy stosowaniu przesłanki „zasad współżycia społecznego” (art. 5 k.c.).

Sumując dotychczasowe rozważania, Sąd Najwyższy stwierdza: treść art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz.1851) należy rozumieć jako nakaz merytorycznego rozpoznania wniosku o dodatkowe odszkodowanie i zadośćuczynienie; jeśli względy słuszności nie przemawiają za uwzględnieniem uzupełniającego roszczenia, wniosek podlega oddaleniu.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, wypada odnotować, że skoro Sąd Okręgowy w B. odmówił merytorycznego rozpoznania uzupełniającego wniosku, nie dostrzegając w

ogóle regulacji wyrażonej w art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, i umorzył postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., to tym samym dopuścił się rażącej i mającej istotny wpływ na treść wyroku obrazy wskazanych w kasacji przepisów (art. 523 § 1 k.p.k.).

Dlatego konieczne stało się wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym (art. 537 § 2 k.p.k.).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.5. Dopuszczalność stosowania przepisu uznanego przez TK za niezgodny z Konstytucją w okresie odroczenia utraty mocy obowiązującej.

przepisy: art. 190 ust. 3 Konstytucji
hasła:

Postanowienie z dnia 27 sierpnia 2015 r., III KO 32/15

Teza:

Uznanie przepisu za niekonstytucyjny i odroczenie utraty jego mocy obowiązującej nie prowadzi do automatycznego zakazu lub nakazu jego stosowania w okresie odroczenia, lecz każdorazowo wymaga to indywidualnego rozstrzygnięcia.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie (...) Sąd Apelacyjny w B. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 20 czerwca 2013 r., sygn. akt (...) w zakresie czynów przypisanych w pkt II, XII, XV, XVI, XX aktu oskarżenia i postępowanie karne w zakresie tych czynów umorzył, zaś w odniesieniu do czynu przypisanego w pkt IV aktu oskarżenia uchylił orzeczenie Sądu I instancji przekazując sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w O. Kosztami postępowania odwoławczego obciążono Skarb Państwa.

W dniu 13 czerwca 2014 r. oskarżony Józef K. złożył wniosek o zasądzenie na jego rzecz kosztów obrony w postępowaniu apelacyjnym, przedstawiając jednocześnie dokumenty potwierdzające wysokość tych kosztów (k. 5383 - 5388, XXVII).

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w B. na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. wniosek oskarżonego oddalił wskazując w uzasadnieniu, że wyrok sądu odwoławczego z dnia 29 maja 2014 r. uchylający orzeczenie sądu I instancji i przekazujący sprawę Józefa K. do ponownego rozpoznania nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie i w związku z tym nie jest uprawniony do orzekania o kosztach.

W dniu 30 kwietnia 2015 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego o wznowienie, na korzyść Józefa K., postępowania zakończonych powołanym wyżej postanowieniem Sądu Apelacyjnego w B. wydanym pod sygn. akt (...). Jako podstawę wniosku autor wskazał normy art. 542 § 1 k.p.k., art. 544 § 2 k.p.k. oraz art. 540 § 2 k.p.k. wywodząc, że wznowienie jest uzasadnione wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2015 r., (K 34/12, Dz. U. 2015, poz. 290) stwierdzającego niekonstytucyjność art. 426 § 1 k.p.k. w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 48, poz. 246) w zakresie, w jakim dotyczy zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy z art. 78 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

W konkluzji obrońca wniósł o nadanie zażaleniu złożonemu przez obrońcę i oskarżonego od postanowienia Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 25 czerwca 2014 r., w sprawie (...), dalszego biegu.

Prokurator Prokuratury Generalnej w pisemnym stanowisku wniósł o nieuwzględnienie wniosku obrońcy oskarżonego. W uzasadnieniu wywiódł, że złożony w tej sprawie wniosek jest niezasadny ze względu na to, iż złożony został przed upływem terminu utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją, który to zgodnie z treścią orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, traci moc obowiązującą z upływem 9 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie może zostać uwzględniony.

Warunkiem wznowienia postępowania w oparciu o przepis art. 540 § 2 k.p.k. jest to, aby przepis, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, został uznany za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą.

Odnosząc to stwierdzenie do art. 426 § 1 k.p.k., który to przepis został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2015 r., sygn. akt K 34/12 (Dz. U. z 2015, poz. 290) za niezgodny z art. 78 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP stwierdzić należy, że w istocie określona w art. 540 § 2 k.p.k. podstawa wznowienia postępowania zaistnieje, jednakże jak słusznie wskazał Prokurator Prokuratury Generalnej, nie upłynął jeszcze termin utraty mocy obowiązującej tego przepisu.

Z pkt II wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2015 r. wynika wprost, że uznany za niekonstytucyjny przepis art. 426 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dotyczy zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy, traci moc obowiązującą z upływem 9 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw RP. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony w Dzienniku Ustaw w dniu 3 marca 2015 r., a zatem przepis art. 426 § 1 k.p.k. w zakresie wskazanym w sentencji orzeczenia utraci moc obowiązującą z dniem 3 grudnia 2015 r.

Należy zauważyć, że odraczając termin utraty mocy obowiązującej niekonstytucyjnego przepisu Trybunał podkreślił, że uchylenie niekonstytucyjnej normy z dniem ogłoszenia wyroku mogłoby spowodować powstanie wątpliwości co do procedury kwestionowania niektórych orzeczeń dotyczących kosztów procesu wydanych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy oraz pogorszenie sytuacji prawnej jednostek. Nadto, w uzasadnieniu orzeczenia Trybunał wskazał, że wyznaczony termin utraty mocy obowiązującej daje ustawodawcy możliwość zrewidowania dotychczasowych rozwiązań regulujących zaskarżanie orzeczeń w sprawie kosztów procesu wydanych przez sąd działający w perspektywie głównej sprawy karnej jako sąd odwoławczy i pozwala uniknąć wątpliwości interpretacyjnych.

Na kwestie związane ze stosowaniem uznanych za niezgodne z Konstytucją RP przepisów prawa w okresie odroczenia formalnej utraty ich mocy zwracano uwagę zarówno w literaturze przedmiotu, jak i w orzecznictwie sądowym. Dopuszczalność rozstrzygnięcia przez sąd powszechny na podstawie przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją RP, ale którego uchylenie Trybunał Konstytucyjny odroczył w czasie pozostaje problemem spornym i w orzecznictwie można dostrzec odrębne kierunki wykładni.

Prezentowane są zarówno poglądy, że stan prawny do momentu formalnej utraty mocy obowiązującej przepisu niekonstytucyjnego nie ulega zmianie, co umożliwia i nakazuje orzekanie na jego podstawie (zob. wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 28/06, Lex 188134; wyrok TK z dnia 23 października 2007 r., sygn. P 10/07, Lex 322155; postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt III KK 318/05, Lex 178427; uchwała SN z dnia 3 lipca 2003 r., sygn. akt III CZP 45/03, Lex 79008). W innych orze-

czeniuach zwraca się natomiast uwagę, że uznanie przepisu za niekonstytucyjny nie prowadzi do automatycznego zakazu lub nakazu jego stosowania, lecz każdorazowo wymaga to indywidualnego rozstrzygnięcia (zob. wyrok SA w Łodzi z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt II AUa 1645/12, Lex 1366103; wyrok NSA z dnia 23 lutego 2006 r., sygn. akt II OSK 1403/05, Lex 179819). Ostatnim nurtem wykładni jest z kolei pogląd, że uznanie przepisu za niekonstytucyjny prowadzi do zakazu jego stosowania, niezależnie od wskazanego okresu utraty przez niego mocy obowiązującej (zob. wyrok SN z dnia 24 stycznia 2006 r., sygn. akt I PK 116/05, Lex 214272; wyrok SA w Warszawie z dnia 5 października 2000 r., sygn. akt II AUa 1494/99, Lex 46799). Problem ten poruszono także stosunkowo niedawno w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014 r., w której zwrócono uwagę, że „(...) w wyjątkowych jednak sytuacjach, sąd, rozstrzygając w konkretnej sprawie może dojść do wniosku, że owo wyważenie wartości konstytucyjnych, które uzasadniało decyzję Trybunału Konstytucyjnego o odroczeniu skutku derogacyjnego w odniesieniu do niekonstytucyjnej normy, prowadzić będzie do odmiennej oceny skutków ewentualnego niestosowania lub zastosowania niekonstytucyjnej normy prawnej, w szczególności z uwagi na uwzględnienie innych jeszcze zasad i norm konstytucyjnych, które nie były brane pod uwagę przez Trybunał Konstytucyjny. Uzasadniać to będzie pominięcie w podstawie rozstrzygnięcia normy ustawowej uznanej za niezgodną z Konstytucją, mimo braku utraty przez tę normę mocy obowiązującej” (zob. uchwała SN z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt I KZP 30/13, Lex 1441237).

Przychylając się do stanowiska, że uznanie przepisu za niekonstytucyjny wymaga indywidualnego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie Józefa K. wznowienie postępowania powinno nastąpić dopiero po uregulowaniu przez ustawodawcę kwestii prawnych związanych z zaskarżaniem orzeczeń w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy na podstawie art. 426 § 1 k.p.k.

W przedmiotowej sprawie wskazano i rzeczowo uzasadniono 9-miesięczny okres odroczenia utraty mocy obowiązującej powołanego przepisu, zaś jego niestosowanie przed upływem tego terminu byłoby zaprzeczeniem instytucji odroczenia utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją RP.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie, obciążając kosztami postępowania o wznowienie Józefa K., a to stosownie do treści art. 639 zd. 2 k.p.k.”.

1.2.6. Dopuszczalność wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego.

przepisy: art. 540 k.p.k.

hasła: Wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 19 sierpnia 2015 r., IV KO 46/15

Teza:

- 1. Orzeczeniem kończącym postępowanie nie jest wyrok Sądu Najwyższego uchylający zaskarżony kasacją wyrok i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.**
- 2. Wznowienie postępowania zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego jest możliwe tylko odnośnie do takiego postępowania, które co do meritum zakończyło się przed tym Sądem. Nie jest takim orzeczeniem w rozumieniu art. 540 k.k. orzeczenie, którym Sąd Najwyższy oddala kasację. Jest nim natomiast orzeczenie następcze Sądu Najwyższego zapadłe po uchyleniu zaskarżonego**

kasacją wyroku tj. orzeczenie o umorzeniu postępowania, bądź o uniewinnieniu oskarżonego (art. 537 § 2 k.p.k.).

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 12 lutego 2010 r., sygn. akt (...) wydanym na posiedzeniu Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść Artura K. skazanego wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 20 sierpnia 2008 r., sygn. akt (...) za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres lat 4 oraz 100 stawek dziennych grzywny po ustaleniu wysokości stawki na 100 zł. i zobowiązanego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz F. S. A. w G. kwoty 14. 700 zł. – w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku, uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i w tym zakresie sprawę oskarżonego Artura K. przekazał Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

W dniu 30 czerwca 2015 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek o wznowienie postępowania w sprawie (...) zakończonej wyrokiem z dnia 12 lutego 2010 r. sporządzony osobiście przez Artura K. Powołując się na „nowy” dowód w postaci pisma firmy F. S. A. z dnia 28 maja 2015 r., domagał się on uchylenia wspomnianego wyroku Sądu Najwyższego i uniewinnienia go od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W stwierdzonych w sprawie okolicznościach – wniosek Artura K. należało pozostawić bez rozpoznania jako niedopuszczalny z mocy prawa.

Wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, stąd stosownie do treści art. 540 § 1 k.p.k. przysługuje tylko od orzeczeń prawomocnych i to wyłącznie takich, które kończą postępowanie sądowe.

Orzeczeniem kończącym postępowanie nie jest z pewnością – wobec oczywistego charakteru i jego następstw - wyrok Sądu Najwyższego uchylający zaskarżony kasacją wyrok i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Zatem taki, którego uchylenia przedmiotowym wnioskiem domaga się wnioskodawca.

Niezależnie od tego – wypada w tym miejscu przypomnieć – że wznowienie postępowania zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego jest możliwe tylko odnośnie takiego postępowania, które co do meritum zakończyło się przed tym Sądem. Trafnie bowiem wskazuje się w orzecznictwie, że nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 540 k.k. orzeczenie, którym Sąd Najwyższy oddala kasację (zob. postanowienie tego Sądu z 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99, OSNKW 2001, z. 7-8, poz.67). Jest nim natomiast orzeczenie następcze Sądu Najwyższego zapadłe po uchyleniu zaskarżonego kasacją wyroku tj. orzeczenie o umorzeniu postępowania, bądź o uniewinnieniu oskarżonego (art. 537 § 2 k.p.k.).

Zważywszy na wspomniane regulacje należało uznać przedmiotowy wniosek za niedopuszczalny z mocy prawa i jako taki – stosownie do treści art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 430 § 1 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k. - pozostawić go bez rozpoznania.

Nadmienić także należy, że wnioskodawca jest wciąż uprawniony do tego, by stosownym wnioskiem domagać się wznowienia postępowania, które toczyło się przeciwko niemu przed Sądem Rejonowym w K. i zakończyło się prawomocnym skazaniem go za zarzucane mu, w tym postępowaniu, przestępstwo.

Z tych to względów postanowiono jak wyżej”.

1.2.7. Niedopuszczalność stosowania ustawy lutowej do decyzji administracyjnych.

przepisy: ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

hasła:

Postanowienie z dnia 22 lipca 2015 r., V KO 24/15

Teza:

Ustawa „lutowa” może być podstawą uznania za nieważne jedynie orzeczeń będących przejawem szeroko rozumianej represji karnoprawnej stosowanej przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Nie może zatem być podstawą uznania za nieważne decyzji administracyjnej.

Z uzasadnienia:

„Rozstrzygnięciem zawartym w pkt II i III postanowienia z dnia 16 marca 2009 r., sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w Ś. oddalił: wniosek Henryka N. o unieważnienie – w oparciu o przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34, poz. 149 z późn. zm. – dalej zwaną ustawą lutową) – orzeczenia Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Ś. z dnia 29 października 1982 r., nr rej. (...) o popełnieniu przez wnioskodawcę w dniu 28 października 1982 r. wykroczenia z art. 138 k.w. oraz wniosek o unieważnienie – na podstawie przepisów tej ustawy - decyzji Prezydenta Miasta Ś. z dnia 12 listopada 1982 r., nr Km (...) w sprawie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie publicznego transportu drogowego – zarobkowego przewozu osób.

Postanowienie to zaskarżył wnioskodawca. Sąd Apelacyjny w W. postanowieniem z dnia 18 czerwca 2009 r., (...), utrzymał to zaskarżone postanowienie w mocy.

W dniu 19 marca 2015 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnik wnioskodawcy o wznowienie tego zakończonemu prawomocnie postępowania, to jest „postępowania zakończonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś. w sprawie o uznanie za nieważne orzeczenia Kolegium ds. Wykroczeń z dn. 29.10.1982 r., sprawa (...) oraz unieważnienie decyzji Prezydenta Miasta Ś. z dn. 12.11.1982 r. (...) i uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt. II i III i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania” (k.2 – 3).

Pełnomocnik wnioskodawcy, tak swoje żądanie precyzując, powołała się na przepisy art. 540 § 2 k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. i wskazała na ujawnienie się nowych dowodów, w świetle których prawomocne rozstrzygnięcie oddalające wniosek jawi się jako nietrafne. Te nowe dowody to: świadkowie „funkcjonariusze SB O., B., R., L., Henryk K., S., oraz akta z: Urzędu Miasta w Ś. dotyczące decyzji (...) i (...) z 22.09.2009 r., Sądu Okręgowego w Ś. (...) i III (...), Prokuratury Rejonowej w Ś. (...) i Prokuratury Rejonowej w W. (...), WSA w W. (...), akta osobowe pokrzywdzonego taxi (...) Ś. (k.5). W ocenie wnioskodawcy te wskazane przez niego we wniosku jako nowe dowody świadczą jednoznacznie o tym, że orzeczenie Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Ś. z dnia 29 października 1982 r., nr rej. (...), stwierdzające popełnienie przez wnioskodawcę wykroczenia z art. 138 k.w. w dniu 28 października 1982 r. oraz decyzja Prezydenta Miasta Ś. z dnia 12 listopada 1982 r., nr (...) w sprawie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie publicznego transportu drogowego – zarobkowego przewozu osób, były efektem działania Służby Bezpieczeństwa, jako akty represji za niepodległościową działalność wnio-

skodawcy. W konkluzji wniosku pełnomocnik wnioskodawcy zażądała uchylenia pkt II i III zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Zacząć należy od tego, że żaden z przepisów, które Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją RP, nie były podstawą wydania orzeczenia kończącego postępowanie, którego wznowienia wnioskodawca się domaga. Jest zatem oczywiste, że wbrew literalnemu brzmieniu wniosku, oparty jest on nie na podstawie wznowieniowej z art. 540 § 2 k.p.k., lecz na podstawie z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., czyli podstawie de novis.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że nie każde „nowe fakty lub dowody” stanowią skuteczną podstawę wznowieniową. Będą nimi bowiem tylko takie, które pozwalają wnioskować o wysokim prawdopodobieństwie błędności orzeczenia, którego wniosek o wznowienie postępowania dotyczy. Wobec tego, iż wniosek ten jest nadzwyczajnym środkiem zażalenia dotyczącym prawomocnych orzeczeń oczywiste jest, że tylko, realizujące taki wymóg, „nowe fakty lub dowody” mogą spowodować wznowienie postępowania. Inne, nie wykazujące w sposób wiarygodny tegoż poważnego prawdopodobieństwa błędności orzeczenia nie mogą doprowadzić do wzruszenia prawomocnego orzeczenia kończącego to postępowanie.

Równocześnie zauważyć należy (czego najwyraźniej nie dostrzega Autorka wniosku), że „nowe fakty lub dowody” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. nie odnoszą się do norm prawnych lub do ich interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 grudnia 1982 r., III KZ 172/82, OSNKW 1983, z. 7 - 8, poz. 63). Podstawy wznowienia postępowania są w ustawie procesowej ściśle określone i nie mogą być dowolnie rozszerzane. Jest to związane z wspomnianym już charakterem wznowienia postępowania jako nadzwyczajnego środka uchylenia prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie, które wszak rodzi określone skutki prawne, w tym stanowi podstawę zaufania do pewności obrotu prawnego.

Tymczasem zgłoszone w przedmiotowym wniosku dowody na wskazane w nim okoliczności – niezależnie od tego, że nie wszystkie mają w ogóle cechę „nowości” (takimi wszak na pewno nie są: zeznania przesłuchanego przez Sąd Okręgowy w Ś. w postępowaniu, którego przedmiotowy wniosek dotyczy świadka Zdzisława O., czy akta tegoż postępowania (...) i akta (...) tego Sądu dotyczące zasądzenia na rzecz wnioskodawcy odszkodowania w związku z rozstrzygnięciem pkt. 1 orzeczenia Sądu Okręgowego wydanego w sprawie (...)) żadną miarą nie mogą wykazać wymaganego prawdopodobieństwa błędności owych zapadłych w sprawie wnioskodawcy prawomocnych rozstrzygnięć.

Niezależnie od tego nie sposób też nie odnotować, że wnioskodawca część z tych, zgłaszanych obecnie jako „nowe”, dowodów prezentował już w poprzednim, toczącym się przed Sądem Najwyższym pod sygn. (...) z jego inicjatywy postępowaniu o wznowienie postępowania (orzeczenia zapadłe w sprawach (...) Prokuratury Rejonowej w Ś. i (...) Sądu Rejonowego w Ś., postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. w sprawie (...)). W związku z tym należy przypomnieć, iż wówczas, gdy (tak jak to się stało w wspomnianym postępowaniu (...) Sądu Najwyższego) sąd prawomocnym orzeczeniem oddalił wniosek o wznowienie postępowania, to ponowny wniosek co do tej samej osoby w tej samej sprawie musi opierać się na innych faktach lub dowodach nie znanych przed tym sądowni, a nie na takich, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia w tym szczególnym postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 1980 r., IV KO 72/79, OSNKW 1980, z.4, poz. 40).

Odnosząc się do pozostałych zgłaszanych przez wnioskodawcę „nowych” dowodów stwierdzić należy – analizując sformułowane w przedmiotowym wniosku ich dotyczące

tezy dowodowe – jednoznaczność nieprzydatności tych dowodów do stwierdzenia wysokiego prawdopodobieństwa błędności prawomocnego orzeczenia zapadłego w postępowaniu, którego tenże wniosek dotyczy (art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k.).

Podnoszone we wniosku – w związku z tymi wskazywanymi dowodami – jako nowe okoliczności, bynajmniej nie dowodzą tego, by orzeczenie Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Ś. z dnia 29 października 1982 r., nr rej. (...), dotyczące popełnienie przez wnioskodawcę wykroczenia w dniu 28 października 1982 r., było przejawem represji za jego działalność niepodległościową. Tym samym treść wniosku nie podważa poprawności ustaleń faktycznych, jakie poczyniły Sądy obu instancji, w świetle których ukaranie Henryka N. za to wykroczenie nie miało związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ani nie nastąpiło z powodu takiej działalności.

Bezsporne jest bowiem to, że podstawą tych ustaleń były twierdzenia samego wnioskodawcy, który zarówno w postępowaniu nr rej. (...) toczącym się przed Kolegium do spraw Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Ś., jak też w postępowaniu, którego dotyczy wniosek o wznowienie potwierdził i przyznał okoliczności popełnienia przez niego, w dniu 28 października 1982 r., wykroczenia z art. 138 k.w. We wniosku o wznowienie postępowania, również i obecnie, nie przedstawiono żadnego takiego „nowego” dowodu, który mógłby wiarygodnie podważyć – oparte na wspomnianych twierdzeniach wnioskodawcy, dotyczących okoliczności popełnienia tego czynu i jego ówczesnych intencji oraz zamiarów – ustalenie, że to ukaranie nie miało związku z jego działalnością niepodległościową i nie nastąpiło z powodu takiej jego działalności. Takim dowodem nie może być z pewnością odrębny dopisek Zbigniewa B. (niezależnie od cech formalnych owego dowodu, stanowiącego niepotwierdzoną kserokopię nieokreślonego dokumentu – k.8) skoro dotyczy decyzji „władz miasta o pozbawieniu koncesji”, nie zaś wspomnianego orzeczenia Kolegium.

Konkludując, nie zostały zaprezentowane nowe dowody nieznanne przedtem sądowi, które wskazywałyby na tezę przeciwną, niż ta będąca podstawą przedmiotowego rozstrzygnięcia, tak jak tego wymaga art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Jeśli zaś chodzi o orzeczenie zawarte w pkt III zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego, to jakkolwiek przedstawiona przez wnioskodawcę notatka SB (niezależnie od już zauważonych jej mankamentów, a także przedstawionych uwag dotyczących kryteriów uznania dowodu za „nowy” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.) może wskazywać na powiązanie decyzji Prezydenta Miasta Ś. z dnia 12 listopada 1982 r., nr (...) w sprawie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie publicznego transportu drogowego – zarobkowego przewozu osób, z działalnością niepodległościową wnioskodawcy, to jednak nie może w ogóle skutkować uznaniem zasadności przedmiotowego wniosku o wznowienie. Sąd Najwyższy podziela bowiem pogląd wyrażany dotąd w orzecznictwie, a przyjęty również przez Sądy orzekające w sprawie, że ustawa „lutowa” może być podstawą uznania za nieważne jedynie orzeczeń będących przejawem szeroko rozumianej represji karnoprawnej stosowanej przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości (zob. uchwała SN z dnia 24 maja 1994 r., I KZP 10/94, OSNKW 1994, z. 5-6, poz. 31). Nie może zatem być podstawą uznania za nieważne decyzji administracyjnej, jaką była decyzja, o której mowa w pkt III zaskarżonego wyroku. Z tego względu także w tym zakresie wniosek należało oddalić.

Orzeczenie o kosztach zapadło na podstawie art. 639 k.p.k.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4. Zagadnienia prawne

1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przekazane do rozstrzygnięcia pełnemu składowi Izby Karnej Sądu Najwyższego, I KZP 21/14

„Czy w postępowaniu kasacyjnym dopuszczalne jest uchylene zaskarżonego orzeczenia wyłącznie w części, w jakiej nie zawiera ono rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, którego zastosowanie było obligatoryjne?”

1.4.2. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, I KZP 6/15

„Czy konsekwencją uznania, że art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych jest przepisem technicznym w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE, wobec faktu jego nienotyfikowania Komisji Europejskiej, jest brak możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności karnoskarbowej za występki z art. 107 § 1 k.k.s. osób, które prowadzą grę losową, grę na automacie lub zakład wzajemny wbrew zakazom zawartym w tymże przepisie?”

1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy, I KZP 7/15

„Czy umyślne pozbawienie wolności innej osoby może być uznane za zbrodnię przeciwko ludzkości, której karalność nie ulega przedawnieniu, nawet jeżeli nie realizuje znamion czynu zabronionego określonego w art. 118a § 2 pkt 2 k.k.?”

1.4.4. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, I KZP 8/15

„Czy regulacje zawarte w art. 51 § 2 kpk, 306 § 1 kpk i w art. 98 § 2 pkt 2 i § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wyłączają uprawnienia rodzica małoletnich pokrzywdzonych do wykonywania ich praw w toku postępowania przygotowawczego w sprawie, w której osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa na szkodę małoletnich jest drugi z rodziców?”

1.4.5. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, I KZP 9/15

„Czy Sąd Okręgowy Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w oparciu o art. 41 w zw. z art. 46 Ustawy z dnia 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z dnia 22 maja 2009r. - Dz.U.2009.77.649) rozpoznaje odwołanie biegłego rewidenta od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów -

na rozprawie głównej w składzie wynikającym z art. 28 § 1 k.p.k., czy też z art. 29 § 1 k.p.k.?”

1.4.6. Zagadnienie prawne przedstawione przez Prokuratora Generalnego, I KZP 10/15

„Czy przepisy art. 6 ust. 1 i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych - dalej "ustawy o grach hazardowych" (Dz. U. z 2015 poz. 612) w zakresie gier na automatach, ograniczające możliwość ich prowadzenia jedynie na podstawie udzielonej koncesji na prowadzenie kasyna, są przepisami technicznymi w rozumieniu art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz. Urz. WE L 204 z 21.07.1998 r., ze zm.), a jeżeli tak to, czy wobec faktu nienotyfikowania tych przepisów Komisji Europejskiej, sądy karne w sprawach o przestępstwo skarbowe określone w art. 107 § 1 k.k.s. uprawnione są, w oparciu o art. 91 ust. 3 Konstytucji, do odmowy ich stosowania jako niezgodnych z prawem unijnym?”

1.4.7. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, I KZP 11/15

„Czy do przestępstw z art. 56 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179 poz. 1485), w którym sprawca działa wyłącznie poza granicami Polski ma zastosowanie art. 113 kk?”

1.4.8. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, I KZP 12/15

„Czy dopuszczalnym w procesie karnym jest dowód z materiałów kontroli operacyjnej, o której mowa w art. 19 ust. 1 lub 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.), objętej zgodą sądu wyrażoną w postanowieniu wydanym na podstawie art. 19 ust. 1 lub 3 ustawy o policji, po rozpoznaniu wniosku zastępcy Komendanta Głównego Policji?”

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Zasady pobierania od oskarżonego materiału biologicznego do badań genetycznych (SK 28/15)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 74 § 2 pkt. 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 41 ust. 1, art. 47 i art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, jak również z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku, zmienianej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2.

2.2.2. Skarga na przewlekłość postępowania (SK 27/15)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w związku z art. 459 kodeksu postępowania karnego z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

2.2.3. Gry hazardowe; odpowiedzialność karna za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (SK 22/15)

Sprawa połączona z SK 21/15, SK 22/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą SK 20/15)

2.2.4. Gry hazardowe; odpowiedzialność karna za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (SK 21/15)

Sprawa połączona z SK 20/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą SK 20/15).

2.2.5. Gry hazardowe; odpowiedzialność karna za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (SK 20/15)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności:

1. art. 14 ust. 1 oraz, w zakresie, w jakim dotyczy on urządzania gier na automatach poza kasynami gry, art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych w związku z art. 2 ust. 3, 4 i 5 oraz art. 3 tej ustawy, a także, w zakresie, w jakim sankcjonuje on urządzanie gier na automatach z naruszeniem powyższych przepisów, art. 107 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 roku – Kodeks karny skarbowy w związku z art. 6 § 2 oraz art. 53 § 35 tego kodeksu, z art. 42 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP, a także z art. 22, art. 30 oraz art. 31 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2, art. 7, art. 9, art. 20, art. 31 ust. 3 zdanie pierwsze, art. 88 ust. 1 i 2, art. 90 ust. 1 oraz art. 91 ust. 3 Konstytucji, w związku z § 2 pkt 5 lit. d, § 4 ust. 1, § 8 ust. 1, 2 i 3, § 9, § 10 ust. 1 oraz § 13a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych oraz w związku z art. 1 pkt 11 i art. 8 ust. 1 dyrektywy nr 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego,

2. art. 30 § 5 zdanie pierwsze ustawy z dnia 10 września 1999 roku – Kodeks karny skarbowy w związku z art. 53 § 35 i 35a tego kodeksu z art. 42 ust. 1, art. 46 oraz art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji.

2.2.13. Nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego; odpowiedzialność Skarbu Państwa (SK 12/14)

Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.14. Zasady opodatkowania gier hazardowych (SK 3/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności rt. 139 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych z art. 2 w związku z art. 20, art. 21, art. 22, art. 31, art. 64 ust. 1 i 3, art. 84 oraz z art. 217 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.15. Oskarżyciel posiłkowy - uprawnienia (K 12/15)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego, w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 tego Kodeksu i odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego - z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.16. Bezpieczeństwo imprez masowych; zakaz klubowy (K 47/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 14 ust. 1, la i ust. 5 ustawy z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych – z art. 2 w związku z art. 87 ust. 1 i z art. 73 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.17. Stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie (K 45/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 10 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń – w zakresie, w jakim przepis ten dopuszcza stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie - z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, z art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.18. Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym (K 30/14)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 339 § 5 w związku z art. 54 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego, w zakresie, w jakim nie zapewnia pokrzywdzonemu możliwości wzięcia udziału w posiedzeniach sądu dotyczących umorzenia postępowania przed rozprawą, o których mowa w art. 339 § 3 pkt 2 ustawy – Kodeks postępowania karnego, w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.19. Przepisy regulujące przeszukiwanie osób, dokonywanie kontroli osobistej oraz przeszukiwanie pojazdów przez funkcjonariuszy publicznych (K 17/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. art. 219 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim przewiduje przeszukanie osoby, nie określając równocześnie granic tego przeszukania z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
2. art. 44 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w zakresie, w jakim przewiduje przeszukanie osoby, nie określając równocześnie granic tego przeszukania z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
3. art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzieleniu ochrony cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim przewiduje przeprowadzenie kontroli osobistej, nie określając równocześnie jej granic z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
4. a) art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 15 ust. 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
5. a) art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 11 ust. 2a lit. a ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
6. a) art. 11a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 11c ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
7. a) art. 12 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) art. 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;
8. art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 marca 2001 roku o Biurze Ochrony Rządu z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
9. a) art. 17 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
10. a) art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 23 ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
11. art. 44 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
12. a) art. 14 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 14 ust. 7 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
13. a) art. 32 ust. 1 pkt 4 i art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, a także z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
- b) art. 32 ust. 1 pkt 9 oraz art. 46 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 50 oraz z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
14. a) art. 23 pkt 4 lit. d ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 roku o rybactwie śródlądowym z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 23a ust. 8 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 roku o rybactwie śródlądowym z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
15. a) art. 47 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 47 ust. 3b ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
16. a) art. 39 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie z art. 50 Konstytucji RP;
- b) art. 39 ust. 10 ustawy z dnia 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP;
17. a) § 16 ust. 1 pkt 2, ust. 2-5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 roku w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 roku w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów z art. 50 Konstytucji RP;

18. a) § 5 ust. 1-4, 6 i 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 roku w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 roku w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z art. 50 Konstytucji RP;
19. § 10 ust. 1 pkt 2, ust. 3-6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2009 roku w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
20. a) § 9 i § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2002 roku w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu oraz korzystania przez nich z pomocy innych podmiotów z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2002 roku w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności przez funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu oraz korzystania przez nich z pomocy innych podmiotów z art. 50 Konstytucji RP;
21. a) § 19-21 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania niektórych uprawnień przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 22 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowego wykonywania niektórych uprawnień przez żołnierzy Żandarmerii Wojskowej z art. 50 Konstytucji RP;
22. a) § 29 ust. 1-3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2005 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 30 i § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2005 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z art. 50 Konstytucji RP;
23. a) § 29 ust. 1-3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2006 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz obserwowania i rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 30 i § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2006 roku w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz obserwowania i rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z art. 50 Konstytucji RP;
24. a) § 8-10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 roku w sprawie warunków użycia urzędzeń technicznych i psów służbowych podczas kontroli oraz sposobu przeprowadzania przeszukania osoby i rewizji bagażu podróznego z art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- b) § 11 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 roku w sprawie warunków użycia urzędzeń technicznych i psów służbowych podczas kontroli oraz sposobu przeprowadzania przeszukania osoby i rewizji bagażu podróznego z art. 50 Konstytucji RP;
25. § 16 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie warunków, sposobu i szczegółowego trybu wykonywania niektórych czynności przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej, sposobu i trybu współpracy z Policją w zakresie wykonywanych czynności oraz wzorów dokumentów stosowanych w sprawach zatrzymania osoby i kontroli rodzaju paliwa używanego do napędu pojazdu mechanicznego z art. 50 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.20. Odpowiedzialność za wykroczenie; znikoma społecznie szkodliwość czynu (K 13/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniosł o zbadanie zgodności art. 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń, w zakresie, w jakim przepis ten pomija przesłankę znikomej społecznej szkodliwości czynu jako wyłączonej odpowiedzialności za wykroczenie – z art. 45 ust. 1 i z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

Pytanie prawne czy uchwalenie ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych w zakresie, w jakim zawiera ona przepisy techniczne w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku, w szczególności przepisu art. 14 tej ustawy, z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającego z tej dyrektywy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych jest zgodne z art. 2, art. 7 w związku z art. 9 Konstytucji RP, z uwagi na naruszenie konstytucyjnego trybu ustawodawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.27. Warunkowe zawieszenie kary łącznej (P 102/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej Wydział II Karny

Pytanie prawne czy art. 89 § 1 Kodeksu karnego, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 roku, w zakresie w jakim pozwala na warunkowe zawieszenie kary łącznej tylko w przypadku jeżeli zachodzą przesłanki z art. 69 Kodeksu karnego jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 ust. 1 i art. 6 ust. 3 lit. a Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz z art. 20 i art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.28. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 81/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 79/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 79/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.29. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 79/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Grójcu II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 81/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 79/15) .

Połączone pytania prawne czy uchwalenie ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych w zakresie, w jakim zawiera ona przepisy techniczne w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku, w szczególności przepisu art. 14 tej ustawy, z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającego z tej dyrektywy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych jest zgodne z art. 2, art. 7 w związku z art. 9 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.30. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 76/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 72/15, P 73/15, P 74/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 72/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.31. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 75/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Łukowie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 46/15, P 47/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 46/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.32. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 74/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 72/15, P 73/15 (sprawa rozpatrywana pod wspólną sygnaturą P 72/15).

2.2.33. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 73/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 72/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 72/15).

2.2.34. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 72/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 73/15, P 74/15, P 76/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 72/15)

Połączone pytania prawne czy uchwalenie ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych w zakresie, w jakim zawiera ona przepisy techniczne w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku, w szczególności przepisu art. 14 tej ustawy, z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającego z tej dyrektywy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych jest zgodne z art. 2, art. 7 w związku z art. 9 Konstytucji RP, z uwagi na naruszenie konstytucyjnego trybu ustawodawczego.

2.2.35. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 69/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach Wydział VI Karny Zamiejscowy w Piekarach Śląskich

Sprawa połączona z P 38/15, P 39/15, P 45/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 38/15).

2.2.36. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 68/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 31/14, P 35/14, P 36/14 (sprawa rozpatrywana pod wspólną sygnaturą P 31/14).

2.2.37. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 63/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Świnoujściu II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 57/15, P 62/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 57/15).

2.2.38. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 62/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Świnoujściu II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 57/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 57/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.39. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 57/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Świnoujściu II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Świnoujściu II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Świnoujściu II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 62/15, P 63/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 57/15).

Połączone pytania prawne czy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych w związku z art. 107 § 1 kodeksu karnego skarbowego są zgodne z art. 2 i 7 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.40. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 51/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 8/15, P 14/15 i P 17/15, P 50/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 8/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.41. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 50/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 8/15, P 14/15 i P 17/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 8/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.42. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 42/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 16/15, P 33/15, P 40/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 15/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.43. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 36/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim II Wydział Karny

Pytanie prawne czy art. 6 ust 1 oraz art. 14 ust 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych są zgodne z art. 7 i art. 91 ust 3 Konstytucji RP i art. 8 dyrektywy 98/34 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
2.2.44. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 33/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny

Sprawa połączona z P 15/15, P 16/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 15/15).

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
2.2.45. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 31/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
2.2.46. Zasady odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia (P 22/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Apelacyjny w Krakowie II Wydział Karny

Pytanie prawne czy art. 160 § 5 zdanie 2 w związku z art. 160 §1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości odstąpienia przez sąd od odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia w sytuacji, gdy wobec skazanego ponownie orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
2.2.47. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 17/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Szubinie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 8/15 i P 14/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 8/15).

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
2.2.48. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 16/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Grójcu II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 15/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 15/15).

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
2.2.49. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 15/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Grójcu II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Grójcu II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Radomiu X Wydział Karny.

Sprawa połączona z P 16/15, P 33/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 15/15).

Połączone pytania prawne czy uchwalenie ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych w zakresie, w jakim zawiera ona przepisy techniczne w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku, w szczególności przepisu art. 14 tej ustawy, z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającego z tej dyrektywy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych jest

zgodne z art. 2, art. 7 w związku z art. 9 Konstytucji RP, z uwagi na naruszenie konstytucyjnego trybu ustawodawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.50. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 14/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Szubinie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 8/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 8/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.51. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 13/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 11/15, P 12/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 11/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.52. Obowiązek powiadamiania Komisji Europejskiej i państw członkowskich o projektach przepisów technicznych (P 12/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 11/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 11/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.53. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 11/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 12/15, P 13/15, P 31/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 11/15).

Pytanie prawne czy przepis art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalonej bez przedstawienia przez Państwo Polskie w Komisji Europejskiej w ramach procedury notyfikacyjnej wynikającej z art. 1 ust. 11 dyrektywy 98/34/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku są zgodne z:

1. art. 2 Konstytucji RP tj.
 - zasadą demokratycznego państwa prawnego zaufania obywatela do państwa i prawa z zasadą racjonalności działań ustawodawcy,
 - zasadą winy jako podstawy odpowiedzialności,
 - zasadą poprawnej legislacji,
2. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, tj.
 - zasadą proporcjonalności,
3. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, tj.
 - zasadą równości oraz sprawiedliwości społecznej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌
2.2.54. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 8/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Szubinie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 14/15 i P 17/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 8/15).

Pytanie prawne czy uchwalenie ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych w zakresie, w jakim zawiera on przepisy techniczne w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r., w szczególności przepisu art. 14 tej ustawy, z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającego z tej dyrektywy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu norm i aktów prawnych, jest zgodne z art. 2, art. 7 w zw. z art. 9 Konstytucji RP, z uwagi na naruszenie konstytucyjnego trybu ustawodawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.55. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 5/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Szubinie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 48/14, P 73/14 (sprawa rozpatrywana pod wspólną sygnaturą P 44/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.56. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 4/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 1/15, P 2/15, P 3/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 1/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.57. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 3/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 1/15, P 2/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 1/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.58. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 2/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 1/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 1/15).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.59. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 1/15)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny, Sąd Rejonowy w Olsztynie II Wydział Karny

Sprawa połączona z P 2/15, P 3/15, P 4/15 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 1/15).

Połączone pytania prawne czy przepis art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalonej bez przedstawienia przez Państwo Polskie w Komisji Europejskiej w ramach procedury notyfikacyjnej wynikającej z art. 1 ust. 11 dyrektywy 98/34/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku są zgodne z:

1. art. 2 Konstytucji RP tj.

- zasadą demokratycznego państwa prawnego zaufania obywatela do państwa i prawa oraz z zasadą racjonalności działań ustawodawcy,

- zasadą winy jako podstawy odpowiedzialności,
- zasadą poprawnej legislacji;
- 2. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP tj.
- zasadą proporcjonalności;
- 3. z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP tj.
- zasadą równości oraz sprawiedliwości społecznej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.60. Ustawa o grach hazardowych; proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 73/14)

Podmiot inicjujący postępowanie: Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze VIII Zamiejskowy Wydział Karny z siedzibą w Kamiennej Górze

Sprawa połączona z P 44/14, P 48/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 44/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.61. Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 72/14)

Sąd Rejonowy w Sandomierzu wystąpił z pytaniem prawnym:

1. przepisy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych zostały uchwalone w sposób naruszający wymagania dotyczące procesu legislacyjnego wynikające z prawa unijnego, związane z zachowaniem obowiązku notyfikacji przepisów technicznych Komisji Europejskiej, a zatem czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP;
2. przepis art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych jest sprzeczny z art. 2 w związku z 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP z uwagi na naruszenie wynikającego z dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2006 roku obowiązku notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską;
3. art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych uznawany za przepis techniczny w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji RP, w sytuacji, gdy cytowana ustawa została uchwalona z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającym z powołanej dyrektywy, ale i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, z uwagi na naruszenie trybu ustawodawczego;
4. czy dopuszczalne jest pociągnięcie do odpowiedzialności karnoskarbowej za występki z art. 107 § 1 Kodeksu karnego skarbowego osób, które prowadzą grę losową, grę na automacie lub zakład wzajemny wbrew zakazom zawartym w przepisach ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalonej z naruszeniem obowiązku notyfikacji, jak w pkt 1,2, 3 postanowienia.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.62. Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 67/14)

Sprawa połączona z P 65/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 65/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.63. Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 61/14)

Sąd Rejonowy w Ostródzie wystąpił z pytaniem prawnym: czy art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych uznawany za przepis techniczny w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji RP, w sytuacji, gdy ustawa z 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych została uchwalona z naruszeniem obowiązku notyfikacji wynikającym z powołanej dyrektywy, ale i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 roku w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, z uwagi na naruszenie trybu ustawodawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.64. Ustawa o grach hazardowych; obowiązek notyfikacji (P 58/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim. Sprawa połączona z P 22/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 22/14)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.65. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 53/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Pruszkowie. Sprawa połączona z P 34/14 (sprawa rozpatrywana pod wspólną sygnaturą P 34/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.66. Ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (P 51/14)

Pytanie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Sprawa połączona z K 11/14, P 20/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą K 6/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.67. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 48/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu. Sprawa połączona z P 44/14 (sprawa rozpoznawana pod wspólną sygnaturą P 44/14).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.68. Proces ustawodawczy; obowiązek notyfikacji przepisów technicznych przez Komisję Europejską (P 44/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Radomiu czy przepisy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych zostały uchwalone w sposób naruszający wymagania dotyczące procesu legislacyjnego wynikające z prawa unijnego, związane z zachowaniem obowiązku notyfikacji przepisów technicznych Komisji Europejskiej, a zatem czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.69. Kodeks karny; wyrok łączny; zasada sprawiedliwości i rzetelności proceduralnej (P 37/14)

Sąd Okręgowy w Krakowie wystąpił z pytaniem czy art. 89 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny jest zgodny z art. 2; art. 45 ust. 1, art. 175 i art. 178 Konstytucji RP .

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.70. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 34/14)

Sąd Rejonowy w Pruszkowie wystąpił z pytaniem prawnym czy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych zostały uchwalone w sposób naruszający wymagania dotyczące procesu legislacyjnego wynikające z prawa unijnego, związane z zachowaniem obowiązku notyfikacji przepisów technicznych Komisji Europejskiej, a zatem czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 7 i art. 9 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.71. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 22/14)

Pytanie Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim. Sprawa połączona.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.72. Gry hazardowe; zasady procesu legislacyjnego (P 21/14)

Sąd Rejonowy w Olsztynie wystąpił z pytaniem prawnym czy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalonej bez przedstawienia przez Państwo Polskie w Komisji Europejskiej w ramach procedury notyfikacyjnej wynikającej z art. 1 ust. 11 dyrektywy 98/34/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku jest zgodny z:

- art. 2 Konstytucji RP tj. zasadą demokratycznego państwa prawnego zaufania obywatela do państwa i prawa oraz z zasadą racjonalności działań ustawodawcy, zasadą winy jako podstawy odpowiedzialności, zasadą poprawnej legislacji;
- z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP tj. zasadą proporcjonalności;
- z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP tj. zasadą równości oraz sprawiedliwości społecznej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.73. Wyroki łączne; zasady orzekania (P 19/14)

Sąd Apelacyjny wystąpił z pytaniem prawnym czy art. 92a ustawy - Kodeks karny zakazujący obejmowania wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej jest zgodny z art. 32 Konstytucji RP oraz art. 20 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.74. Gry hazardowe (P 7/14)

Sąd Rejonowy w Olsztynie wystąpił z pytaniem czy przepisy art. 6 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych, uchwalone bez przedstawienia przez Państwo Polskie w Komisji Europejskiej w ramach procedury notyfikacyjnej wynikającej z art. 1 ust. 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 roku, są zgodne z art. 90 ust 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.75. Opłata za czynności adwokackie; stawka minimalna w sprawach z wyboru i z urzędu (U 7/14)

Naczelna Rada Adwokacka wystąpiła z wnioskiem o zbadania zgodności:

- 1) § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o advokaturze;
- 2) § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o advokaturze;
- 3) § 13 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o advokaturze;
- 4) § 13 ust. 6 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej po-

mocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
5) § 14 ust. 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze;
6) § 14 ust. 6 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z art. 16 ust. 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze..

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.76. Zasady ustalania wysokości stawki minimalnej za czynności adwokackie (U 1/14)

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił z wnioskiem o zbadania zgodności:

- 1) § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w zakresie, w jakim uzależnia wysokość stawki minimalnej za czynności adwokackie od wartości przedmiotu sprawy oraz wartości egzekwowanego roszczenia, a także § 6 tego rozporządzenia z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP,
- 2) § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w zakresie, w jakim uzależnia wysokość stawki minimalnej za czynności radców prawnych od wartości przedmiotu sprawy oraz od wartości egzekwowanego roszczenia, a także § 6 tego rozporządzenia z art. 223 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych oraz z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.77. Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu; wysokość stawki za sporządzenie opinii (SK 25/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w związku z art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku - Prawo o adwokaturze i § 14 ust. 4 pkt 2 oraz § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu z:
a) art. 64. ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 92 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP;
b) art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w związku z art. 92 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.78. Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego - osoby uprawnione (SK 20/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów z art. 32 w związku z art. 30 Konstytucji RP w zakresie w jakim pozbawia osoby w nim enumeratywnie niewskazane do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.70. Opłaty w sprawach karnych; koszty postępowania (SK 14/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 636 § 3 w zw. z art. 636 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego i art. 632 pkt 1 w związku z art. 640 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 45 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji RP.

2.2.80. Prawo do sądu; pozbawienie skarżącego prawa do udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zabezpieczającego - umieszczenie w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (SK 13/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 22 § 1 w związku z art. 204 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy w zakresie w jakim przepis ten pozbawia skarżącego prawa udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie wykonywania środka zabezpieczającego z art. 94 §1 k.k., w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, tj. zasadą prawa do sądu, w tym składającym się na jej treść uprawnieniem do korzystania z rzetelnej procedury sądowej, zgodnej z wymogami sprawiedliwości i jawności poprzez zapewnienie skarżącemu wystąpienia i osobistego udziału w czynnościach sądowego postępowania wykonawczego.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.81. Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 555 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z:

- art. 77 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;
- art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.82. Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa "i miejsca urodzenia", art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4, oraz art. 16 ust. 3 pkt 6 oraz art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepieniu komórek, tkanek i narządów z art. 47 oraz z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.83. Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 244 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego - w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń i obowiązku poinformowania zatrzymanego o takim prawie - z art. 42 ust. 2 i art. 42 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.84. Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszanej (P 43/13)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy:

1. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,
2. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 2 Konstytucji RP,
3. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP i w związku z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.85. Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13)

Sąd Najwyższy wystąpił z pytaniem: czy art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych jest zgodny z art. 180 ust. 2 i 5 w związku z art. 180 ust. 1, art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 186 ust. 1 oraz w związku z art. 173 i art. 10 ust. 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.86. Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)

Sąd Okręgowy w Warszawie wystąpił z pytaniem: czy art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego jest zgodny z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim nie dopuszcza zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.87. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności o zbadanie zgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 roku w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz § 34 rozporządzenia w zakresie w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26. października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.88. Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. i odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54 k.p.k., z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.89. Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń w związku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowy w zakresie w jakim kryminalizowane (penalizowane) jest niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, także w sytuacji, gdy takie wskazanie narażałoby tę osobę na odpowiedzialność karną za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to właściciel lub posiadacz pojazdu był kierującym pojazdem albo takie wskazanie narażałoby osobę najbliższą dla właściciela lub posiadacza pojazdu na odpowiedzialność za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to osoba najbliższa dla właściciela lub posiadacza pojazdu byłaby kierującym pojazdem, z art. 42 ust. 2 i 3 Konstytucji RP oraz z art. 18 Konstytucji RP, w związku z art. 47 Konstytucji RP, w związku z art. 71 ust. 1 Konstytucji RP, w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.90. Przeciwdziałanie narkomanii; przepadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one

2.2.93. Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 446 § 1 i 2 w związku z art. 96 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 32 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 zd. 1., art. 45 ust. 1, art. 47, art. 52 ust. 2 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.94. Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wystąpił z pytaniem: czy art. 17 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim pomija to, że nie wszczynają się postępowania karne, a wszczęte umarza, gdy postępowanie o wykroczenie co do tego samego czynu tej samej osoby, zostało wcześniej prawomocnie zakończone, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu Praw Obywatelskich i Politycznych?

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.95. Zasady orzekania kary (P 22/11)

Sąd Rejonowy Janowie Lubelskim wystąpił z pytaniem: czy przepis art. 58 § 4 i art. 69 § 4 ustawy - Kodeks karny w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 6 i 8 ustawy z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska są zgodne z art. 10 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 178 ust. 1, a nadto, czy są zgodne z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP?

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

3. Zmiany w prawie

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

Zmiany wchodzące w życie w sierpniu i wrześniu 2015 r.

- **W dniu 1 sierpnia 2015 r.** - wejście w życie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (dz.U. 2015.841)

Ustawa wprowadziła zmiany do art. 4 i 38 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Pierwszy wymieniony przepis dotyczy prawa obwinionego do obrony i został rozszerzony o prawo do obrony osoby, o której mowa w art. 54 § 6 wymienionej ustawy. Drugi zmieniony przepis dotyczy przepisów Kodeksu postępowania karnego stosowanych odpowiednio w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz zażalenia na odmowę udostępnienia akt.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2015/841/1>

- **W dniu 21 sierpnia 2015 r.** - ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015. 694)

Wprowadziła zmiany nie tylko w wymienionej w jej tytule ustawie, ale również w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawie o prokuraturze, ustawie o pracownikach sądów i prokuratury oraz ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa. Zmiany dotyczą przede wszystkim przepisów odnoszących się do aplikantów oraz asystentów.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2015/694/1>

- **W dniu 11 września 2015 r.** - ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015.774)

Wprowadzono zmiany w Kodeksie wykroczeń polegające na nowelizacji art. 63a oraz wprowadzeniu art. 63b. Przepisy te odpowiedzialności za naruszenie warunków dotyczących umieszczania m.in. afiszy, plakatów, reklam.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2015/774/1>

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5. Informacja międzynarodowa

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1. Rada Europy

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.2. Unia Europejska

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.2.1. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.2.1.1. Gry hazardowe – brak notyfikacji projektu przepisów technicznych - odszkodowanie.

Wyrok z dnia 11 czerwca 2015 r., C-98/14

Teza:

1) Przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, nie przewidując okresu przejściowego, pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej samej działalności, stanowią ograniczenie swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanego w art. 56 TFUE, w zakresie, w jakim mogą wstrzymać, ograniczyć lub uczynić mniej atrakcyjnym swobodne świadczenie usług polegające na użytkowaniu automatów do gier w salonach gier na Węgrzech, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

2) Przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, nie przewidując ani okresu przejściowego, ani odszkodowania dla prowadzących salony gier, zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, stanowią ograniczenie swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanego w art. 56 TFUE.

3) Ograniczenia swobodnego przepływu usług, które mogą wynikać z przepisów krajowych, takich jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, mogą być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego tylko w zakresie, w jakim sąd krajowy po dokonaniu ogólnej oceny okoliczności przyjęcia i wejścia w życie tych przepisów stwierdzi:

– że rzeczywiście spełniają one przede wszystkim cele dotyczące ochrony konsumentów przed uzależnieniem od gry i zapobiegania przestępczości i oszustwom

związanym z grami losowymi, przy czym sama okoliczność, że ograniczenie działalności w zakresie gier losowych przyczynia się dodatkowo, poprzez zwiększenie wpływów podatkowych, do zwiększenia wpływów do budżetu danego państwa członkowskiego nie stoi na przeszkodzie, aby można było uznać, że ograniczenie to łączy w rzeczywistości przede wszystkim do osiągnięcia takich celów;

- że spełniają one te cele w sposób spójny i systematyczny oraz
- że spełniają one wymogi wynikające z ogólnych zasad prawa Unii, a w szczególności z zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań, a także prawa własności.

4) Artykuł 1 pkt 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, zmienionej dyrektywą Rady 2006/96/WE z dnia 20 listopada 2006 r., należy interpretować w ten sposób, że:

- krajowe przepisy ustawodawcze, które pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej samej działalności, nie stanowią „przepisów technicznych” w rozumieniu tego przepisu oraz że
- krajowe przepisy ustawodawcze, które zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, stanowią „przepisy techniczne” w rozumieniu tego przepisu, których projekty powinny być przedmiotem powiadomienia przewidzianego w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

5) Celem art. 56 TFUE jest przyznanie jednostkom praw w taki sposób, że jego naruszenie przez państwo członkowskie, w tym naruszenie wynikające z działalności ustawodawczej tego państwa, rodzi dla jednostek prawo uzyskania ze strony tego państwa członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia, w zakresie, w jakim wspomniane naruszenie jest wystarczająco istotne i istnieje bezpośredni związek przyczynowy między samym naruszeniem a poniesioną szkodą, czego ustalenie należy do sądu krajowego.

6) Celem art. 8 i 9 dyrektywy 98/34, zmienionej dyrektywą 2006/96, nie jest przyznanie jednostkom praw, w ten sposób, że ich naruszenie przez państwo członkowskie nie rodzi dla jednostek prawa do uzyskania ze strony tego państwa członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia na podstawie prawa Unii.

7) Okoliczność, że przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, dotyczą dziedziny objętej kompetencjami państw członkowskich, nie wpływa na odpowiedzi, jakich należy udzielić na pytania przedstawione przez sąd odsyłający.

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 czerwca 2015 r.

Odesłanie prejudycjalne – Swobodne świadczenie usług – Gry losowe – Podatki krajowe podlegające zapłacie od użytkowania automatów do gier zainstalowanych w salonach gier – Ustawodawstwo krajowe zakazujące użytkowania automatów do gier poza kasynami – Zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań – Dyrektywa 98/34/WE – Obowiązek przekazania Komisji projektów przepisów technicznych – Odpo-

wiedzialność państwa członkowskiego za szkody wyrządzone w wyniku przyjęcia ustawodawstwa sprzecznego z prawem Unii

W sprawie C-98/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Fővárosi Törvényszék (Węgry), postanowieniem z dnia 13 lutego 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 marca 2014 r., w postępowaniu:

Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató kft,

Lixus Szerencsejáték Szervező kft,

Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező kft,

Lixus Invest Szerencsejáték Szervező kft,

Megapolis Terminal Szolgáltató kft

przeciwko

Magyar Állam,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, S. Rodin (sprawozdawca), A. Borg Barthet, M. Berger i F. Biltgen, sędziowie

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: I. Illéssy,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 stycznia 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató kft, Lixus Szerencsejáték Szervező kft, Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező kft, Lixus Invest Szerencsejáték Szervező kft oraz Megapolis Terminal Szolgáltató kft przez L. Kelemena, ügyvéd,
- w imieniu Magyar Állam przez T. Bogdána oraz I. Janitsáry'ego, ügyvédek,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M. Fehéra oraz G. Koósa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego przez L. Van den Broeck oraz J.-C. Halleux, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez P. Vlaemmincka oraz B. Van Vooren, advocaten,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smoleka, J. Vláčila oraz T. Müllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandesa oraz P. de Sousa Inês, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez D. Lomę-Osoria Lerenę oraz A. Tokára, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 3 TUE, art. 34, 36, 52 ust. 1, 56 i 61 TFUE, a także art. 1, 8 i 9 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 204, s. 37), zmienionej dyrektywą Rady 2006/96/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U. L 363, s. 81, zwanej dalej „dyrektywą 98/34”).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Berlington Hungary Tanácsadó és Szolgáltató kft, Lixus Szerencsejáték Szervező kft, Lixus Projekt Szerencsejáték Szervező kft, Lixus Invest Szerencsejáték Szervező kft i Megapolis Terminal Szolgáltató kft a Magyar Állam (państwem węgierskim) w przedmiocie wniesionego przez te spółki powództwa o naprawę szkód poniesionych w wyniku stosowania niezgodnych z prawem Unii ustaw krajowych w zakresie użytkowania automatów do gier.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 1 dyrektywy 98/34 ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe terminy:

[...]

3) »specyfikacja techniczna«: oznacza specyfikację zawartą w dokumencie, który opisuje wymagane cechy produktu, takie jak: poziom jakości, wydajności, bezpieczeństwa lub wymiary, włącznie z wymaganiami mającymi zastosowanie do produktu w zakresie nazwy, pod jaką jest sprzedawany, terminologii, symboli, badań i metod badania, opakowania, oznakowania i etykietowania oraz procedur oceny zgodności.

[...]

4) »inne wymagania« oznaczają wymagania inne niż specyfikacje techniczne, nałożone na produkt w celu ochrony, w szczególności konsumentów i środowiska, które wpływają na jego cykl życiowy po wprowadzeniu go na rynek, takie jak warunki użytkowania, powtórne przetwarzanie, ponowne zastosowanie lub składowanie, gdzie takie warunki mogą mieć istotny wpływ na skład lub rodzaj produktu lub jego obrót;

[...]

11) »przepisy techniczne«: specyfikacje techniczne i inne wymagania bądź zasady dotyczące usług, włącznie z odpowiednimi przepisami administracyjnymi, których przestrzeganie jest obowiązkowe, de jure lub de facto, w przypadku wprowadzenia do obrotu, świadczenia usługi, ustanowienia operatora usług lub stosowania w państwie członkowskim lub na przeważającej jego części, jak również przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne państw członkowskich, z wyjątkiem określonych w art. 10, zakazujących [zakazujące] produkcji, przywozu, wprowadzania do obrotu i stosowania produktu lub zakazujących [zakazujące] świadczenia bądź korzystania z usługi lub ustanawiania dostawcy usług [podejmowania działalności jako dostawca usług].

Przepisy techniczne obejmują de facto [Przepisy techniczne de facto stanowią między innymi]:

– [...]

– [...]

– specyfikacje techniczne lub inne wymogi bądź zasady dotyczące usług, które powiązane są ze środkami fiskalnymi [podatkowymi] lub finansowymi mającymi wpływ na konsumpcję produktów lub usług przez wspomaganie przestrzegania takich specyfikacji

technicznych lub innych wymogów bądź zasad dotyczących usług; specyfikacje techniczne lub inne wymogi bądź zasady dotyczące usług powiązanych z systemami zabezpieczenia społecznego nie są objęte tym znaczeniem.

[...]

4 Artykuł 8 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Z zastrzeżeniem art. 10 państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji wszelkie projekty przepisów technicznych, z wyjątkiem tych, które w pełni stanowią transpozycję normy międzynarodowej lub europejskiej, w którym to przypadku wystarczająca jest informacja dotycząca odpowiedniej normy. Przekazują Komisji także podstawę prawną konieczną do przyjęcia uregulowań technicznych, jeżeli nie zostały one wyraźnie ujęte w projekcie.

[...]

5 Zgodnie z art. 9 wspomnianej dyrektywy:

„1. Państwa członkowskie odraczają przyjęcie projektu przepisów technicznych o trzy miesiące, począwszy [licząc] od daty otrzymania przez Komisję komunikatu [powiadomienia] określonego w art. 8 ust. 1.

[...]

7. Ustęp 1-5 nie stosują się w przypadkach, gdy:

– z nagłych powodów, spowodowanych przez poważne i nieprzewidziane okoliczności odnoszące się do ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, ochrony zwierząt lub roślin oraz, w stosunku do zasad dotyczących usług, również dla [do] porządku publicznego, w szczególności ochrony nieletnich, państwo członkowskie jest zobowiązane przygotować przepisy techniczne w bardzo krótkim czasie, w celu ich natychmiastowego przyjęcia i wprowadzenia w życie bez możliwości jakichkolwiek konsultacji,

[...]

W powiadomieniu określonym w art. 8 państwa członkowskie przedstawiają powody pilności podjętych środków. Komisja najszybciej jak to możliwe przedstawia opinię w sprawie powiadomienia. Podejmuje ona stosowne działania w przypadkach, gdy procedura ta jest niewłaściwie stosowana. Parlament Europejski jest na bieżąco informowany przez Komisję”.

6 Artykuł 10 ust. 4 tej dyrektywy brzmi następująco:

„Artykuł 9 nie stosuje się do specyfikacji technicznych lub innych wymogów bądź zasad dotyczących usług, określonych w trzecim tiret art. 1 pkt 11 akapit drugi”.

Prawo węgierskie

7 Paragraf 26 ust. 3 ustawy nr XXXIV z 1991 r. o organizacji gier losowych (zwanej dalej „ustawą o grach losowych”), w wersji obowiązującej do dnia 9 października 2012 r., zezwalał na użytkowanie automatów do gier albo w kasynach albo w salonach gier prowadzonych przez utworzone wyłącznie w tym celu spółki prawa handlowego.

8 Zgodnie z § 33 tej ustawy, obowiązującym do dnia 31 października 2011 r., zryczałtowany podatek od gier podlegający zapłacie od użytkowania automatów do gier wynosił 100 000 forintów węgierskich (HUF) miesięcznie od jednego stanowiska do gry w przypadku automatów do gier zainstalowanych w salonach gier kategorii I i II. Poprzez odstępstwo od tej zasady automaty do gier zainstalowane w „kasynach elektronicznych” były opodatkowane podatkiem w wysokości 120 000 HUF, mimo że kasyna te były uznawane za szczególnie rodzaj salonów gier objętych kategorią I. Podatek był należy za

każdy rozpoczęty miesiąc. Użytkowanie automatów do gier w kasynach podlegało odrębnemu systemowi podatkowemu.

9 Paragraf 33 ustawy o automatach do gier został zmieniony przez § 27 ustawy nr CXXV z 2011 r., zmieniającej niektóre ustawy podatkowe w celu zapewnienia stabilności finansów publicznych (zwanej dalej „ustawą zmieniającą z 2011 r.”), ze skutkiem od dnia 1 listopada 2011 r., w ten sposób, że kwoty te zostały podwyższone do 700 000 HUF w przypadku automatów do gier zainstalowanych w kasynach elektronicznych i do 500 000 HUF w przypadku automatów do gier zainstalowanych w innych salonach gier objętych kategoriami I i II. Wspomniany § 27 wprowadził także podatek proporcjonalny od gier, podlegający zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, w zakresie, w jakim przychody netto z jednego automatu wynosiły w danym kwartale co najmniej 900 000 HUF. W przypadku automatów, w których można zainstalować więcej niż jedno stanowisko do gry, obowiązujący próg był obliczany poprzez pomnożenie kwoty 900 000 HUF przez liczbę stanowisk do gry. Podatek ten wynosił 20% przekraczającej 900 000 HUF części przychodów kwartalnych netto z automatu.

10 Poza tym ustawa zmieniająca z 2011 r. przewidywała, że od dnia 1 stycznia 2013 r. automaty do gier zainstalowane w salonach gier będą obowiązkowo połączone z serwerem centralnym użytkowanym przez spółkę prawa handlowego, spełniającym określone wymogi i do którego organy kontroli gier losowych będą mieć dostęp w czasie rzeczywistym.

11 Paragraf 26 ust. 3 ustawy o grach losowych został następnie zmieniony ze skutkiem od dnia 10 października 2012 r. przez § 5 ustawy nr CXLIV z 2012 r., zmieniającej ustawę nr XXXIV z 1991 r. o organizacji gier losowych (zwanej dalej „ustawą zmieniającą z 2012 r.”), w ten sposób, że wyłączne prawo użytkowania automatów do gier zostało zastrzeżone dla kasyn.

12 Paragraf 8 ustawy zmieniającej z 2012 r. dodał do ustawy o grach losowych § 40/A, którego ust. 1 przewidywał, że wydane przed dniem wejścia w życie tej ustawy zmieniającej zezwolenia dotyczące użytkowania automatów do gier zainstalowanych w salonach gier stają się nieważne w dniu następującym po dniu wejścia w życie wspomnianej ustawy oraz że operatorzy gier losowych są zobowiązani do oddania tych zezwoleń organom podatkowym w terminie piętnastu dni, licząc od wspomnianego dnia.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

13 Skarżące w postępowaniu głównym są spółkami prawa handlowego, które do wejścia w życie ustawy zmieniającej z 2012 r. użytkowały automaty do gier w salonach gier. Wspomniane skarżące wykonywały swą działalność główną za pomocą automatów do gier pochodzących z innych państw członkowskich. Część ich klientów stanowili obywatele Unii Europejskiej spędzający wakacje na Węgrzech.

14 Na mocy ustawodawstwa węgierskiego obowiązującego w okresie od dnia 16 sierpnia 1991 r. do dnia 9 października 2012 r. automaty do gier mogły być użytkowane w kasynach i salonach gier po uzyskaniu zezwoleń administracyjnych wydawanych przez organy kontroli gier losowych. Prowadzący salony gier, tacy jak skarżące w postępowaniu głównym, byli zobowiązani do zapłaty miesięcznego zryczałtowanego podatku, który w dniu 31 października 2011 r. wynosił 100 000 HUF od jednego automatu do gier.

15 Ustawa zmieniająca z 2011 r. nałożyła obowiązek podłączenia od dnia 1 stycznia 2013 r. automatów do gier użytkowanych w salonach gier do serwera centralnego.

16 Ze skutkiem od dnia 1 listopada 2011 r. ustawa ta również pięciokrotnie podwyższyła miesięczny podatek zryczałtowany podlegający zapłacie od użytkowania automatów do gier zainstalowanych w salonach gier, ustanawiając jednocześnie dodatkowy, wyrażony procentowo podatek proporcjonalny od przychodów kwartalnych netto od każde-

go automatu. Kwota podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier zainstalowanych w kasynach pozostała natomiast niezmienną.

17 W dniu 30 września 2011 r., czyli dzień po publikacji ustawy zmieniającej z 2011 r., rząd węgierski przekazał tekst tej ustawy Komisji Europejskiej, nie wskazując jednak, że podwyższenie podatków wprowadzone przez wspomnianą ustawę objęte jest zakresem stosowania dyrektywy 98/34. Przewidziane w art. 9 ust. 1 tej dyrektywy odroczenie nie zostało zastosowane.

18 Ostatecznie zrezygnowano z wprowadzenia w życie przewidzianego w ustawie zmieniającej z 2011 r. systemu użytkowania automatów do gier w oparciu o serwer centralny, ponieważ na wniosek rządu z dnia 1 października 2012 r. parlament węgierski przyjął w dniu 2 października 2012 r. ustawę zmieniającą z 2012 r., która zakazała użytkowania automatów do gier poza kasynami. W celu uzasadnienia takiego zakazu ustawodawca powołał się na zapobieganie przestępczości i uzależnieniu od gier, a także na względy zdrowia publicznego w związku z zapobieganiem uzależnieniu od gier. Ustawa ta weszła w życie w dniu 10 października 2012 r., a zatem w dniu następującym po dniu jej publikacji. Kolejnego dnia, czyli w dniu 11 października 2012 r., zezwolenia na użytkowanie automatów do gier w salonach gier wygasły z mocy prawa, przy czym ustawodawca nie przewidział odszkodowania dla operatorów posiadających te zezwolenia.

19 W dniu 1 października 2012 r. rząd węgierski zgłosił Komisji projekt ustawy zmieniającej z 2012 r., określając ją środkiem finansowym w rozumieniu art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34. Na podstawie art. 10 ust. 4 tej dyrektywy żadne odroczenie nie zostało zastosowane. W dniu 15 października 2012 r. Komisja powiadomiła rząd węgierski, że nie wyraża zgody na tę kwalifikację. Wspomniany rząd powołał się zatem na naglące powody w rozumieniu art. 9 ust. 7 wspomnianej dyrektywy.

20 Skarżące w postępowaniu głównym wytoczyły powództwo przeciwko Magyar Állam przed Fővárosi Törvényszék (sądem stołecznym), żądając odszkodowania za szkody, które ich zdaniem poniosły w wyniku stosowania niektórych przepisów ustawy zmieniającej z 2011 r. i ustawy zmieniającej z 2012 r. Zdaniem tych skarżących podnoszona przez nie szkoda wynika z zapłaty podatków od gier, utraty wartości przez ich automaty do gier oraz kosztów podniesionych w ramach postępowania głównego.

21 Magyar Állam wniosło o oddalenie skargi, podważając zarówno jej podstawę prawną jak i kwoty zażądane przez skarżące w postępowaniu głównym.

22 Postanowieniem z dnia 13 lutego 2014 r. Fővárosi Törvényszék zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy z art. 56 TFUE zgodne jest niedyskryminujące uregulowanie państwa członkowskiego, które w jednym akcie prawnym i bez okresu na dostosowanie, pięciokrotnie podwyższa wcześniejszą kwotę bezpośredniego podatku podlegającego zapłacie od automatów do gier użytkowanych w salonach gier, noszącego nazwę podatku od gier, i ponadto wprowadza wyrażony procentowo proporcjonalny podatek od gier, przez co ograniczeniu ulega działalność operatorów gier losowych prowadzących salony gier?

2) Czy art. 34 TFUE można interpretować w ten sposób, że zakresem stosowania tego postanowienia objęte jest niedyskryminujące uregulowanie państwa członkowskiego, które w jednym akcie prawnym i bez okresu na dostosowanie, pięciokrotnie podwyższa wcześniejszą kwotę bezpośredniego podatku podlegającego zapłacie od automatów do gier użytkowanych w salonach gier, noszącego nazwę podatku od gier, i ponadto wprowadza wyrażony procentowo proporcjonalny podatek od gier, przez co ograniczeniu ulega przywóz automatów do gier na Węgry z obszaru Unii Europejskiej?

3) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze lub drugie pytanie: czy w ramach stosowania art. 36 TFUE, 52 ust. 1 TFUE i art. 61 TFUE lub odwoływania się

do istnienia nadrzędnych względów państwo członkowskie może powoływać się wyłącznie na naprawę sytuacji budżetowej?

4) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze lub drugie pytanie: czy w świetle art. 6 ust. 3 TUE należy uwzględniać ogólne zasady prawa w odniesieniu do ograniczeń wprowadzonych przez państwo członkowskie i do przyznania okresu na dostosowanie do przepisu podatkowego?

5) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze lub drugie pytanie: czy wyrok *Brasserie du Pêcheur i Factortame* (C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79) należy interpretować w ten sposób, iż naruszenie art. 34 TFUE lub 56 TFUE może stanowić podstawę odpowiedzialności za szkodę państwa członkowskiego z tego względu, że postanowienia te – ze względu na ich bezpośrednią skuteczność – przyznają prawa jednostkom z państw członkowskich?

6) Czy dyrektywę 98/34/WE można interpretować w ten sposób, że krajowe uregulowanie podatkowe, które w jednym akcie podwyższa pięciokrotnie kwotę podatku bezpośredniego, a mianowicie podatku od gier polegającego zapłacie od automatów do gier użytkowanych w salonach gier, i ponadto wprowadza wyrażony procentowo podatek proporcjonalny, stanowi „przepis techniczny de facto”?

7) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na szóste pytanie: czy jednostki z państwa członkowskiego mogą powoływać się względem tego państwa na naruszenie art. 8 ust. 1 lub art. 9 ust. 1 dyrektywy 98/34/WE, jako na uchybienie, które może uzasadniać ciężący na nim obowiązek naprawienia szkody? Czy dyrektywa 98/34/WE ma na celu przyznanie praw jednostkom? W oparciu o jakie kryteria sąd krajowy powinien rozstrzygnąć, czy *Magyar Állam* popełniło wystarczająco istotne naruszenie i jakie roszczenie odszkodowawcze może opierać się na tym naruszeniu?

8) Czy z art. 56 TFUE zgodne jest niedyskryminujące uregulowanie państwa członkowskiego, które zabrania ze skutkiem natychmiastowym użytkowania automatów do gier w salonach gier, nie przyznając zainteresowanym operatorom gier losowych okresu przejściowego lub na dostosowanie ani nie zapewniając im stosownego odszkodowania i jednocześnie ustanawia na rzecz kasyn monopol na użytkowanie automatów o gier?

9) Czy art. 34 TFUE można interpretować w ten sposób, że postanowienie to powinno mieć istotne znaczenie i być stosowane również w wypadku, gdy państwo członkowskie przyjmuje niedyskryminujące uregulowanie, które chociaż nie zabrania bezpośrednio przywozu automatów do gier z obszaru Unii Europejskiej, to ogranicza używanie i użytkowanie wspomnianych automatów w ramach organizacji gier losowych lub zabrania ich, bez przyznania zainteresowanym operatorom gier wykonującym ową działalność okresu przejściowego lub na dostosowanie ani odszkodowania?

10) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na ósme lub dziewiąte pytanie: jakie kryteria powinien uwzględnić sąd krajowy, aby rozstrzygnąć kwestię, czy ograniczenie jest konieczne, odpowiednie i proporcjonalne w ramach stosowania art. 36 TFUE, 52 ust. 1 TFUE i 61 TFUE, a także w ramach odwoływania się do istnienia nadrzędnych względów?

11) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na ósme lub dziewiąte pytanie: czy w świetle art. 6 ust. 3 TUE przy ocenie zakazu wprowadzonego przez państwo członkowskie i okresu na dostosowanie należy uwzględniać ogólne zasady prawa? Czy należy wziąć pod uwagę prawa podstawowe – takie jak prawo własności i zakaz wywłaszczenia bez odszkodowania – w związku z ograniczeniem występującym w niniejszej sprawie, a jeżeli tak, to w jaki sposób?

12) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na ósme lub dziewiąte pytanie, czy wyrok *Brasserie du pêcheur i Factortame* (C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79) można in-

interpretować w ten sposób, iż naruszenie art. 34 TFUE lub 56 TFUE może stanowić podstawę odpowiedzialności za szkodę państwa członkowskiego z tego względu, że postanowienia te – ze względu na ich bezpośrednią skuteczność – przyznają prawa jednostkom z państw członkowskich?

13) Czy dyrektywę 98/34/WE można interpretować w ten sposób, że przepis krajowy, który poprzez zarezerwowanie dla kasyn użytkowania automatów do gier zabrania ich użytkowania w salonach gier, stanowi „inne wymaganie”?

14) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na trzynaste pytanie: czy jednostki z państwa członkowskiego mogą powoływać się względem tego państwa na naruszenie art. 8 ust. 1 lub art. 9 ust. 1 dyrektywy 98/34/WE, jako na uchybienie, które może uzasadniać ciężący na nim obowiązek naprawienia szkody? W oparciu o jakie kryteria sąd krajowy powinien rozstrzygnąć, czy pozwany popełnił wystarczająco istotne naruszenie i jakie roszczenie odszkodowawcze może opierać się na tym naruszeniu?

15) Czy zastosowanie ma również zasada prawa Unii, zgodnie z którą państwa członkowskie mają obowiązek wypłacić jednostkom odszkodowanie za szkody wynikające z naruszeń prawa Unii, które można przypisać państwom członkowskim w wypadku, gdy państwu członkowskiemu przysługują suwerenne kompetencje w dziedzinie, której dotyczy przyjęte uregulowanie? Czy w takim wypadku za wytyczne mogą posłużyć również prawa podstawowe i ogólne zasady prawa wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie właściwości Trybunału

23 Na wstępie rząd węgierski kwestionuje co do zasady właściwość Trybunału w zakresie udzielenia odpowiedzi na przedstawione pytania, z uwagi na fakt, że spór w postępowaniu głównym – ze względu na brak aspektów transgranicznych – nie posiada żadnego związku z prawem Unii.

24 W tym zakresie należy przypomnieć, że przepisy krajowe, takie jak będące przedmiotem postępowania głównego, które bez rozróżnienia znajdują zastosowanie do obywateli węgierskich i obywateli innych państw członkowskich, mogą, co do zasady, być objęte postanowieniami traktatu dotyczącymi swobód podstawowych gwarantowanych przez traktat FUE wyłącznie w zakresie, w jakim przepisy te znajdują zastosowanie do stanów faktycznych mających związek z obrotem gospodarczym pomiędzy państwami członkowskimi (zob. podobnie wyroki: *Anomar i in.*, C-6/01, EU:C:2003:446, pkt 39; *Garkalns*, C-470/11, EU:C:2012:505, pkt 21).

25 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że część klientów skarżących w postępowaniu głównym stanowili obywatele Unii spędzający wakacje na Węgrzech.

26 Tymczasem, usługi świadczone przez usługodawcę posiadającego siedzibę w jednym państwie członkowskim, bez przemieszczania się, usługobiorcy posiadającemu siedzibę lub miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, stanowią transgraniczne świadczenie usług w rozumieniu art. 56 TFUE (zob. podobnie wyroki: *Alpine Investments*, C-384/93, EU:C:1995:126, pkt 21, 22; *Gambelli i in.*, C-243/01, EU:C:2003:597, pkt 53; *Komisja/Hiszpania*, C-211/08, EU:C:2010:340, pkt 48).

27 Poza tym nie można wcale wykluczyć, że przedsiębiorcy zamieszkali lub mający siedziby w państwach członkowskich innych niż Węgry byli lub są zainteresowani prowadzeniem salonów gier na terytorium Węgier (zob. podobnie wyroki: *Blanco Pérez i Chao Gómez*, C-570/07 i C-571/07, EU:C:2010:300, pkt 40, a także *Garkalns*, C-470/11, EU:C:2012:505, pkt 21).

28 W tych okolicznościach Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na przedstawione pytania.

W przedmiocie istnienia ograniczeń swobód podstawowych

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

29 Poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy przepisy krajowe, takie jak ustawa zmieniająca z 2011 r., które, nie przewidując okresu przejściowego, pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej samej działalności, stanowią ograniczenie swobodnego przepływu towarów i swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanych odpowiednio w art. 34 TFUE i 56 TFUE.

30 Na wstępie należy podnieść, że tego rodzaju przepisy bezpośrednio oddziałują na działalność polegającą na użytkowaniu automatów do gier. Natomiast przepisy te mogą jedynie pośrednio – w konsekwencji wpływu, jaki wywierają na tę działalność – oddziaływać na przywóz tych automatów.

31 Bez konieczności analizowania przywozu automatów do gry, który stanowi dodatkowy aspekt ich użytkowania, należy stwierdzić, że mimo iż użytkowanie tych automatów jest związane z czynnością polegającą na ich przywozie, pierwsza z tych działalności objęta jest postanowieniami traktatu dotyczącymi swobodnego świadczenia usług, a druga objęta jest postanowieniami dotyczącymi swobodnego przepływu towarów (wyrok Anomar i in., C-6/01, EU:C:2003:446, pkt 55).

32 Tymczasem zakładając nawet, że przepisy krajowe, takie jak ustawa zmieniająca z 2011 r., mogą stać na przeszkodzie przywozowi automatów do gier, w zakresie, w jakim ograniczają możliwość ich użytkowania, Trybunał nie jest w stanie w ramach niniejszego postępowania rozstrzygnąć kwestii, czy 34 TFUE sprzeciwia się stosowaniu takich przepisów w braku wystarczających wyjaśnień na temat rzeczywistego wpływu tych przepisów na przywóz automatów do gier (zob. podobnie wyrok Läärä i in., C-124/97, EU:C:1999:435, pkt 26).

33 W tych okolicznościach należy zbadać tego rodzaju przepisy wyłącznie pod kątem zgodności z art. 56 TFUE.

34 W tym zakresie na wstępie należy wyjaśnić, że mimo iż podatki bezpośrednie należą do kompetencji państw członkowskich, to państwa te muszą wykonywać te kompetencje z poszanowaniem prawa Unii, a zwłaszcza podstawowych swobód gwarantowanych w traktacie (zob. podobnie wyrok Blanco i Fabretti, C-344/13 i C-367/13, EU:C:2014:2311, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 Artykuł 56 TFUE wymaga nie tylko wyeliminowania wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w stosunku do usługodawców z siedzibą w innym państwie członkowskim, lecz również zniesienia jakichkolwiek ograniczeń, nawet gdy obowiązują one bez różnicy zarówno w stosunku do krajowych usługodawców, jak i usługodawców z innych państw członkowskich, jeżeli są w stanie wstrzymać, ograniczyć lub uczynić mniej atrakcyjną działalność usługodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, w którym zgodnie z prawem świadczy on takie same usługi (zob. podobnie wyroki: Sporting Exchange, C-203/08, EU:C:2010:307, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo, a także HIT i HIT LARIX, C-176/11, EU:C:2012:454, pkt 16).

36 Artykuł 56 TFUE nie obejmuje natomiast środków, których jedynym skutkiem jest obłożenie świadczenia usług dodatkowymi kosztami i które w jednakowy sposób odnoszą się do świadczenia usług zarówno między państwami członkowskimi, jak i wewnątrz

jednego państwa członkowskiego (wyrok Mobistar i Belgacom Mobile, C-544/03 i C-545/03, EU:C:2005:518, pkt 31).

37 Jest bezsporne, że ustawa zmieniająca z 2011 r. nie wprowadza żadnej bezpośredniej dyskryminacji pomiędzy spółkami węgierskimi a spółkami z siedzibą w innych państwach członkowskich użytkującymi automaty do gier w salonach gier na terytorium Węgier, ponieważ wprowadzone tą ustawą podatek zryczałtowany i podatek proporcjonalny pobierane są na identycznych warunkach w odniesieniu od wszystkich tych spółek.

38 Ponadto, ani z postanowienia odsyłającego ani z uwag przedłożonych przez strony postępowania nie wynika, że większość spółek prowadzących salony gier na rynku węgierskim ma siedziby w innych państwach członkowskich, w którym to przypadku przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym mogłyby stanowić pośrednią dyskryminację wobec usługodawców z siedzibą w innych państwach członkowskich (zob. podobnie wyroki: Spotti, C-272/92, EU:C:1993:848, pkt 18; Hervis Sport- és Divatkereskedelmi, C-385/12, EU:C:2014:47, pkt 39, 41).

39 Jednakże skarżące w postępowaniu głównym twierdzą, że ustawa zmieniająca z 2011 r., poprzez drastyczne podwyższenie kwoty podatków podlegających zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, stworzyła przeszkodę dla opłacalnego użytkowania tych automatów przez prowadzących salony gier i w ten sposób w odniesieniu do tej działalności przyznała faktyczną wyłączność prowadzącym kasyna. W szczególności, ponieważ salon gier objęty kategorią I osiągałby średnio miesięczne przychody w wysokości 200 000 HUF na jeden automat, zapłata kwoty w wysokości 500 000 HUF tytułem miesięcznego zryczałtowanego podatku prowadziłaby sama w sobie średnio do powstania miesięcznej bezpośredniej straty w wysokości 300 000 HUF na jeden automat. W każdym razie, zakładając nawet, że niektórzy z prowadzących salony gier osiągaliby wyższe przychody, zysk pozostający po odliczeniu wspomnianych podatków i różnych kosztów byłby zerowy lub co najwyżej minimalny.

40 W tym zakresie należy stwierdzić, że w przypadku gdyby ustawa zmieniająca z 2011 r. rzeczywiście mogła wstrzymać, ograniczyć lub uczynić mniej atrakcyjnym swobodne świadczenie usług polegające na użytkowaniu automatów do gier w salonach gier na Węgrzech, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego, powinna ona być uznana za przeszkodę w swobodnym świadczeniu usług, zagwarantowanym w art. 56 TFUE.

41 Byłoby tak, gdyby sąd odsyłający stwierdził, że przewidziane w ustawie zmieniającej z 2011 r. podwyższenie podatków doprowadziło do ograniczenia użytkowania automatów do gier do kasyn, do których to podwyższenie nie miało zastosowania. Tak więc wspomniane podwyższenie podatków wywierałoby skutek podobny do skutku zakazania użytkowania automatów do gier poza kasynami, które zgodnie z utrwalonym orzecznictwem stanowi przeszkodę w swobodnym świadczeniu usług (zob. w szczególności wyroki: Anomar i in., C-6/01, EU:C:2003:446, pkt 75; Komisja/Grecja, C-65/05, EU:C:2006:673, pkt 53).

42 W konsekwencji na pierwsze pytanie należy odpowiedzieć, że przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, nie przewidując okresu przejściowego, pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej samej działalności, stanowią ograniczenie swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanego w art. 56 TFUE w zakresie, w jakim mogą wstrzymać, ograniczyć lub uczynić mniej atrakcyjnym swobodne świadczenie usług polegające na użytkowaniu automatów do gier w salonach gier, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

43 Ze względów wskazanych w pkt 30–32 nie ma konieczności odpowiadania na pytanie drugie.

W przedmiocie pytań ósmego i dziewiątego

44 Poprzez swe pytania ósme i dziewiąte, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy przepisy krajowe, takie jak ustawa zmieniająca z 2012 r., które, nie przewidując ani okresu przejściowego, ani odszkodowania dla prowadzących salony gier, zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, stanowią ograniczenie swobodnego przepływu towarów oraz swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanych w art. 34 TFUE i 56 TFUE.

45 Na wstępie należy zauważyć, że niektóre z argumentów przedstawionych Trybunałowi przez strony w postępowaniu głównym dotyczą problemów, które nie są objęte ww. pytaniami prejudycjalnymi i które odnoszą się do okoliczności faktycznych wycho-
dzących poza zakres postanowienia odsyłającego.

46 W szczególności skarżące w postępowaniu głównym w uwagach na piśmie podniosły, a rząd węgierski potwierdził to podczas rozprawy, że do prowadzenia kasyna na terytorium Węgier uprawnieni są wyłącznie operatorzy posiadający koncesję udzieloną przez Magyar Állam. Tymczasem, koncesje na prowadzenie kasyna są udzielane tylko ograniczonej liczbie zakładów i w niektórych okolicznościach mogą być udzielone bez przeprowadzenia wcześniej przetargu. Poza tym, zdaniem skarżących w postępowaniu głównym tylko spółki z siedzibą na Węgrzech mogły dotychczas uzyskać koncesję. Tak więc węgierskie procedury udzielania tych koncesji w praktyce stawały w niekorzystnej sytuacji operatorów z siedzibą w innych państwach członkowskich.

47 Kwestia zgodności wspomnianych procedur z prawem Unii jest jednakże kwestią odrębną od kwestii zgodności z prawem Unii zakazu użytkowania automatów do gier poza kasynami, która stanowi wyłączny przedmiot pytań przedstawionych przez sąd odsyłający.

48 W tym zakresie należy wyjaśnić, że wyłącznie do sądu krajowego należy określić przedmiot pytań, które zamierza przedstawić Trybunałowi. Trybunał nie może na żądanie jednej ze stron postępowania głównego rozpatrywać pytań, które nie zostały mu przedstawione przez sąd krajowy. Jeśli, w miarę rozwoju postępowania, sąd krajowy uzna za niezbędne uzyskać dalszą wykładnię prawa Unii, powinien zwrócić się z nowym wnioskiem do Trybunału (zob. podobnie wyroki: CBEM, 311/84, EU:C:1985:394, pkt 10; Syndesmos Melon tis Eleftheras Evangelikis Ekklisias i in., C-381/89, EU:C:1992:142, pkt 19; Slob, C-236/02, EU:C:2004:94, pkt 29). Trybunał nie może zatem badać argumentów, o których mowa w pkt 46 niniejszego wyroku.

49 W konsekwencji należy ustalić, czy przepisy krajowe, takie jak ustawa zmieniająca z 2012 r., stoją na przeszkodzie swobodnemu przepływowi towarów i swobodnemu świadczeniu usług w zakresie, w jakim zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, przy czym kwestia ta jest niezależna od kwestii, czy poza tym węgierskie przepisy dotyczące procedury udzielania koncesji na użytkowanie kasyna zawierają także ograniczenia tych swobód.

50 Ze względów przedstawionych w pkt 30–32 należy zbadać takie przepisy krajowe jedynie pod kątem zgodności z art. 56 TFUE.

51 W tym zakresie między innymi z orzecznictwa przypomnianego w pkt 41 wynika, że przepisy krajowe, które zezwalają na użytkowanie i praktykowanie niektórych gier losowych tylko w kasynach, stanowią przeszkodę w swobodnym świadczeniu usług.

52 W takich okolicznościach na ósme pytanie należy odpowiedzieć, że przepisy krajowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, nie przewidując ani okresu

przejściowego, ani odszkodowania dla prowadzących salony gier, zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, stanowią ograniczenie swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanego w art. 56 TFUE.

53 Nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na dziewiąte pytanie.

W przedmiocie uzasadnienia ograniczeń w swobodnym świadczeniu usług

54 Poprzez pytania trzecie, czwarte, dziesiąte i jedenaste, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, w jakiej mierze ograniczenia, które mogą wynikać z przepisów krajowych, takich jak przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym, mogą być dopuszczone na podstawie odstępstw przewidzianych wyraźnie w art. 51 TFUE i 52 TFUE, mających zastosowanie do niniejszej dziedziny na podstawie art. 62 TFUE, lub uzasadnione zgodnie z orzecznictwem Trybunału na podstawie nadrzędnych względów interesu ogólnego.

55 O ile ustawa zmieniająca z 2011 r. i ustawa zmieniająca z 2012 r. wpisują się w ramy reformy krajowej mającej na celu utrudnienie użytkowania automatów do gier, a ustawodawca węgierski powołał się na te same cele, aby uzasadnić te dwie ustawy, należy zbadać łącznie kwestię ewentualnego uzasadnienia ograniczeń wynikających ze wspomnianych ustaw.

W przedmiocie istnienia nadrzędnych względów interesu ogólnego

56 Na wstępie należy przypomnieć, że uregulowanie gier losowych stanowi część dziedziny, w której pomiędzy państwami członkowskimi istnieją znaczne rozbieżności dotyczące wartości moralnych, religijnych i kulturalnych. W braku uregulowań na szczeblu Unii państwa członkowskie korzystają co do zasady ze swobody w ustalaniu celów ich polityki w dziedzinie gier losowych i szczegółowego określenia poziomu ochrony, do którego dążą (zob. podobnie wyroki: Dickinger i Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, pkt 47, a także Digibet i Albers, C-156/13, EU:C:2014:1756, pkt 24).

57 Ustalenie celów, jakie są w rzeczywistości realizowane przez ustawodawstwo krajowe, należy w ramach sprawy przedstawionej Trybunałowi w trybie art. 267 TFUE do właściwości sądu odsyłającego (wyrok Pflieger i in., C-390/12, EU:C:2014:281, pkt 47).

58 W takich okolicznościach należy stwierdzić, że cele, które zostały określone jako te, do osiągnięcia których dążą ustawy rozpatrywane w postępowaniu głównym, czyli ochrona konsumentów przed uzależnieniem od gry i zapobieganie przestępczości i oszustwom związanym z grami losowymi, stanowią nadrzędne względy interesu ogólnego, które mogą uzasadnić ograniczenia działalności w zakresie gier losowych (zob. podobnie wyroki: Carmen Media Group, C-46/08, EU:C:2010:505, pkt 55, a także Stanley International Betting i Stanleybet Malta, C-463/13, EU:C:2015:25, pkt 48, 49, a także przytoczone tam orzecznictwo).

59 Skarżące w postępowaniu głównym jednak podnoszą, że podstawowy cel ustawy zmieniającej z 2011 r. polega w rzeczywistości na zwiększeniu wpływów podatkowych z użytkowania automatów do gier.

60 W tym zakresie Trybunał wielokrotnie orzekał, że cel polegający wyłącznie na zwiększeniu przychodów skarbu państwa nie może uzasadniać ograniczenia swobodnego świadczenia usług (zob. w szczególności wyroki: Dickinger i Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, pkt 55, a także Pflieger i in., C-390/12, EU:C:2014:281, pkt 54).

61 Jednakże okoliczność, że ograniczenie działalności w zakresie gier losowych przyczynia się dodatkowo do zwiększenia wpływów do budżetu danego państwa członkowskiego nie uniemożliwia uzasadnienia tego ograniczenia w zakresie, w jakim dąży ono w rzeczywistości przede wszystkim do osiągnięcia celów odnoszących się do nadrzędnych względów interesu ogólnego (zob. podobnie wyroki: Zenatti, C-67/98, EU:C:1999:514,

pkt 36; Gambelli i in., C-243/01, EU:C:2003:597, pkt 62), czego ustalenie należy do sądu krajowego.

W przedmiocie proporcjonalności ograniczeń art. 56 TFUE

62 Na wstępie należy przypomnieć, że wybór sposobów organizowania i kontroli działalności w zakresie prowadzenia i praktykowania gier losowych lub hazardowych, takich jak zawarcie z państwem umowy administracyjnej w przedmiocie koncesji lub ograniczenie prowadzenia i praktykowania niektórych gier do miejsc odpowiednio wyznaczonych do tego celu, należy do władz krajowych w ramach przysługującego im uznania (wyroki: Anomar i in., C-6/01, EU:C:2003:446, pkt 88; a także Carmen Media Group, C-46/08, EU:C:2010:505, pkt 59).

63 Ograniczone udzielanie zezwoleń na prowadzenie gry hazardowe w ramach praw specjalnych lub wyłącznych pewnym podmiotom, którego to systemu zaletą jest w szczególności ukierunkowanie żądzy gry i prowadzenia gier ku kontrolowanemu obiegowi, może wpisywać się w ramy realizacji wspomnianych wyżej celów wyznaczonych w interesie ogólnym polegających na ochronie konsumenta i porządku społecznego (zob. w szczególności wyroki: Läärä, C-124/97, EU:C:1999:435, pkt 37; Zenatti, C-67/98, EU:C:1999:514, pkt 35, a także Anomar i in., C-6/01, EU:C:2003:446, pkt 74).

64 Niemniej jednak ograniczenia nałożone przez państwa członkowskie muszą spełniać warunki wynikające z orzecznictwa Trybunału w zakresie proporcjonalności, to znaczy być właściwe dla realizacji wyznaczonego celu oraz nie wykraczać poza to, co niezbędne dla jego osiągnięcia. Należy ponadto przypomnieć w tym kontekście, że ustawodawstwo krajowe jest właściwe do zapewnienia realizacji wskazanego celu, tylko jeśli jego osiągnięcie jest rzeczywistym przedmiotem troski tego ustawodawstwa w sposób spójny i systematyczny (zob. wyrok HIT i HIT LARIX, C-176/11, EU:C:2012:454, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

65 Jeżeli państwo członkowskie zamierza powołać się na cel odpowiedni do uzasadnienia ograniczenia swobodnego świadczenia usług, na tym państwie ciąży obowiązek przedstawienia sądowi, który ma rozstrzygnąć tę kwestię, wszystkich dowodów, które mogłyby temu sądowi pozwolić na ustalenie, że wspomniany środek spełnia wszystkie wymogi wynikające z zasady proporcjonalności (zob. wyroki: Dickinger i Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, pkt 54, a także Pflieger i in., C-390/12, EU:C:2014:281, pkt 50).

66 W niniejszym przypadku skarżące w postępowaniu głównym twierdzą, że ustawy rozpatrywane w postępowaniu głównym nie dążą w rzeczywistości do osiągnięcia w sposób spójny i systematyczny wskazanych celów interesu publicznego.

67 Po pierwsze podnoszą one, że ustawodawca węgierski w następstwie reform wprowadzonych przez te ustawy od dnia 19 lipca 2013 r. zliberalizował prowadzenie przez kasyna gier losowych on-line, w tym użytkowanie automatów do gier on-line. Po drugie, w 2014 r. udzielono siedmiu nowych koncesji na prowadzenie kasyn, co skądinąd potwierdził rząd węgierski podczas rozprawy.

68 Należy stwierdzić, że takie okoliczności, z zastrzeżeniem weryfikacji przeprowadzonej przez sąd odsyłający, mogą wpisywać się w ramy polityki kontrolowanej ekspansji działalności w zakresie gier losowych.

69 Tymczasem Trybunał orzekł, że tego rodzaju polityka może być spójna zarówno z celem polegającym na przeciwdziałaniu prowadzeniu działalności w zakresie gier losowych w celach przestępczych lub popełniania oszustw, jak i z celem zapobiegania skłanianiu do ponoszenia nadmiernych wydatków na gry oraz walki z uzależnieniem od nich, a to poprzez nakierowywanie konsumentów na ofertę podmiotu wykonującego monopol państwowy, która jest zarazem wolna od elementów przestępczych, jak też pomyślana tak, by lepiej chronić konsumentów przed nadmiernymi wydatkami i uzależnieniem od

hazardu (zob. podobnie wyroki: Stoß i in., C-316/07, od C-358/07 do C-360/07, C-409/07 i C-410/07, EU:C:2010:504, pkt 101 i 102, a także Zeturf, C-212/08, EU:C:2011:437, pkt 67).

70 Aby osiągnąć ten cel w postaci skanalizowania gier w kontrolowanym obiegu, podmioty działające na podstawie zezwolenia powinny stanowić stabilną, lecz jednocześnie atrakcyjną alternatywę w stosunku do działalności zakazanej, co może wymagać między innymi szerokiej zastosowania nowoczesnych technik dystrybucyjnych (zob. podobnie wyroki: Placanica i in., C-338/04, C-359/04 i C-360/04, EU:C:2007:133, pkt 55; Ladbrokes Betting & Gaming i Ladbrokes International, C-258/08, EU:C:2010:308, pkt 25; Dickinger i Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, pkt 64).

71 Jednakże polityka kontrolowanej ekspansji działalności w zakresie gier losowych może być uznana za spójną tylko wtedy, gdyby po pierwsze, przestępcza i oszukańcza działalność w zakresie gier oraz, po drugie, uzależnienie od hazardu, mogły – w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych leżących u podstawy sporu w postępowaniu głównym – stanowić problem na Węgrzech i gdyby tego rodzaju rozszerzenie licencjonowanej i regulowanej działalności mogło ten problem rozwiązać (zob. podobnie wyroki: Ladbrokes Betting & Gaming i Ladbrokes International, C-258/08, EU:C:2010:308, pkt 30; Zeturf, C-212/08, EU:C:2011:437, pkt 70; a także Dickinger i Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, pkt 67).

72 Zadaniem sądu odsyłającego jest zbadanie w ramach zawisłej przed nim sprawy, czy warunki te są spełnione, a jeśli tak, to czy rozmiary rozpatrywanej polityki ekspansji nie mogą sprawić, że będzie ona nie do pogodzenia z celem w postaci ograniczenia uzależnienia od gier (zob. podobnie wyrok Ladbrokes Betting & Gaming i Ladbrokes International, C-258/08, EU:C:2010:308, pkt 38).

73 W tym celu wspomniany sąd powinien dokonać ogólnej oceny okoliczności, w których przyjęto i wdrożono rozpatrywane przepisy zawierające ograniczenia.

W przedmiocie badania uzasadnień w świetle praw podstawowych

74 Ponadto należy przypomnieć, że jeżeli państwo członkowskie powołuje się na nadrzędne względy interesu ogólnego w celu uzasadnienia przepisów, które mogą ograniczać korzystanie ze swobody świadczenia usług, takie uzasadnienie powinno być interpretowane także w świetle ogólnych zasad prawa Unii, a w szczególności praw podstawowych zagwarantowanych obecnie w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”). Odnośne przepisy krajowe mogą zatem być objęte przewidzianymi wyjątkami, wyłącznie jeżeli są zgodne z prawami podstawowymi, nad których przestrzeganiem czuwa Trybunał (zob. podobnie wyroki: ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, pkt 43; Familiapress, C-368/95, EU:C:1997:325, pkt 24; Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, pkt 125).

75 W niniejszym przypadku skarżące w postępowaniu głównym podnoszą, że ustawy rozpatrywane w postępowaniu głównym naruszają, po pierwsze, zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych interesów, a po drugie, prawo własności chronione na podstawie art. 17 karty.

– W przedmiocie zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań

76 Skarżące w postępowaniu głównym utrzymują, że ustawy rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, poprzez podwyższenie w sposób drastyczny kwoty podatków od gier, jakie podlegają zapłacie od użytkownika automatów do gier w salonach gier, jednocześnie przewidując przejście do systemu opartego na serwerze centralnym, a następnie poprzez zakazanie użytkowania tych automatów poza kasynami, nie przewidując stosownego okresu przejściowego ani odszkodowania dla danych operatorów, naruszają zasady pewności prawa i uzasadnionych oczekiwań.

77 W tym zakresie należy podkreślić, że zasada pewności prawa, której konsekwencją stanowi zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań, wymaga, by przepisy prawne były jasne i precyzyjne, a ich skutki przewidywalne, zwłaszcza wówczas, gdy pociągają one za sobą niekorzystne konsekwencje dla jednostek i przedsiębiorstw (zob. podobnie wyroki: VEMW i in., C-17/03, EU:C:2005:362, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo; ASM Brescia, C-347/06, EU:C:2008:416, pkt 69; Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, pkt 44).

78 Trybunał orzekł także, że podmiot gospodarczy nie może oczekiwać całkowitego braku zmian ustawodawczych, może jedynie kwestionować sposób wprowadzenia takiej zmiany (zob. podobnie wyrok Gemeente Leusden et Holin Groep, C-487/01 i C-7/02, EU:C:2004:263, pkt 81).

79 Podobnie, zasada pewności prawa nie wymaga braku zmian ustawodawczych, ale wymaga w szczególności, aby ustawodawca wziął pod uwagę szczególną sytuację podmiotów i w razie potrzeby dostosował odpowiednio stosowanie nowych przepisów prawnych (wyroki: VEMW i in., C-17/03, EU:C:2005:362, pkt 81; Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, pkt 49; zob. podobnie wyrok Gemeente Leusden i Holin Groep, C-487/01 i C-7/02, EU:C:2004:263, pkt 70).

80 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zadaniem sądu odsyłającego jest zbadanie, czy uregulowanie krajowe jest zgodne z zasadami pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań, a Trybunał, orzekając w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, jest wyłącznie właściwy do dostarczenia temu sądowi wszelkich elementów wykładni w ramach prawa Unii, które mogą umożliwić mu dokonanie oceny tej zgodności (zob. w szczególności wyroki: Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo, a także Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, pkt 126).

81 Sąd odsyłający może w tym celu wziąć pod uwagę wszystkie istotne elementy, które wynikają z brzmienia, celu lub systematyki danych przepisów (zob. podobnie wyrok Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, pkt 129).

82 W celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi należy zwrócić uwagę w szczególności na następujące okoliczności wynikające z akt przedstawionych Trybunałowi.

83 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do ustawy zmieniającej z 2011 r. skarżące w postępowaniu głównym podnoszą, że ustawa ta pięciokrotnie podwyższyła podatek zryczałtowany podlegający zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, ustanawiając jednocześnie dodatkowy podatek proporcjonalny, ze skutkiem od 1 listopada 2011 r., czyli od pierwszego miesięcznego terminu płatności po publikacji tej ustawy, podczas gdy system podatkowy mający zastosowanie do tej działalności nie był przedmiotem żadnej zmiany ustawodawczej przez niemalże 20 lat. Tak więc zdaniem skarżących w postępowaniu głównym, ze względu na ten brak stosownego okresu dostosowania podmioty, które planowały otworzyć nowe salony gier, nie miały możliwości podjęcia w odpowiednim czasie koniecznych działań, aby opóźnić wprowadzenie w życie ich planów lub z nich zrezygnować. Podwyższenie kwoty podatków, podlegających zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier zmusiło ponadto wiele podmiotów do zakończenia tej działalności.

84 W drugiej kolejności, co się tyczy ustawy zmieniającej z 2012 r. z postanowienia odsyłającego wynika, że spowodowała ona w dniu następującym po dniu jej wejścia w życie cofnięcie z mocy prawa zezwoleń na użytkowanie automatów do gier w salonach gier, nie przewidując ani okresu przejściowego ani odszkodowania dla danych podmiotów.

85 W tej kwestii należy zauważyć, że w przypadku gdy ustawodawca krajowy cofa zezwolenia umożliwiające ich posiadaczom na wykonywanie działalności gospodarczej, ma obowiązek przewidzieć na rzecz tych posiadaczy wystarczająco długi okres przejściowy, aby umożliwić im dostosowanie się, lub rozsądny system odszkodowawczy (zob. podobnie wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Vékony/Węgry z dnia 13 stycznia 2015 r., nr 65681/13, § 34, 35).

86 Ponadto skarżące w postępowaniu głównym podnoszą, że przed wejściem w życie ustawy zmieniającej z 2012 r., poniosły wydatki w celu dostosowania się do przewidzianego ustawą zmieniającą z 2011 r. wprowadzenia nowego systemu użytkowania automatów do gier. Ten system użytkowania, który miał wejść w życie w dniu 1 stycznia 2013 r., zakładał, że automaty do gier użytkowane w salonach gier będą funkcjonować on-line i będą podłączone do serwera centralnego. Tymczasem, to uzasadnione oczekiwane zostało zniweczone ze skutkiem natychmiastowym w następstwie przyjęcia ustawy zmieniającej z 2012 r.

87 W tym zakresie należy przypomnieć, że podmiot gospodarczy, który dokonał kosztownych inwestycji w celu dostosowania się do systemu przyjętego poprzednio przez ustawodawcę, może w znaczny sposób odczuć w sferze swych interesów wcześniejsze zniesienie tego systemu, tym bardziej że zniesienie to nastąpiło w sposób nagły i nieprzewidywalny, nie dając mu dostatecznego czasu na dostosowanie się do nowej sytuacji prawnej (zob. podobnie wyrok Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, pkt 52).

88 Zadaniem sądu krajowego jest ustalenie w świetle całości powyższych stwierdzeń, czy przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, spełniają wymogi wynikające z zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań.

– W przedmiocie prawa własności

89 Skarżące w postępowaniu głównym twierdzą także, że przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, naruszają chronione na podstawie art. 17 ust. 1 karty prawo własności użytkowników salonów gier.

90 W tym zakresie należy przypomnieć, że krajowe przepisy zawierające ograniczenia w świetle art. 56 TFUE mogą również ograniczać prawo własności chronione na podstawie 17 karty. Podobnie, Trybunał już orzekł, że nieuzasadnione lub nieproporcjonalne ograniczenia swobody świadczenia usług w świetle art. 56 TFUE nie są również dopuszczalne na mocy art. 52 ust. 1 w związku z art. 17 karty (wyrok Pflieger i in., C-390/12, EU:C:2014:281, pkt 57, 59).

91 Wynika stąd, że w niniejszym przypadku przeprowadzone w pkt 56–73 niniejszego wyroku badanie ograniczeń, jakie stanowią przepisy krajowe będące przedmiotem postępowań głównych na podstawie art. 56 TFUE, obejmuje również ewentualne ograniczenia wykonywania prawa własności gwarantowanego w art. 17 karty, co oznacza, że odrębne badanie na tej podstawie nie jest konieczne (zob. podobnie wyrok Pflieger i in., C-390/12, EU:C:2014:281, pkt 60).

Odpowiedzi, jakich należy udzielić na pytania trzecie, czwarte, dziesiąte i jedenaste

92 W świetle całości powyższych rozważań na pytania trzecie, czwarte, dziesiąte i jedenaste należy odpowiedzieć, że ograniczenia swobodnego przepływu usług, które mogą wynikać z przepisów krajowych, takich jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, mogą być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego tylko w zakresie, w jakim sąd krajowy po dokonaniu ogólnej oceny okoliczności przyjęcia i wejścia w życie tych przepisów stwierdzi:

– że rzeczywiście spełniają one przede wszystkim cele dotyczące ochrony konsumentów przed uzależnieniem od gry i zapobiegania przestępczości i oszustwom związa-

nym z grami losowymi, przy czym sama okoliczność, że ograniczenie działalności w zakresie gier losowych przyczynia się dodatkowo, poprzez zwiększenie wpływów podatkowych, do zwiększenia wpływów do budżetu danego państwa członkowskiego nie stoi na przeszkodzie, aby można było uznać, że ograniczenie to dąży w rzeczywistości przede wszystkim do osiągnięcia takich celów;

- że spełniają one te cele w sposób spójny i systematyczny oraz
- że spełniają one wymogi wynikające z ogólnych zasad prawa Unii, a w szczególności z zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań, a także prawa własności.

W przedmiocie istnienia naruszeń dyrektywy 98/34

93 Poprzez pytania szóste i trzynaste, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe, takie jak przepisy podatkowe przewidziane w ustawie zmieniającej z 2011 r. i zakaz użytkowania automatów do gier poza kasynami ustanowiony w ustawie zmieniającej z 2012 r., stanowią „przepisy techniczne” w rozumieniu tego przepisu, których projekty powinny być przedmiotem powiadomienia przewidzianego w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

94 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do przepisów krajowych, takich jak przepisy ustawy zmieniającej z 2011 r., sąd ten zmierza w szczególności do ustalenia, czy takie przepisy mogą być zakwalifikowane jako „przepisy techniczne de facto” w rozumieniu art. 1 pkt 11 tiret trzecie dyrektywy 98/34.

95 Zgodnie ze wspomnianym art. 1 pkt 11 tiret trzecie „przepisy techniczne de facto” w rozumieniu tego przepisu stanowią „specyfikacje techniczne lub inne wymogi bądź zasady dotyczące usług, które powiązane są ze środkami fiskalnymi lub finansowymi mającymi wpływ na konsumpcję produktów lub usług przez wspomaganie przestrzegania takich specyfikacji technicznych lub innych wymogów bądź zasad dotyczących usług”.

96 Z brzmienia tej definicji wynika, że pojęcie „przepisów technicznych de de facto” nie oznacza samych środków podatkowych, ale specyfikacje techniczne lub inne wymogi, które są z nimi powiązane.

97 W konsekwencji przepisy podatkowe, takie jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, którym nie towarzyszą żadne specyfikacje techniczne ani żaden inny wymóg, których przestrzeganie przepisy te zapewniałyby, nie mogą być zakwalifikowane jako „przepisy techniczne de facto”.

98 W drugiej kolejności, w odniesieniu do przepisów krajowych takich jak ustawa zmieniająca z 2012 r. Trybunał już orzekł, że przepisy krajowe, które zastrzegają organizację niektórych gier losowych wyłącznie dla kasyn, stanowią „przepisy techniczne” w rozumieniu wspomnianego art. 1 pkt 11, w zakresie, w jakim mogą mieć istotny wpływ na właściwości lub sprzedaż produktów użytkowanych w tym kontekście (zob. podobnie wyroki: Komisja/Grecja, C-65/05, EU:C:2006:673, pkt 61, a także Fortuna i in., C-213/11, C-214/11 i C-217/11, EU:C:2012:495, pkt 24, 40).

99 Tymczasem zakaz użytkowania automatów do gier poza kasynami, taki jaki ustanowiła ustawa zmieniająca z 2012 r., może mieć istotny wpływ na sprzedaż tych automatów, które stanowią towary, które mogą być objęte zakresem stosowania art. 34 TFUE (zob. wyrok Läärä i in., C-124/97, EU:C:1999:435, pkt 20, 24), poprzez zmniejszenie liczby kanałów użytkowania.

100 W tych okolicznościach na pytania szóste i trzynaste należy odpowiedzieć, że art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, że:

- krajowe przepisy ustawodawcze, które pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salo-
nach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej
samej działalności, nie stanowią „przepisów technicznych” w rozumieniu tego przepisu
oraz że
- krajowe przepisy ustawodawcze, które zakazują użytkowania automatów do gier
poza kasynami, stanowią „przepisy techniczne” w rozumieniu tego przepisu, których pro-
jekty powinny być przedmiotem powiadomienia przewidzianego w art. 8 ust. 1 akapit
pierwszy tej dyrektywy.

*W przedmiocie istnienia obowiązku naprawienia szkody, ciążącego na danym państwie
członkowskim*

W przedmiocie pytań piątego i dwunastego

101 Poprzez pytanie piąte i dwunaste sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 34 TFUE i 56 TFUE mają na celu przyznanie jednostkom praw, w ten sposób, że ich naruszenie przez państwo członkowskie, w tym naruszenie wynikające z jego działal-
ności ustawodawczej, rodzi dla jednostek prawo do uzyskania ze strony tego państwa
członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia.

102 W tym zakresie, biorąc pod uwagę względy przedstawione w pkt 30– 32 niniejsze-
go wyroku należy udzielić odpowiedzi na te pytania tylko w zakresie, w jakim odnoszą się
one do art. 56 TFUE.

103 Na wstępie należy przypomnieć, że zasada odpowiedzialności państwa członkow-
skiego za szkody wyrządzone jednostkom wskutek naruszenia przez państwo prawa Unii
dotyczy każdego przypadku naruszenia prawa Unii, niezależnie od organu państwa
członkowskiego, którego działanie lub zaniechanie jest źródłem uchybienia (wyroki:
Brasserie du pêcheur i Factortame, C-46/93 i C-48/93, EU:C:1996:79, pkt 32, a także
Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo). Zasada ta
znajduje zatem zastosowanie w szczególności, gdy zarzucane uchybienie jest przypisy-
wane ustawodawcy krajowemu (wyrok Brasserie du pêcheur i Factortame, C-46/93 i
C-48/93, EU:C:1996:79, pkt 36).

104 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo do odszkodowania jest przez prawo
Unii uznane wówczas, gdy spełnione są trzy przesłanki, to jest: gdy celem naruszonej
normy prawnej jest przyznanie praw jednostkom, gdy naruszenie jest wystarczająco
istotne oraz gdy istnieje bezpośredni związek przyczynowy między naruszeniem zob-
owiązania nałożonego na państwo i szkodą poniesioną przez osoby poszkodowane (zob.
w szczególności wyroki: Brasserie du pêcheur i Factortame, C-46/93 i C-48/93,
EU:C:1996:79, pkt 51; Danske Slagterier, C-445/06, EU:C:2009:178, pkt 20; Komi-
sja/Włochy, C-379/10, EU:C:2011:775, pkt 40).

105 W odniesieniu do pierwszej z tych przesłanek, która jest przedmiotem pytań
przedstawionych przez sąd odsyłający, z orzecznictwa wynika, że postanowienia traktatu
dotyczące podstawowych wolności przyznają jednostkom prawa, które sądy krajowe mu-
szą chronić (zob. podobnie wyrok Brasserie du pêcheur i Factortame, C-46/93 i C-48/93,
EU:C:1996:79, pkt 54).

106 W konsekwencji na pytania prejudycjalne piąte i dwunaste należy odpowiedzieć,
że celem art. 56 TFUE jest przyznanie jednostkom praw w taki sposób, że jego narusze-
nie przez państwo członkowskie, w tym naruszenie wynikające z działalności ustawo-
dawczej tego państwa, rodzi dla jednostek prawo uzyskania ze strony tego państwa
członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia, w zakresie,
w jakim wspomniane naruszenie jest wystarczająco istotne i istnieje bezpośredni związek

przyczynowy między samym naruszeniem a poniesioną szkodą, czego ustalenie należy do sądu krajowego.

W przedmiocie pytań siódmego i czternastego

107 Poprzez swe pytania siódme i czternaste, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 8 i 9 dyrektywy mają na celu przyznanie jednostkom praw, w ten sposób, że ich naruszenie przez państwo członkowskie rodzi dla jednostek prawo do uzyskania ze strony tego państwa członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia.

108 W tym zakresie z orzecznictwa wynika, że mimo że celem dyrektywy 98/34 jest zagwarantowanie swobodnego przepływu towarów poprzez organizację kontroli prewencyjnej, której skuteczność wymaga, aby w ramach sporu pomiędzy jednostkami nie dopuścić do stosowania środka krajowego przyjętego z naruszeniem art. 8 i 9 tej dyrektywy, to dyrektywa ta nie określa w żadnym stopniu materialnej treści przepisu prawnego, na podstawie którego sąd krajowy ma rozstrzygać zawisły przed nim spór. Tak więc wspomniana dyrektywa nie ustanawia ani praw, ani obowiązków dla jednostek (wyrok Unilever, C-443/98, EU:C:2000:496, pkt 51).

109 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że pierwsza z przesłanek wymienionych w pkt 104 nie jest spełniona, a tym samym jednostki nie mogą powoływać się na nieprzestrzeganie art. 8 i 9 tej dyrektywy w celu pociągnięcia do odpowiedzialności danego państwa członkowskiego na podstawie prawa Unii.

110 W konsekwencji na pytania siódme i czternaste należy odpowiedzieć, że celem art. 8 i 9 dyrektywy 98/34 nie jest przyznanie jednostkom praw, w ten sposób, że ich naruszenie przez państwo członkowskie nie rodzi dla jednostek prawa do uzyskania ze strony tego państwa członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia na podstawie prawa Unii.

W przedmiocie pytania piętnastego

111 Poprzez swe piętnaste pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, w jakiej mierze okoliczność, że przepisy krajowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, dotyczą dziedziny objętej kompetencjami państw członkowskich, wpływa na odpowiedzi, jakich należy udzielić na pytania piąte, siódme, dwunaste i czternaste.

112 W tym zakresie wystarczy przypomnieć, że jak zostało podkreślone w pkt 34, państwa członkowskie muszą wykonywać ich kompetencje z poszanowaniem prawa Unii, a zwłaszcza podstawowych swobód gwarantowanych w traktacie, które mają zastosowanie do stanów faktycznych takich jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, które są objęte zakresem stosowania prawa Unii.

113 W tych okolicznościach uzasadnienia przedstawione przez państwo członkowskie na poparcie ograniczenia wspomnianych swobód należy interpretowane w świetle praw podstawowych, nawet w przypadku gdy ograniczenie to dotyczy dziedziny objętej kompetencjami tego państwa członkowskiego, o ile dany stan faktyczny wchodzi w zakres stosowania prawa Unii (zob. podobnie wyrok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 21).

114 Podobnie, każde naruszenie prawa Unii popełnione przez państwo członkowskie, w tym w przypadku gdy dotyczy ono dziedziny objętej zakresem kompetencji tego państwa członkowskiego, prowadzi do powstania jego odpowiedzialności, w zakresie, w jakim spełnione są przesłanki przypomniane w pkt 104 niniejszego wyroku.

115 W konsekwencji na pytanie piętnaste należy odpowiedzieć, że okoliczność, że przepisy krajowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, dotyczą dziedziny ob-

jętej kompetencjami państw członkowskich, nie wpływa na odpowiedzi, jakich należy udzielić na pytania przedstawione przez sąd odsyłający.

W przedmiocie kosztów

116 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, nie przewidując okresu przejściowego, pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej samej działalności, stanowią ograniczenie swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanego w art. 56 TFUE, w zakresie, w jakim mogą wstrzymać, ograniczyć lub uczynić mniej atrakcyjnym swobodne świadczenie usług polegające na użytkowaniu automatów do gier w salonach gier na Węgrzech, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

2) Przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, nie przewidując ani okresu przejściowego, ani odszkodowania dla prowadzących salony gier, zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, stanowią ograniczenie swobodnego świadczenia usług, zagwarantowanego w art. 56 TFUE.

3) Ograniczenia swobodnego przepływu usług, które mogą wynikać z przepisów krajowych, takich jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu głównym, mogą być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego tylko w zakresie, w jakim sąd krajowy po dokonaniu ogólnej oceny okoliczności przyjęcia i wejścia w życie tych przepisów stwierdzi:

– że rzeczywiście spełniają one przede wszystkim cele dotyczące ochrony konsumentów przed uzależnieniem od gry i zapobiegania przestępczości i oszustwom związanym z grami losowymi, przy czym sama okoliczność, że ograniczenie działalności w zakresie gier losowych przyczynia się dodatkowo, poprzez zwiększenie wpływów podatkowych, do zwiększenia wpływów do budżetu danego państwa członkowskiego nie stoi na przeszkodzie, aby można było uznać, że ograniczenie to dąży w rzeczywistości przede wszystkim do osiągnięcia takich celów;

– że spełniają one te cele w sposób spójny i systematyczny oraz

– że spełniają one wymogi wynikające z ogólnych zasad prawa Unii, a w szczególności z zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań, a także prawa własności.

4) Artykuł 1 pkt 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, zmienionej dyrektywą Rady 2006/96/WE z dnia 20 listopada 2006 r., należy interpretować w ten sposób, że:

– krajowe przepisy ustawodawcze, które pięciokrotnie podwyższają kwotę zryczałtowanego podatku podlegającego zapłacie od użytkowania automatów do gier w salonach gier, a ponadto ustanawiają podatek proporcjonalny podlegający zapłacie od tej samej działalności, nie stanowią „przepisów technicznych” w rozumieniu tego przepisu oraz że

– krajowe przepisy ustawodawcze, które zakazują użytkowania automatów do gier poza kasynami, stanowią „przepisy techniczne” w rozumieniu tego przepisu, których projekty powinny być przedmiotem powiadomienia przewidzianego w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

5) Celem art. 56 TFUE jest przyznanie jednostkom praw w taki sposób, że jego naruszenie przez państwo członkowskie, w tym naruszenie wynikające z działalności ustawodawczej tego państwa, rodzi dla jednostek prawo uzyskania ze strony tego państwa członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia, w zakresie, w jakim wspomniane naruszenie jest wystarczająco istotne i istnieje bezpośredni związek przyczynowy między samym naruszeniem a poniesioną szkodą, czego ustalenie należy do sądu krajowego.

6) Celem art. 8 i 9 dyrektywy 98/34, zmienionej dyrektywą 2006/96, nie jest przyznanie jednostkom praw, w ten sposób, że ich naruszenie przez państwo członkowskie nie rodzi dla jednostek prawa do uzyskania ze strony tego państwa członkowskiego naprawienia szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia na podstawie prawa Unii.

7) Okoliczność, że przepisy krajowe, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, dotyczą dziedziny objętej kompetencjami państw członkowskich, nie wpływa na odpowiedzi, jakich należy udzielić na pytania przedstawione przez sąd odsyłający.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.3. Inne

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.3.1. Gry hazardowe – brak notyfikacji projektu przepisów technicznych – pytanie prejudycjalne.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 kwietnia 2015 r., V Kz 142/15

Pytanie:

Czy przepis art. 8 ustęp 1 Dyrektywy nr 98/34/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U.UE.L.98.204.37 z późn. zm.) może być interpretowany w ten sposób, że brak notyfikacji przepisów uznanych za mające charakter techniczny dopuszcza możliwość zróżnicowania skutków tj. dla przepisów dotyczących swobód nie podlegających ograniczeniom przewidzianym w art. 36 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej brak notyfikacji skutkować powinien tym, że nie mogą być one stosowane w konkretnej sprawie będącej przedmiotem rozstrzygnięcia, zaś dla przepisów odnoszących się do swobód podlegających ograniczeniom z art. 36 Traktatu dopuszczalna jest ich ocena przez sąd krajowy, będący jednocześnie sądem unijnym, czy mimo nienotyfikacji są one zgodne z wymogami art. 36 Traktatu i nie podlegają sankcji braku możliwości ich stosowania.

„1. zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni przepisów prawa unijnego:

„czy przepis art. 8 ustęp 1 Dyrektywy nr 98/34/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U.UE.L.98.204.37 z późn. zm.) może być interpretowany w ten sposób, że brak notyfikacji przepisów uznanych za mające charakter techniczny dopuszcza możliwość zróżnicowania skutków tj. dla przepisów dotyczących swobód nie podlegających ograniczeniom przewidzianym w art. 36 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej brak notyfikacji skutkować powinien tym, że nie mogą być one stosowane w konkretnej sprawie będącej przedmiotem rozstrzygnięcia, zaś dla przepisów odnoszących się do swobód podlegających ograniczeniom z art. 36 Traktatu dopuszczalna jest ich ocena przez sąd krajowy, będący jednocześnie sądem unijnym, czy mimo nienotyfikacji są one zgodne z wymogami art. 36 Traktatu i nie podlegają sankcji braku możliwości ich stosowania”;

2. zawiesić postępowanie do czasu uzyskania odpowiedzi na pytanie prejudycjalne.

UZASADNIENIE

Do Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi wpłynął akt oskarżenia przeciwko G. M. o to, że jako prezes zarządu (...) sp. z o.o. w K. w okresie od 6 lipca 2012 r. do dnia 23 stycznia 2013 r. w barze (...) w A. urządzał gry na automacie (...) o numerze (...) bez koncesji na prowadzenie kasyna gry wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 6 ustęp 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. Nr 201, poz. 1540)

tj. o przestępstwo z art. 107 § 1 kodeksu karnego skarbowego w związku z art. 9 § 3 kodeksu karnego skarbowego

oraz przeciwko M. S. o to, że wynajmując w okresie od 6 lipca 2012 r. do dnia 23 stycznia 2013 r. część powierzchni w barze (...) w A. urządzała gry na automacie (...) o numerze (...) bez koncesji na prowadzenie kasyna gry wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 6 ustęp 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. Nr 201, poz. 1540).

tj. o przestępstwo z art. 107 § 1 kodeksu karnego skarbowego.

Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi -Widzewa w Łodzi na podstawie art. 17 § 1 punkt 2 kodeksu postępowania karnego w związku z art. 113 § 1 kodeksu karnego skarbowego umorzył postępowanie przeciwko G. M. i M. S. orzekając także o dowodach rzeczowych oraz o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy uznał, że przepis art. 6 ustęp 1 ustawy o grach hazardowych, zgodnie z którym działalność w zakresie gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości oraz gier na automatach może być prowadzona na podstawie udzielonej koncesji na prowadzenie kasyna gry ma charakter techniczny, oraz wobec faktu, iż nie został on notyfikowany Komisji Europejskiej stwierdził, że nie może być stosowany wobec oskarżonych, a zarazem nie może wypełniać normy blankietowej art. 107 § 1 ustawy kodeks karny skarbowy, iż odpowiedzialności podlega ten, kto wbrew przepisom ustawy lub warunkom koncesji lub zezwolenia urządza lub prowadzi grę losową, grę na automacie lub zakład wzajemny.

Sąd Rejonowy powołał się przy tym na orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawach C -213/11, C-214/11 i C-217/11, w którym uznano przepis art. 14 ustęp 1 ustawy o grach hazardowych stanowiący, iż urządzenie gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości oraz gier na automatach dozwolone jest wyłącznie w kasynach gry, za mający charakter techniczny.

Zdaniem Sądu Rejonowego taki sam charakter ma przepis art. 6 ustęp 1 ustawy o grach hazardowych.

Sąd Okręgowy rozpoznając zażalenie Naczelnika Urzędu Celnego I w Ł. na postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi musi rozstrzygnąć kwestię wykładni prawa europejskiego związaną ze skutkami braku notyfikacji przepisów technicznych ustawy o grach hazardowych. Automaty do gier zakwestionowane w przedmiotowej sprawie były nabyte w Czechach.

Sądowi Okręgowemu z jednej strony znane jest orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydane na gruncie art. 36 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczące regulacji odnoszących się do hazardu, które przyznaje państwom członkowskim szeroką autonomię z uwagi między innymi na fakt, iż istnieją pomiędzy nimi znaczne rozbieżności dotyczące wartości moralnych, religijnych i kulturalnych w tej dziedzinie.

Państwa członkowskie korzystają ze swobody w ustalaniu celów ich polityki w dziedzinie organizacji hazardu, a przyjęte przez nie ograniczenia powinny być jedynie ocenione z uwzględnieniem celów zakładanych przez właściwe organy zainteresowanego państwa członkowskiego oraz zapewnienia zamierzonego poziomu ochrony, a także muszą spełniać przesłanki wynikające z orzecznictwa Trybunału w zakresie ich proporcjonalności (wyrok w sprawie C-338/04 *Placanica i in.*, pkt 48, wyroki z dnia 21 września 1999 r. w sprawie C-124/97 *Läärä i in.*, pkt 36; z dnia 21 października 1999 r. w sprawie C-67/98 *Zenatti*, pkt 34).

Sądowi Okręgowemu znane są również orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-194/94 (*CIA Security International S.A.*), a także w sprawie C-303/04 (*Lidl Italia*), w których Trybunał stwierdził, że naruszenie obowiązku notyfikacji powoduje bezskuteczność przepisów technicznych, co oznacza, że nie można się na nie powołać wobec jednostek. W sprawie *CIA Security International S.A.* Trybunał nie uznał jednocześnie argumentu, iż bezskuteczność takich przepisów wobec osób trzecich stworzyłaby lukę w krajowym porządku prawnym i mogłaby tym samym powodować poważne trudności, zwłaszcza gdy bezskuteczność dotyczy przepisów w dziedzinie bezpieczeństwa.

Sąd Okręgowy znając konsekwencje wynikające z zasady *acte eclairé* stoi na stanowisku, iż brak jest tożsamości przedmiotu rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie z rozstrzygnięciami w sprawach *CIA Security International S.A.* oraz *Lidl Italia*, gdyż nienotyfikowane przepisy techniczne w wyżej wymienionych sprawach dotyczyły regulacji nie podlegających podobnym ograniczeniom jak hazard, których celem jest ochrona społeczeństwa przed jego negatywnymi skutkami oraz zwiększenie kontroli państwa nad tą sferą, stwarzającą liczne zagrożenia nie tylko w postaci uzależnień, ale także rozwoju struktur przestępczych.

Nie sposób nie dostrzec zatem konfliktu wartości będących przedmiotem ochrony. Z jednej strony bowiem dyrektywa 98/34 ma na celu ochronę swobodnego przepływu towarów oraz uprzednią kontrolę o charakterze prewencyjnym, zaś obowiązek notyfikacji stanowi zasadniczy sposób wykonywania tej kontroli (wyrok w sprawie *CIA Security International S.A.*), z drugiej zaś stosownie do regulacji art. 36 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej dopuszcza się stosowanie zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych, uzasadnionych względami moralności publicznej, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi z zastrzeżeniem, iż te ograniczenia i zakazy nie mogą stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między państwami członkowskimi.

W ocenie Sądu Okręgowego zachodzi w związku z tym potrzeba wykładni przepisu art. 8 dyrektywy 98/34 poprzez ustalenie czy dopuszczalne jest takie jego rozumienie, w myśl którego z uwagi na szczególny przedmiot regulacji zezwalający na ograniczenia wynikające z art. 36 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej dopuszcza się zastosowanie testu oceny nienotyfikowanych przepisów z wzorcem ochrony traktatowej, a dopiero w

razie negatywnego wyniku takiego testu odmowy zastosowania kwestionowanego przepisu.

Trudno bowiem zaakceptować bez zastrzeżeń bezwarunkowy skutek nienotyfikacji przepisów uznanych następnie za mające charakter techniczny, polegający na automatycznym braku możliwości ich stosowania bez jakiegokolwiek oceny czy mieszczą się one w granicach określonych przepisem art. 36 Traktatu w sytuacji, gdy skutek ten doprowadziłby do całkowicie swobodnej organizacji hazardu bez jakichkolwiek ograniczeń i kontroli. Skutek ten, w razie uznania jego bezwarunkowego charakteru, mógłby również destabilizować politykę państwa w przypadku nienotyfikowania przepisów uznanych następnie za techniczne w innych dziedzinach związanych z wymianą towarów i usług mieszczących się w zakresie art. 36 Traktatu.

Stwierdzając konieczność uzyskania wykładni przepisów prawa europejskiego w przedstawionym w pytaniu prejudycjalnym zakresie zasadne było zawieszenie postępowania w sprawie do czasu udzielenia odpowiedzi przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej”.

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

6.1. Przegląd książek

- K. Amielańczyk, A. Dębiński, D. Słapek, Prawo karne i polityka w państwie rzymskim, Lublin 2015;
- J. Warylewski, Prawo karne. Część ogólna, Warszawa 2015
- K. Dąbkiewicz, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2015, Warszawa 2015,
- M. Gabriel-Węglowski, Kodeks postępowania karnego. Zestawienie nowelizacji z wprowadzeniem; Warszawa 2015;
- J. Majewski, Kodeks karny. Komentarz do zmian 2015, Warszawa 2015,
- L. Mazowiecka (red.), Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar przestępstw w zakresie ochrony, Warszawa 2015,
- K. Dudka, H. Paluszkiewicz, D. Szumiło-Kulczycka, Kodeks postępowania karnego. Wybór orzecznictwa, Warszawa 2015,
- J. Jodłowski, Zasada prawdy materialnej w postępowaniu karnym. Analiza w perspektywie funkcji prawa karnego, Warszawa 2015,
- K. Buczkowski, Oszustwo asekuracyjne jako jeden z przejawów przestępczości ubezpieczeniowej, Warszawa 2015,
- M. Korcył-Wolska, Postępowanie w sprawach nieletnich na tle standardów europejskich, Warszawa 2015,

6.2. Przegląd czasopism

Palestra 2015 nr 7-8

-
- J. Barcik, T. Srogosz, Prawo dostępu do adwokata w Polsce w świetle dyrektywy 2013/48/UE;
- A. Barczak-Oplustil, Charakter środków zabezpieczających w nowelizacji Kodeksu karnego z 20 lutego 2015 r. Wprowadzenie do dyskusji;

- M. Bielski, Przesłanki wymiaru kary łącznej orzekanej w trybach wyroku skazującego i wyroku łącznego na tle nowego modelu kary łącznej;
- W. Cieślak, Obrona trybu przyspieszonego - czyli niezależność według prof. dr hab. Piotra Kruszyńskiego;
- J. Giezek, O sankcjach alternatywnych oraz możliwości wyboru rodzaju wymierzonej kary;
- J. Giezek, P. Kardas, Nowa filozofia karna, czyli o założeniach i zasadniczych elementach nowelizacji Kodeksu karnego;
- G. Groniewicz, Orzekanie o warunkowym przedterminowym zwolnieniu z odbywania reszty kary pozbawienia wolności po nowelizacji Kodeksu karnego;
- W. Górowski, Orzekanie kary grzywny po 1 lipca 2015 r.;
- D. Gruszecka, Zmiany standardu uzasadnienia wyroku w kontekście kontradiktoryjności procesu karnego i realizacji prawa do obrony;
- M. Grzesiak, M. Zbrojewska, Końcowe zapoznanie się z materiałami postępowania przygotowawczego w świetle noweli z dnia 20 lutego 2015 r.
- P. Kardas, Ciąg przestępstw w świetle nowelizacji Kodeksu karnego z 20 lutego 2015 r.
- M. Małecki, Sekwencja krótkoterminowej kary pozbawienia wolności i kary ograniczenia wolności (art. 37b k.k.) - zagadnienia podstawowe
- K. Pachnik, Odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu niesłusznego skazania w prawie polskim wobec nowelizacji procedury karnej
- S. Pawelec, Między starym a nowym procesem karnym, czyli wybrane uwagi na temat przepisów intertemporalnych noweli z 27 września 2013 r.;
- A. Pilch, Umorzenie kompensacyjne w trybie art. 59a k.k. - wybrane zagadnienia.
- M. Rusinek, Wniosek w poszukiwaniu dowodów - artykuł 367a k.p.k.
- M. Sławiński, Intertemporalne zagadnienia nowelizacji przepisów o karze łącznej. Wybrane problemy w kontekście art.19 ustawy nowelizującej z 20 lutego 2015 r.
- T. Sroka, Koncepcja jedności kary ograniczenia wolności w nowym modelu tej kary po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.;
- T. Szymanowski, Nowelizacja prawa karnego wykonawczego - przegląd ważniejszych zagadnień;
- S. Tarapata, Kilka uwag na temat nowelizacji przepisów Kodeksu karnego dotyczących instytucji przedawnienia oraz zatarcia skazania;
- S. Zabłocki, Artykuł 167 k.p.k. po jego nowelizacji - wstępne nakreślenie problemów;
- W. Zontek, Kara za brak poddania się terapii? Konsekwencje wprowadzenia art. 244b k.k.;